МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Стратегічне управління фінансовою стійкістю підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»

Виконав: студентка 2 курсу, групи 8.0723-фк
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
освітньої програми Фінанси і кредит
В.С. Чеховська

Керівник д.е.н., професор Череп А.В.
Рецензент к.е.н., доцент Щебликіна І.О.

Запоріжжя
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітня програма Фінанси і кредит

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____А.В. Череп

«____»_____2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Чеховській Валерії Сергіївні

1. Тема роботи: «Стратегічне управління фінансовою стійкістю підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»
керівник роботи: Череп Алла Василівна, д.е.н., професор
затверджені наказом ЗНУ від 29 грудня 2023 р. № 2252-с.

2. Строк подання студентом роботи: 11 листопада 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності ПАТ «Запоріжжяобленерго», АТ «Тернопільобленерго», АТ «Хмельницькобленерго», АТ «Миколаївобленерго», АТ «Харківобленерго», АТ «Черкасиобленерго», дані Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, а також наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити сутність та необхідність аналізу фінансової стійкості підприємства; дослідити методи оцінки фінансової стійкості підприємства; здійснити організаційну характеристику та провести аналіз фінансової стійкості ПАТ «Запоріжжяобленерго»; визначити напрями вдосконалення фінансової стійкості підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 12 рис., 27 табл. і 12 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Череп А.В., професор	05.08.2024 р.	05.08.2024 р.
2	Череп А.В., професор	09.09.2024 р.	09.09.2024 р.
3	Череп А.В., професор	03.10.2024 р.	03.10.2024 р.

7. Дата видачі завдання: 24 червня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	24.06.2024 р. – 30.07.2024 р.	виконано
2.	Виконання вступу	01.08.2024 р. – 04.08.2024 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	05.08.2024 р. – 08.09.2024 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	09.09.2024 р. – 02.10.2024 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	03.10.2024 р. – 20.10.2024 р.	виконано
6.	Формулювання висновків	21.10.2024 р. – 27.10.2024 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	28.10.2024 р. – 10.11.2024 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	11.11.2024 р.	виконано

Студент _____ В.С. Чеховська
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ А.В. Череп
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.О. Щебликіна
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 108 с., 12 рис., 27 табл., 73 джерела, 6 додатків

Об’єктом дослідження є процес управління фінансовою стійкістю підприємством ПАТ «Запоріжжяобленерго».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів, пов’язаних із аналізом та зміцненням фінансової стійкості підприємства.

Метою роботи є аналіз фінансової стійкості підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» та розробка рекомендацій щодо її покращення у довгостроковій перспективі.

Завдання: 1) визначити сутність управління фінансовою стійкістю підприємством та методи оцінки фінансового стану; 2) провести аналіз показників фінансової стійкості ПАТ «Запоріжжяобленерго»; 3) розробити стратегію управління фінансовою стійкістю ПАТ «Запоріжжяобленерго».

Методи досліджень: системний, комплексний, логічний та структурно-функціональний підхід, методи дедукції та індукції, аналізу та синтезу, порівняння, групування, графічного зображення, моделювання, оптимізації.

Одержані результати та їх новизна: 1) запропоновано визначення понять «фінансова стійкість» та «стратегічне управління фінансовою стійкістю підприємства»; 2) запропоновано шляхи підвищення фінансової стійкості підприємства; 3) розроблено стратегію управління фінансовою стійкістю ПАТ «Запоріжжяобленерго».

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати аналізу фінансової стійкості підприємства та рекомендації щодо її покращення можуть бути використані підприємством у його практичній діяльності.

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ, БАНКРУТСТВО, ЛІКВІДНІСТЬ, СТРУКТУРА БАЛАНСУ

SUMMARY

Qualification work: 108 p., 12 fig., 27 tab., 73 references, 6 annex.

The object of the research is the process of financial stability management of PJSC «Zaporizhzhyaoblenergo».

The subject of the study is a set of theoretical and practical aspects related to the analysis and strengthening of the financial stability of the enterprise.

The purpose of the work is to analyze the main performance indicators of PJSC «Zaporizhzhyaoblenergo», namely: indicators of financial stability, liquidity, profitability, business activity, probability of bankruptcy, as well as the development of recommendations for improving the financial stability of the company in the long term.

Tasks: 1) determine the essence of managing the financial stability of the enterprise and methods of assessing financial stability; 2) conduct an analysis of indicators of financial stability of PJSC «Zaporizhzhyaoblenergo»; 3) develop stratagy to improve the financial stability management mechanism of PJSC «Zaporizhzhyaoblenergo».

Methods of research: systemic, complex and structural-functional approach, methods of deduction and induction, analysis and synthesis, classification, comparison, grouping, graphic representation, modeling, optimization. The following financial analysis methods were used: horizontal analysis, vertical analysis, ratio analysis, trend analysis and cost-volume profit analysis.

The obtained results and their novelty: 1) a definition of the concepts of «financial stability» and «strategic management of the financial stability of the enterprise» is proposed; 2) ways of increasing the financial stability of the enterprise are proposed; 3) a strategy for managing the financial stability of the enterprise was developed.

Practical significance of the obtained results. The obtained research results can be used by the enterprise in practical activities. The conducted analysis can be used to

assess the current financial situation and forecast performance indicators in the future, develop strategic and tactical solutions aimed at optimizing financial and economic processes. The provided proposals will help to increase financial stability and show ways of development of the enterprise as a whole.

FINANCIAL STABILITY, FINANCIAL STABILITY MANAGEMENT, BANKRUPTCY, LIQUIDITY, BALANCE SHEET STRUCTURE

ЗМІСТ

Перелік умовних позначень ……..…… 8
ВСТУП …… 9
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ……..... 13
1.1 Сутність та необхідність аналізу фінансової стійкості підприємства….. 13
1.2 Стратегічне управління фінансовою стійкістю підприємства……..…… 20
1.3 Методика оцінки фінансової стійкості підприємства…… 24
2 ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО»……... 39
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»……. 39
2.2 Аналіз показників фінансової стійкості підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»…….. 45
2.3 Оцінка ймовірності банкрутства підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»…….. 67
3 ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО»…...… 75
3.1 Шляхи підвищення фінансової стійкості підприємства..…….. 75
3.2 Напрями покращення управління фінансовою стійкістю підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»……. 80
3.3 Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»…….. 88
ВИСНОВКИ……... 96
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….. 100
ДОДАТКИ……... 109
Декларація академічної доброчесності здобувача …….. 125

Перелік умовних позначень

АТ – акціонерне товариство;

ДЗ – дебіторська заборгованість;

ДП – державне підприємство;

ДПЗД – Державне підприємство зовнішньоекономічної діяльності;

Код ЄДРПОУ – код Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України;

НЕК – Національна енергетична компанія;

НКРЕКП – Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг;

ПАТ – публічне акціонерне товариство;

ПДВ – податок на додану вартість;

ПрАТ – приватне акціонерне товариство;

ПРРЕЕ – Правил роздрібного ринку електричної енергії;

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю;

EBITDA – прибуток до вирахування витрат за відсотками, сплати податків та амортизаційних відрахувань.

ВСТУП

В умовах невизначеності дуже важливо продовжувати працювати та шукати нові способи підвищення ефективності діяльності підприємства. Фінансово стійке підприємство може пережити нестабільність національної економіки та мати низку переваг перед конкурентами. У такого підприємства більше шансів залучити інвестиції, отримати банківські кредити, що веде до збільшення можливостей для розвитку. Фінансова стійкість допомагає з мінімальними втратами перенести зміни кон'юнктури ринку та протистояти зовнішнім та внутрішнім ризикам. Своєчасна та об'єктивна фінансова оцінка може застерегти підприємство від неочікуваних наслідків у надзвичайних ситуаціях.

На основі аналізу фінансової стійкості та фінансового стану підприємства загалом можна розробити стратегію його подальшого розвитку, обґрунтовувати управлінські рішення, здійснювати контроль за їхнім виконанням та дотриманням плану, виявити резерви збільшення ефективності виробництва, оцінити загальні результати діяльності підприємства, його структурних підрозділів та працівників.

Актуальність даної теми полягає в тому, що ПАТ «Запоріжжяобленерго» є провідним підприємством у регіоні та єдиним оператором системи розподілу у Запорізькій області, що зумовлює необхідність забезпечення фінансової стійкості даного підприємстві, у тому числі у довгостроковій перспективі, зважаючи на виклики сьогодення.

В економічній літературі поняття фінансової стійкості зустрічається часто та активно використовується при фінансовому аналізі підприємства. Вивченням даного питання займаються такі вчені як О.В. Левкович, Ю.М. Калашнікова [1], Л.М. Докієнко [2], С. Приймак, О. Волкова [4], Г. Партин, С. Папірник [5], А.О. Чередніченко, Л.І. Васечко, А.Ю. Рамський [7], О.В. Омельченко, В.В. Швед, В.В. Штифлюк [10], М.О. Кравченко, М.А. Леонтовська [12], Є.Ю. Ткаченко,

В.В. Фатюха, О.В. Яришко [13], О.І. Товажнянська, Перерва П.Г. [14], А.О. Сподіна, І.О. Тарасенко [15], Н.П. Борецька, К.В. Міщенко [17], Р.В. Головань [18], Н.І. Передерієнко, О.К Чабан [22] та інші.

Незважаючи на те, що питанням управління фінансовою стійкістю займалися багато вчених, єдиного трактування понять «фінансова стійкість» та «управління фінансовою стійкістю» немає. Щодо самого аналізу фінансової стійкості загалом підходи науковців співпадають.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є аналіз фінансової стійкості підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» та розробка рекомендацій щодо її покращення у довгостроковій перспективі.

Виходячи з цієї мети, були розроблені такі основні задачі дослідження:

– дослідити сутність та необхідність аналізу фінансової стійкості підприємства;

– дослідити сутність стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства;

– визначити методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства;

– надати загальну характеристику діяльності ПАТ «Запоріжжяобленерго»;

– провести комплексний аналіз фінансової стійкості ПАТ «Запоріжжяобленерго»;

– оцінити ймовірності банкрутства ПАТ «Запоріжжяобленерго»;

– визначити шляхи підвищення фінансової стійкості підприємства;

– розробити стратегію управління фінансовою стійкістю підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго».

Об’єктом дослідження є процес управління фінансовою стійкістю підприємством ПАТ «Запоріжжяобленерго».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів, пов’язаних із аналізом та зміцненням фінансової стійкості підприємства.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних фахівців в галузі теорії та практики оцінювання фінансової стійкості підприємства. У роботі використані такі методи дослідження: системний, комплексний, логічний та структурно-функціональний підхід – для узагальнення наукового досвіду у проведеному дослідження та викладання послідовності положень магістерської роботи; методи дедукції та індукції, аналізу та синтезу – для дослідження теоретичних аспектів фінансової стійкості підприємства; методи фінансового аналізу – для розрахунку показників діяльності підприємства; методи порівняння, групування – для зіставлення результатів дослідження, порівняння у часовому просторі та визначення місця ПАТ «Запоріжжяобленерго» серед інших підприємств у цій галузі; методи графічного зображення – для наочного представлення отриманих результатів; методи моделювання, оптимізації – для визначення оптимальної структури балансу для досягнення кращих показників діяльності підприємства; узагальнення теоретичних досліджень – для теоретичного узагальнення одержаних результатів та формулювання висновків.

Інформаційною базою дослідження є фахова література, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, дані фінансової звітності ПАТ «Запоріжжяобленерго», АТ «Тернопільобленерго», АТ «Хмельницькобленерго», АТ «Миколаївобленерго», АТ «Харківобленерго», АТ «Черкасиобленерго», результати власних досліджень та проведеного аналізу.

Наукова новизна отриманих результатів визначається наступними основними положеннями:

– запропоновано визначення понять «фінансова стійкість» та «управління фінансовою стійкістю»;

– розроблено етапи формування системи управління фінансовою стійкістю підприємства;

– визначено основні фактори впливу на господарську діяльність ПАТ «Запоріжжяобленерго»;

– запропоновано шляхи покращення фінансової стійкості підприємства;

– розроблено стратегію управління фінансовою стійкістю ПАТ «Запоріжжяобленерго».

Значення результатів кваліфікаційної роботи магістра полягає у тому, що проведений аналіз та розроблені рекомендації дозволяють керівництву розуміти фактичний фінансовий стан та впроваджувати ефективні заходи управління фінансовою стійкістю, що покращить основні показники діяльності підприємства у довгостроковій перспективі.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідалися й обговорювалися на XIX Міжнародній науково-практичній конференції «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» (Запоріжжя, 17-18 жовтня 2024 року).

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано 2 друковані праці – стаття у фаховому періодичному виданні та тези за матеріалами наукової конференції.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність та необхідність аналізу фінансової стійкості підприємства

Головним фактором у розвитку, ефективному функціонуванні та забезпеченні конкурентоспроможності підприємства є фінансова стійкість. Це комплексна категорія, яка характеризує фінансовий стан підприємства, структуру його ресурсів, залежність від зовнішніх та внутрішніх чинників, можливість функціонування та швидкого реагування при динамічних змінах в економіці. Саме фінансову стійкість орієнтуються підприємці та інвестори при плануванні діяльності та введені інноваційних технологій, що допомагає оцінити рівень ризиків [1].

Фінансова стійкість є одним із елементів фінансового стану підприємства (рис. 1.1). Оцінка фінансової стійкості підприємства передбачає аналіз величини та структури активів та пасивів підприємства, визначення фінансової стабільності і незалежності.

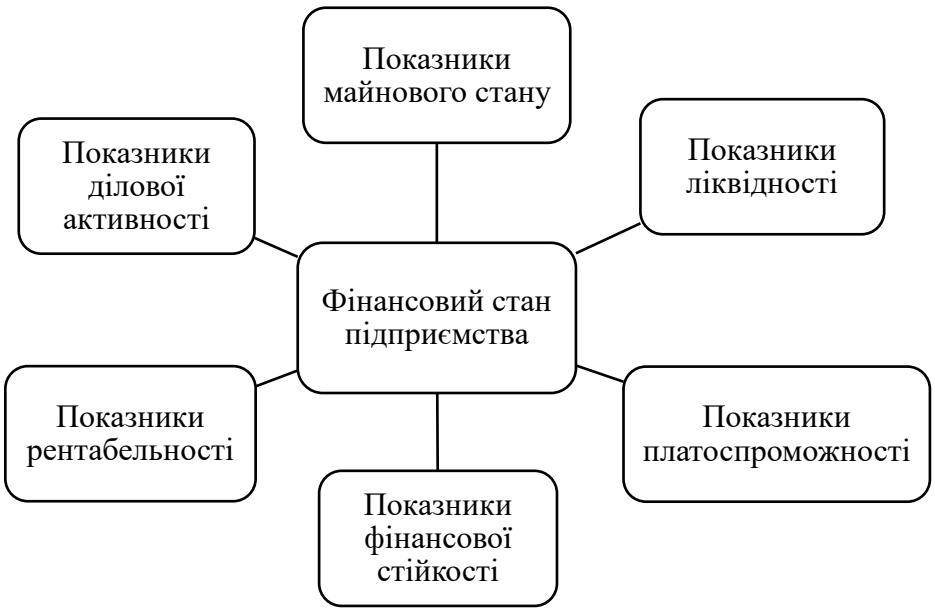

Рисунок 1.1 – Показники фінансового стану підприємства [2]

У науковій літературі немає єдиного визначення поняття «фінансова стійкість». Деякі вчені під «фінансовою стійкістю» розуміють платоспроможність підприємства, хтось вважає, що це баланс між власними та залученими коштами чи здатність протистояти зовнішнім загрозам. Загалом поняття «фінансової стійкості» трактується науковцями по-різному, деякі з них наведені у табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Трактування поняття «фінансової стійкості»

Автор	Визначення
Докієнко Л. [3]	«Фінансова стійкість підприємства являє собою об'єкт фінансового управління господарською діяльністю та характеризує такий стан фінансових ресурсів, їх формування, розподіл і використання, що забезпечує пропорційний, збалансований розвиток підприємства за збереження платоспроможності та кредитоспроможності в умовах припустимого рівня ризику».
Приймак С., Волкова О. [4]	«Фінансова стійкість – це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, довіра кредиторів та інвесторів, а також рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування».
Партин Г., Папірник С. [5]	«Фінансова стійкість – це стан підприємства, за якого ефективне управління фінансовими ресурсами та оптимальна структура капіталу гарантують платоспроможність та отримання прибутку як в поточному, так і в довгостроковому періодах в обсягах, достатніх для розвитку та самофінансування підприємства за умов високого рівня мінливості внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування».
Адонін С., Калашнікова Ю. [6]	«Під фінансовою стійкістю підприємства слід розуміти платоспроможність підприємства за умови дотримання фінансової рівноваги між власними та позиковими фінансовими ресурсами».
Чередніченко А., Васечко Л., Рамський А. [7]	«Фінансова стійкість підприємства – це здатність підприємства компанії витримувати економічні труднощі, такі як фінансові кризи, економічні зміни, непередбачувані витрати, без занадто великих збитків, зберігаючи в той же час свою фінансову і стратегічну привабливість».
Наранчімег Л., Енкхамгалан Ч. [8]	«Фінансова стійкість підприємства – це належна кількість ресурсів, якими можна скористатися для реалізації цілей збільшення доходу та накопичення капіталу з метою забезпечення ліквідності в у разі виникнення ризиків; процес забезпечення ефективності комерційного та виробничого процесу шляхом належного використання ресурсів».

Отже, під фінансовою стійкістю слід розуміти такий стан підприємства, за якого підприємство може здійснювати безперервну діяльність, забезпечивши покриття фінансовими ресурсами своїх короткострокових та довгострокових зобов'язань, тобто бути ліквідним та платоспроможним, у випадку настання несприятливих ринкових умов.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності бізнесу, виявлення та усунення недоліків ведення господарської діяльності, зміцнення фінансового стану підприємства з метою виконання ним взятих на себе зобов'язань перед контрагентами, державою, банком та іншими установами.

Основними завданнями аналізу фінансового стану є:

– дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;

– дослідження ефективності використання капіталу підприємства, забезпеченість власними оборотними коштами;

– оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;

– оцінка положення суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;

– аналіз ділової активності підприємства та його положення на ринку цінних паперів;

– визначення ефективності використання фінансових ресурсів [2].

У загальному розумінні аналіз фінансової стійкості дозволяє визначити спроможність підприємства протистояти негативній дії різних факторів, які впливають на його фінансовий стан.

Фінансово стійким вважається суб'єкт господарювання, який здатен покривати вкладені в активи кошти за рахунок власного капіталу, не допускати невиправданої дебіторської та кредиторської заборгованості, вчасно розраховуватися за власними зобов'язаннями. Недостатня фінансова стійкість може призвести підприємство до неплатоспроможності, до недостатньої кількості коштів для подальшого фінансування поточної та інвестиційної

діяльності і, як наслідок, до банкрутства. Надлишкова фінансова стійкість може стати перешкодою для розвитку підприємства через збільшення витрат на зайві запаси та резерви. Тож важливо, щоб фінансова стійкість мала такий рівень фінансових ресурсів, який відповідає вимогам ринку і потребам розвитку підприємства [9].

Результати оцінки фінансової стійкості підприємства можуть бути корисними керівництву, яке ставить поточні задачі та стратегічні цілі, для розуміння фінансового стану підприємства його можливостей для розвитку, сильних та слабких сторін; засновникам або власникам для оцінки результатів діяльності, загальної ефективності та рентабельності бізнесу, прийняття рішень щодо структури капіталу та стану активів; партнерам для визначення готовності до співпраці, оцінки можливих прибутків та втрат; державі для контролю та своєчасного виявлення порушень законодавства, збору інформації для статистики; банкам для оцінки спроможності погашення зобов'язань у разі отримання позикових коштів [10].

Стійкість підприємства та його фінансовий стан залежать результатів діяльності підприємства, головним чином від виробничої, комерційної та фінансової. При успішному виконанні виробничого та фінансового планів фінансовий стан підприємства покращується. І навпаки, при недосягненні планів виробництва та реалізації продукції, її собівартість підвищується, виручка та прибуток зменшуються, що в подальшому призводить до погіршення фінансового стану та платоспроможності підприємства [11].

Залежно від цілей та етапу проведення аналізу на підприємстві можуть використовувати різні підходи до визначення фінансової стійкості як окремо, та і у поєднанні. Виділяють такі підходи визначення фінансової стійкості підприємства:

– агрегатний: аналіз абсолютних показників для визначення типу фінансової стійкості та виявлення тенденцій у певному часовому проміжку;

– коефіцієнтний: аналіз відносних показників та порівняння їх з нормативними значеннями;

– маржинальний: визначення маржинального доходу та запасу фінансової стійкості;

– бальний: використання бальної системи для визначення класу фінансової стійкості;

– балансовий: використання балансової моделі для аналізу покриття запасів та основних засобів джерелами формування фінансових ресурсів;

– інтегральний: використання інтегрального показника для визначення ступіню фінансової стійкості;

– факторний: використання факторного аналізу за допомогою детермінованих та стохастичних методів;

– матричний: складання матричних балансів, розрахунок структури активів та пасивів [12, 13].

Фінансова стійкість підприємства є комплексним поняттям та залежить від багатьох факторів. При ігноруванні одного з факторів, оцінка впливу інших, прийнятих у розрахунок та результати аналізу фінансової стійкості можуть бути спотвореними і не спроможними забезпечити фінансову стійкість. Виділяють зовнішні та внутрішні чинники впливу на фінансову стійкість підприємства.

До зовнішніх факторів впливу відносять економічні та політичні чинники, зміни у законодавстві, становище підприємства на ринку, налагодженість економічних зв’язків з партнерами, ступінь ризику в процесі здійснення виробничої та фінансової діяльності. Серед внутрішніх факторів виділяють ритмічність кругообігу засобів, обсяги залученого капіталу, ефективність господарських та фінансових операцій, ефективність прийняття управлінських рішень, рівень матеріально-технічного забезпечення виробництва і застосування передових технологій, кваліфікованість персоналу, рівень енергоефективності, рівень інвестиційно-інноваційної діяльності [14-16].

Н.П. Борецька серед внутрішніх факторів додатково виділяє конкурентоспроможність продукції на ринку, ділову репутацію підприємства, наявність неплатоспроможних дебіторів, залежність підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів.

До зовнішніх чинників вона відносить економічні умови господарювання, політичну стабільність в країні, податкову політику, розвиток техніки і технології, рівень конкурентної боротьби, платоспроможний попит споживачів, економічну і фінансово-кредитну законодавчу базу, розвиток фінансового і страхового ринку, соціальну і екологічну ситуацію в суспільстві [17].

Залежно від факторів, що впливають на фінансову стійкість виділяють внутрішню, зовнішню, загальну (цінову) фінансову стійкість.

Внутрішня стійкість – це загальний фінансовий стан підприємства, за якого забезпечують стабільно високий результат його функціонування за рахунок принципу активного реагування на зміни внутрішніх та зовнішніх факторів.

Зовнішня стійкість підприємства характеризується стабільністю економічного середовища, в якому діє підприємство. Стабільність досягається за рахунок системи управління ринковою економікою в масштабах усієї держави.

Загальна стійкість підприємства – це стан, за якого надходження перевищують витрати за рахунок постійного руху грошових потоків [18].

Фінансова стійкість являє собою стабільне перевищення доходів над витратами, забезпечує вільне маневрування грошовими коштами та передбачає їх ефективне використання для безперервного процесу виробництва та реалізації продукції. Тому фінансова стійкість формується в процесі всієї виробничо-господарської діяльності та є головним компонентом загальної стійкості підприємства [9].

Виділяють чотири типи фінансової стійкості:

а) абсолютна стійкість фінансового стану. Обсяг запасів та витрат менше за суму власного оборотного капіталу та кредитів банку під товарно-матеріальні цінності, коефіцієнт забезпеченості запасів джерелами коштів більше 1. Тобто, резерви і витрати фінансової стійкості повністю покриті внаслідок кругообігу капіталу, а підприємство не залежить від кредитів. Дана ситуація трапляється рідко, але вона не є ідеальною, бо підприємство не використовує зовнішні джерела фінансування господарської діяльності;

б) нормальна стійкість. Платоспроможність підприємства гарантується, якщо коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат джерелами фінансових засобів дорівнює 1. Тобто, нормальна стійкість характеризується оптимальним використанням власних і кредитних ресурсів. Таке співвідношення гарантує платоспроможність підприємства;

в) нестійкий (передкризовий) фінансовий стан. Підприємство має порушений платіжний баланс, проте є можливість відновити рівновагу завдяки залученню в оборот вільних джерел засобів із резервного фонду, фонду накопичення та споживання, отримання кредитів банку, перевищення нормальної кредиторської заборгованості над дебіторською тощо. Прийнятною фінансовою стійкістю є перевищення вартості виробничих запасів і остаточних товарів (найбільш ліквідної частини запасів і витрат) над короткостроковими кредитами та кредитами для формування запасів;

г) кризовий фінансовий стан підприємства. Підприємство не змозі розраховуватися за своїми зобов'язаннями перед кредиторами, тому виникає ризик настання банкрутства. Вирівняти платіжний баланс можна через прострочення платежів по оплаті праці, кредитах банку та перед постачальниками, бюджетом тощо [19, 20].

Залежно від впливу факторів Бахранова Райгона виділяє також внутрішню та зовнішню стійкість. Внутрішня стійкість – це загальний фінансовий стан підприємства, за якого досягається стабільно високий результат діяльності. Досягнення такої стабільності базується на принципі активного реагування на зміни внутрішніх і зовнішніх факторів. Загальна стабільність – це рух грошових потоків, за якого забезпечується постійне перевищення надходжень над видатками витратами підприємства [21].

Для підтримки фінансової стійкості важливо мінімізувати ризики, які можуть погіршити фінансовий стан підприємства. Цього можна досягти шляхом уникнення високоризикових фінансових операцій, оптимізації структури капіталу та зниження частки позикових коштів і підвищення ліквідності активів. Також мінімізувати ризик допоможе отримання додаткових гарантій від

постачальників щодо комерційного кредиту, проведення робіт щодо зниження рівня безнадійної дебіторської заборгованості. Підприємство може встановити граничні значення для показників, які будуть допустимою нормою задовільного фінансового стану та слугуватимуть індикаторами, на які треба буде звертати першочергову уваги при погіршенні фінансового стану та орієнтуватися при проведення антикризових заходів [22].

1.2 Стратегічне управління фінансовою стійкістю підприємства

Стратегічне управління фінансовою стійкістю підприємства полягає у довгостроковому плануванні фінансових ресурсів підприємства, що забезпечуватиме фінансову стабільність незалежно від зовнішніх та внутрішніх чинників, а також узгоджуватиметься з цілями підприємства та сприятиме їхньому досягненню. Плануванню на підприємстві підлягають організація обігових коштів, оновлення та реконструкція основних засобів (інвестиційне планування), порядок розрахунку з контрагентами, формування та розподіл прибутку.

Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства передбачає збільшення оборотності оборотних активів, оптимізацію структури капіталу, залучення коштів на максимально вигідних умовах, забезпечення оновлення та ефективного використання основних фондів, підвищення прибутковості діяльності для досягнення самофінансування, оптимізацію податкового навантаження та амортизаційної політики [23].

Домбровська С.О. та Горбаченко М.Д. пропонують наступний порядок дій при складанні стратегії управління фінансовою стійкістю:

- визначення цілі управління фінансовою стійкістю;
- оцінка рівня фінансової стійкості підприємства;
- визначення методів впливу на фінансову стійкість;
- розробка основних напрямів забезпечення фінансової стійкості;

– впровадження розробленої стратегії у діяльність підприємства;

– контроль за дотримання стратегії [24].

На нашу думку, у вищезгаданій послідовності варто провести аналіз основних факторів, що впливають на діяльність підприємства, разом з оцінкою фінансової стійкості, а також додати періодичний перегляд обраної стратегії у сучасний мінливих умовах економічного та політичного середовищ та, за необхідності, коригування стратегії відповідно до нових викликів.

Головною метою стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства є забезпечення стабільності та розвитку підприємства у довгостроковому періоді незалежно від зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на діяльність суб'єкта господарювання. Серед інших цілей можна виділити: збалансування активів та пасивів через удосконалення структури майна та оборотних активів, збільшення власних коштів; збалансування доходів та витрат через підвищення виручки, рентабельності продажів та зниження собівартості; збалансування грошових потоків через збільшення грошових коштів, зменшення дебіторської заборгованості та оптимізації запасів [25].

Шушкова Ю.В. та Парфенюк Є.І. вважають, що при застосуванні стратегічного планування є ряд недоліків, наприклад, відсутність достатньої кількості інформації для точного планування та відсутність альтернативних планів, недостатній рівень знань та використання наукових методів ситуаційного планування, недостатній рівень стимулювання працівників, які займаються розробкою стратегії, недосконала система організації та фінансового забезпечення при плануванні на підприємстві [26].

Управління фінансовою стійкістю дає можливість:

– отримати комплексну оцінку фінансового стану підприємства за допомогою аналізу основних показників діяльності;

– планувати та прогнозувати діяльність підприємства та його фінансовий стан;

– проводити причинно-наслідковий аналіз показників та ступінь їхнього впливу на кінцевий результат [27].

Ганін В.І та Алєкпєров Р.М. виділяють такі принципи, яких варто дотримуватися при прийнятті рішень щодо управління фінансовою стійкістю:

– диверсифікація джерел фінансування, що допоможе зменшити фінансові ризики;

– збалансованість джерел фінансування, що проявляється у різних термінах залучення та погашення ресурсів;

– врахування різноманітності чинників, які мають вплив на фінансовий стан підприємства [27].

Васечко Л.І. зазначає, що вибір стратегії управління фінансовою стійкістю важливо обирати залежно від типу політики підприємства. При консервативному типі політики підприємство має мінімальні обсяг позикових коштів та фінансовий леверидж, високу вартість капіталу, середній рівень рентабельності продажів та повільні темпи зростання, ризик зменшення фінансової стійкості мінімальний. Помірний тип, який на думку більшості науковців є найоптимальнішим, характеризується збалансованим рівнем власного та позикового капіталів, ефект фінансового левериджу має позитивний вплив на діяльність підприємства, вартість капіталу та рівень рентабельності продажів середні, як і темпи зростання самого підприємства, ризик зменшення фінансової стійкості допустимий. Агресивному типу політики властиві високий обсяг позикових фінансових ресурсів, де ефект фінансового левериджу збільшує ризики та може негативно впливати на діяльність підприємства, низька ціна власного капіталу, високий рівень рентабельності продажів та розвитку діяльності, ризик зменшення фінансової стійкості максимальний [28].

Задля забезпечення фінансової рівноваги на підприємстві для аналізу використовують «золоте правило балансу», згідно з яким кошти мають вкладатися на такий же термін, на який вони були мобілізовані, а також має бути дотримане певне співвідношення між статтями балансу, а саме:

– власний капітал та довгострокові зобов’язання та забезпечення мають покривати необоротні активи;

– власний капітал та довгострокові зобов'язання та забезпечення мають покривати необоротні активи та довгострокові оборотні активи (цю умову складно перевірити, оскільки дані про довгострокові оборотні активи відносяться до внутрішньої інформації) [29].

«Золоте правило економіки» підприємства передбачає, що темп зростання чистого прибутку є більшим за темп зростання чистого доходу, який у свою чергу більше темпу зростання активів, які мають темп зростання більшим за 100% [30].

Правило вертикальної структури капіталу передбачає співвідношення залученого і позикового капіталу у розмірі 1:1, проте Терещенко О.О. пропонує структуру капіталу залежно від галузі, де оптимальне значення коефіцієнту фінансової незалежності в Україні у галузі постачання та збуту складає 0,25, а коефіцієнта заборгованості – 3,04.

Коефіцієнт фінансової незалежності має з кожним роком збільшуватися, оскільки підприємства фінансує свою діяльність власними коштами, а коефіцієнт заборгованості ж, навпаки, має зменшуватися, що свідчитиме про платоспроможність, незалежність підприємства від позикового капіталу та зменшення ризиків [31].

Оптимізація структури балансу є важливим кроком при формуванні стратегії управління фінансовою стійкістю. На думку Базілінської О.Я. та Панченко О.І фінансова стійкість складається з реструктуризації позикового та власного капіталів. Реструктуризація позикового капіталу є доречною, коли стійке підприємство планує змінити наявні боргові зобов'язання на дешевші; коли необхідно знизити вартість залучених коштів при порушеній ліквідності; коли треба виконати зобов'язання перед кредиторами та забезпечити діяльність підприємства у майбутньому. Реструктуризація власного капіталу проводиться, щоб запобігти падінню вартості підприємства при надлишковій капіталізації, переоцінці акцій чи активів; щоб вивести акціонерний капітал при високій мінливості на ринку; щоб збільшити ефективність використання капіталу, його платоспроможність [32].

1.3 Методика оцінки фінансової стійкості підприємства

У зв’язку з тим, що існує велика кількість факторів, що впливає на фінансову стійкість підприємств, в економіці відсутній єдиний підхід для її оцінювання. Для аналізу фінансової стійкості підприємств використовують відносні та абсолютні показники, визначають загальну оцінку фінансової стійкості, а також поріг рентабельності, запас фінансової стійкості.

Абсолютні показники фінансової стійкості характеризують рівень забезпеченості запасів джерелами їхнього фінансування. Джерела формування запасів і витрат характеризують такі показники як наявність власних коштів, наявність власних та довгострокових позикових коштів та наявність загальних коштів.

Наявність власних коштів визначається як різниця між власним капіталом та необоротними активами підприємства знаходиться за формулою (1.1):

$$В = ВК – НА, \quad (1.1)$$

де В – наявність власних коштів;

ВК – власний капітал;

НА – необоротні активи.

Наявність власних та довгострокових позикових коштів визначається як сума власних коштів та довгострокових зобов’язань розраховуємо за формулою (1.2):

$$ВД = В + ДЗ, \quad (1.2)$$

де ВД - власні та довгострокові позикові кошти;

В – власні кошти;

ДЗ – довгострокові зобов’язання.

Наявність загальних коштів визначається як сума власних та довгострокових позикових коштів та короткострокових кредитів і позикових коштів, що наведено у формулі (1.3):

$$ЗК = ВД + КК, \quad (1.3)$$

де ЗК – загальні кошти;

ВД - власні та довгострокові позикові кошти;

КК – короткострокові кредити і позикові кошти (за виключенням позик, не погашених у термін; зазвичай включають короткострокові кредити банків, кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, кредиторська заборгованість за отриманими авансами).

Джерелам формування запасів і витрат відповідають показники забезпеченості запасів і витрат.

Надлишок або нестача власних коштів визначаються за формулою (1.4) як різниця між обсягом власних коштів та запасами:

$$±Вз = В – Зп, \quad (1.4)$$

де Вз – забезпеченість власних коштів;

В – власні кошти;

Зп – запаси.

Надлишок або нестача власних та довгострокових позикових коштів визначаються за формулою (1.5) як різниця між обсягом власних та довгострокових позикових коштів та запасами:

$$± ВДз = ВД – Зп, \quad (1.5)$$

де ВДз – забезпеченість власних та довгострокових позикових коштів;

ДЗ – довгострокові зобов’язання;

Зп – запаси.

Надлишок або нестача загальних коштів визначається як різниця між обсягом загальних коштів та запасами за формулою (1.6):

$$\pm ЗКз = ЗК – Зп, \quad (1.6)$$

де ЗКз – забезпеченість загальних коштів;

ЗК – загальні кошти;

Зп – запаси [9, 33].

На основі вищенаведених показників можна визначити тип фінансової стійкості підприємства. Абсолютно стійким вважається підприємство, у якого власні кошти перевищують запаси. Також про абсолютну стійкість кажуть надлишки коштів по усім трьом розрахованим показникам.

При нормальній стійкості для покриття усіх запасів підприємства, крім власних коштів, залучаються ще довгострокові кредити та позики. Існує надлишок власних, довгострокових позикових та загальних коштів і нестача власних коштів.

Нестійкий (передкризовий) фінансовий стан характеризується залученням короткострокових кредитів та позик для покриття запасів. При цьому у підприємства нестача власних та довгострокових позикових коштів і лише загальні кошти у надлишку.

У кризовому фінансовому стані підприємству не вистачає джерел коштів для покриття запасів, нестача усіх коштів, що може призвести до банкрутства [34, 35].

Після аналізу абсолютних показників розраховуються відносні коефіцієнти фінансової стійкості, що дає змогу побачити структуру джерел фінансових ресурсів.

Для зручності розрахунку доцільно поділити відносні показники на три групи.

До першої групи показників належать коефіцієнти, що характеризують структуру джерел формування капіталу. Вони показують співвідношення між розділами і статтями пасиву балансу (звіту про фінансовий стан, форма 1).

Коефіцієнт фінансової автономії (інші назви – коефіцієнт концентрації власного капіталу, коефіцієнт незалежності) показує частку власного капіталу в загальній сумі капіталу, що авансована у діяльність підприємства. Розраховується як відношення власного капіталу до валюти балансу. Зі збільшенням цього коефіцієнта збільшується фінансова стійкість підприємства, його незалежність від зовнішніх кредитних коштів. Вважається, що при значення коефіцієнта ≥0,5 (або ≥50%), ризик для кредиторів є мінімальним, адже підприємство в змозі покривати свої зобов'язання власними джерелами фінансування.

Коефіцієнт фінансової залежності (коефіцієнт концентрації позикового капіталу) є оберненим до коефіцієнта фінансової автономії, він показує частку позикового капіталу у загальній сумі капіталу, відображає залежність підприємства від зовнішнього кредитування. Знаходиться шляхом ділення позикового капіталу на валюту балансу. Оптимальне значення показника <0,5 і він доповнює попередній коефіцієнт та у сумі вони складають 1 (або 100%). Чим нижчий цей показник, тим надійніше підприємство, адже в нього низька частка позикового капіталу [36].

Коефіцієнт фінансового ризику (коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів, коефіцієнт фінансового левериджу) показує співвідношення залучених та власних коштів підприємства, визначає кількість позикових коштів, що припадають на 1 грн власного капіталу. Розраховується як відношення позикового капіталу до власного. Зі збільшенням значення коефіцієнта збільшується залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, а отже збільшується рівень ризику для нього. Оптимальним значенням для цього коефіцієнта є 0,5 (або 50%), тобто на 1 грн власних коштів припадає 1 грн позичених, критичне значення показника дорівнює 1 (100%). Нормативи цього коефіцієнта можуть відрізнятися в залежності від галузі та підприємства: якщо

оборотність капіталу висока, а частка основних засовів невелика, то значення показника може бути вищим.

Коефіцієнт фінансової стабільності є оберненим до коефіцієнта фінансового ризику та показує кількість власного капіталу, що припадає одиницю позикового капіталу. Знаходиться шляхом ділення власного капіталу на позиковий. За нормативами коефіцієнт має перевищувати 1. Якщо власні кошти перевищують позикові, то підприємство має високий рівень фінансової стійкості та є відносно незалежним від зовнішнього фінансування [37].

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (коефіцієнт довгострокової заборгованості, коефіцієнт довгострокового залучення капіталу) показує частку позикових коштів при фінансуванні капітальних вкладень. Знаходиться шляхом ділення довгострокових зобов'язань і забезпечень на власний капітал та довгострокові зобов'язання і забезпечення. Збільшення коефіцієнта показує збільшення залежності підприємства від кредитування у довгостроковому періоді і в той же час сприяє стабільній структурі позикового капіталу, адже збільшується частка довгострокових зобов'язань у позиковому капіталі.

Коефіцієнти структури позикового капіталу (коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень, коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень) показують частку відповідно довгострокових та поточних зобов'язань і забезпечень у позиковому капіталі. Характеризують залежність підприємства від довгострокових та поточних зобов'язань і забезпечень. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень розраховується як відношення довгострокових зобов'язань і забезпечень до позикового капіталу. Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень розраховується як відношення поточних зобов'язань і забезпечень до позикового капіталу. Оптимальним вважається зниження довгострокових зобов'язань і забезпечень та збільшення поточних.

Коефіцієнти страхової стабільності (коефіцієнт страхування бізнесу, коефіцієнт страхування власного капіталу, коефіцієнт страхування зареєстрованого (пайового) капіталу) показують кількість коштів, що припадає

на 1 грн відповідно всього капіталу, власного капіталу та зареєстрованого (пайового) капіталу. Коефіцієнт страхування бізнесу розраховується як відношення резервного капіталу до валюти балансу. Коефіцієнт страхування власного капіталу розраховується як відношення резервного капіталу до власного. Коефіцієнт страхування зареєстрованого (пайового) капіталу розраховується як відношення резервного капіталу до зареєстрованого (пайового) капіталу. Нормативними значеннями є підвищення цих показників [38].

До другої групи показників належать коефіцієнти, що характеризують стан оборотних активів та показують забезпеченість підприємства власними оборотними коштами.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу (коефіцієнт маневрування власним капіталом) показує частку власного капіталу, вкладену в оборотні активи; характеризує рівень мобільності власного капіталу, а саме ту частину власного капіталу, що перебуває в обігу і забезпечує необхідну гнучкість у використанні коштів для фінансування поточної діяльності. Нормативним вважається значення показника, що перевищує 0,1. Зі збільшенням коефіцієнта збільшуються можливості підприємства у фінансовому забезпеченні виробничої та інших видів діяльності, проведенні розрахунків з кредиторами. Знаходиться шляхом ділення власних оборотних коштів на власний капітал.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами (коефіцієнт забезпечення власними засобами) показує частину оборотних активів, які були сформовані за рахунок власного капіталу. При наявності достатньої кількості власних оборотних коштів підприємство може здійснювати поточну діяльність за рахунок самофінансування. Якщо коефіцієнт менше 0,1, то структура балансу незадовільна, а підприємство неплатоспроможне. Розраховується як відношення власних оборотних коштів до оборотних активів.

Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами показує рівень достатності власних оборотних коштів для формування запасів

підприємства. Якщо коефіцієнт перевищує 0,5, то підприємство має стійкий фінансовий стан. Знаходиться шляхом ділення власних оборотних коштів на запаси та поточні біологічні активи.

Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів (коефіцієнт мобільності власних оборотних активів) показує частку грошей та їх еквівалентів (як високоліквідних активів), що вкладені у загальну величину власних оборотних коштів. Чим більшим є коефіцієнт, тим вище його мобільність. Знаходиться шляхом ділення грошей та їх еквівалентів на власні оборотні кошти [38, 39].

До третьої групи показників належать коефіцієнти, що характеризують стан основного капіталу, показують структурні зрушення у складі активів підприємства.

Коефіцієнт майна виробничого призначення (коефіцієнт виробничого потенціалу) показує є частку активів основної виробничо-господарської діяльності (основних засобів, інвестиційної нерухомості, запасів, поточних біологічних активів) у загальній вартості активів підприємства. Збільшення коефіцієнта свідчить про нарощування виробничого потенціалу підприємства. Розраховується як відношення основних засобів, інвестиційної нерухомості, запасів, біологічних активів до валюти балансу.

Коефіцієнт реальної вартості основних засобів показує частку основних засобів (в оцінці за залишковою вартістю) у майні. Зміна коефіцієнта свідчить про структурні зрушення в активах підприємства. Знаходиться шляхом ділення основних засобів на валюту балансу.

Коефіцієнт нагромадження амортизації (коефіцієнт зносу основних засобів і нематеріальних активів) показує функціональний стан основних засобів і нематеріальних активів та наскільки інтенсивно підприємство накопичує кошти для відновлення основного капіталу. При оцінці варто звертати увагу на технічний стан основних засобів, методи нарахування амортизації, достатність нагромадження амортизації для оновлення основних засобів тощо.

Розраховується як відношення зносу основних засобів і накопиченої амортизації нематеріальних активів до їх первісної вартості.

Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів показує кількість оборотних активів, що припадає на 1 грн необоротних активів. Даний показник оцінює рівень забезпеченості необоротних засобів оборотними коштами. Знаходиться шляхом ділення оборотних активів на необоротні (табл. 1.2) [40, 41].

Поріг рентабельності визначається як відношення постійних витрат до коефіцієнту маржинального доходу.

При цьому коефіцієнт маржинального доходу визначається шляхом ділення маржинального доходу на суму операційного доходу.

Таблиця 1.2 – Алгоритм розрахунку відносних показників фінансової стійкості

Показник	Розрахунок	Нормативне значення
1. Коефіцієнти, що характеризують структуру джерел формування капіталу		
Коефіцієнт фінансової автономії	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}}$	≥0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Валюта балансу}}$	<0,5
Коефіцієнт фінансового ризику	$\frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Власний капітал}}$	0,5
Коефіцієнт фінансової стабільності	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Позиковий капітал}}$	≥1
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання і забезпечення}}{\text{Власний капітал та довгострокові зобов'язання і забезпечення}}$	Зменшення
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання і забезпечення}}{\text{Позиковий капітал}}$	Зменшення
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	$\frac{\text{Поточні зобов'язання і забезпечення}}{\text{Позиковий капітал}}$	Збільшення
Коефіцієнт страхування бізнесу	$\frac{\text{Резервний капітал}}{\text{Валюта балансу}}$	Збільшення
Коефіцієнт страхування власного капіталу	$\frac{\text{Резервний капітал}}{\text{Власний капітал}}$	Збільшення
Коефіцієнт страхування зареєстрованого (пайового) капіталу	$\frac{\text{Резервний капітал}}{\text{Зареєстрований (пайовий) капітал}}$	Збільшення

Продовження таблиці 1.2

2. Коефіцієнти, що характеризують стан оборотних активів та показують забезпеченість підприємства власними оборотними коштами		
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власний капітал}}$	> 0,1
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Оборотні активи}}$	≥0,1
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Запаси і поточні біологічні активи}}$	≥0,5
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	$\frac{\text{Гроші та їх еквіваленти}}{\text{Власні оборотні кошти}}$	Збільшення
3. Коефіцієнти, що характеризують стан основного капіталу, показують структурні зрушення у складі активів підприємства		
Коефіцієнт майна виробничого призначення	$\frac{\text{Основні засоби, інвестиційна нерухомість, запаси, біологічні активи}}{\text{Валюта балансу}}$	Збільшення
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	$\frac{\text{Основні засоби}}{\text{Валюта балансу}}$	Збільшення
Коефіцієнт нагромадження амортизації	$\frac{\text{Знос основних засобів і накопичена амортизація нематеріальних активів}}{\text{Первісна вартість основних засобів і нематеріальних активів}}$	≥0,5
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Необоротні активи}}$	Збільшення

Джерело: розроблено автором на основі [42, 43]

Маржинальний дохід розраховується як різниця операційного доходу та змінних витрат або як сума фінансового результату від операційної діяльності та постійних витрат.

Отже, поріг рентабельності можна визначити за формулою (1.7) або (1.8):

$$ПР=\frac{ПВ*ОД}{ОД-ЗВ}, \quad (1.7)$$

$$\text{або } ПР=\frac{ПВ*ОД}{П+ПВ}, \quad (1.8)$$

де ПР – поріг рентабельності;

ОД – операційний дохід;

ЗВ – змінні витрати;

П – фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток);

ПВ – постійні витрати.

Запас фінансової стійкості є відносним показником, що відображає максимально допустимий відсоток зменшення фактичного доходу від операційної діяльності поки він буде залишатися беззбитковим. Даний показник характеризує рівень захищеності операційної діяльності підприємства, який можна використати при несприятливих обставинах, наприклад, при зменшенні обсягу виробництва чи реалізації продукції. З підвищенням показника підвищується фінансова стійкість підприємства з огляду забезпечення прибутковості операційної діяльності та зменшується ризик настання беззбитковості. Показник запасу фінансової стійкості визначається за формулою (1.9):

$$ЗФС=\frac{ОД-ПР}{ОД}*100, \quad (1.9)$$

де ЗФС – запас фінансової стійкості.

Чисельник формули (1.9) – різниця операційного доходу та порогу рентабельності – називається зоною фінансової стійкості (зона безпеки) та показує на скільки фактичний обсяг реалізації більше критичного обсягу продажу у вартісному вираженні [9, 44].

Кількісне оцінювання ризиків та факторів, що на них впливають, здійснюється на основі аналізу чутливості прибутку, тобто левериджу. Поняття леверидж передбачає оптимізацію структури активів та пасивів задля отримання прибутку та підвищення рентабельності підприємства.

Операційний леверидж передбачає потенційну можливість впливати на прибуток підприємства шляхом зміни собівартості та обсягу випуску продукції. Даний показник виражає зв’язок між обсягом виробництва, постійними та змінними витратами і прибутком. Розраховується як відношення темпу приросту валового прибутку до темпу приросту обсягів реалізації в натуральному

вираженні. При високому рівні операційного левериджу незначні зміни у виробництві продукції призводять до суттєвих змін прибутку.

Фінансовий леверидж передбачає потенційну можливість впливати на прибуток підприємства, змінюючи обсяг та структуру власного та позикового капіталів. Даний показник виражає зв'язок між прибутком та співвідношенням власного і позикового капіталу. Розраховується шляхом ділення темпу приросту чистого прибутку на темпу приросту валового прибутку. Перевищення темпів приросту чистого прибутку над темпами приросту валового прибутку досягається за допомогою плеча фінансового важеля. Змінюючи його, можна впливати на прибуток та дохідність власного капіталу. При високому рівні фінансового левериджу незначні зміни валового прибутку і рентабельності авансованого капіталу можуть призвести до значних змін чистого прибутку, що в свою чергу небезпечно при зменшенні обсягу виробництва. При збільшенні частки позикового капіталу збільшується фінансовий ризик, але при цьому збільшується можливість отримати більший прибуток.

Операційно-фінансовий леверидж є узагальнюючим показником, що знаходиться шляхом добутку операційного та фінансового левериджу. Даний показник відображає ризик, який пов'язаний з можливою нестачею засобів для відшкодування операційних та фінансових витрат [38, 45].

Відносна ефективність діяльності підприємства показує відношення прибутку до вкладеного капіталу, використаних ресурсів чи понесених витрат. Про це свідчать показники рентабельності та окупності. Рентабельність характеризує прибутковість бізнесу, а саме скільки копійок прибутку підприємство отримало при 1 грн витрат. Показники рентабельності поділяються на три групи, в залежності від мети здійснення аналізу, розрахунок яких представлено у таблиці 1.3.

До першої групи показників відносять показники, які базуються на витратному підході. Вони показують на скільки прибутковими є понесені витрати, тобто скільки прибутку або збитку принесе кожна гривня, яка витрачена на ведення певної діяльності підприємства.

Таблиця 1.3 – Розрахунок показників рентабельності та окупності

Показник	Алгоритм розрахунку	Характеристика
Витратні показники		
Рентабельність виробничих витрат, %	Валовий прибуток (збиток) / Собівартість реалізованої продукції	Скільки валового прибутку (збитку) підприємство одержало з 1 грн витрат, вкладених у формування собівартості
Рентабельність операційних витрат, %	Фінансовий результат від операційної діяльності / Операційні витрати	Скільки отримано прибутку (збитку) від операційної діяльності з 1 грн операційних витрат
Загальна рентабельність витрат господарської діяльності, %	Фінансовий результат до оподаткування / Витрати господарської діяльності	Скільки фінансового результату до оподаткування припадає на 1 грн витрат на господарську діяльність
Чиста рентабельність витрат господарської діяльності, %	Чистий фінансовий результат / Витрати господарської діяльності	Скільки чистого фінансового результату припадає на 1 грн витрат на господарську діяльність
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	Чистий дохід від реалізації продукції / Собівартість реалізованої продукції	Скільки підприємство одержало чистого доходу від реалізації продукції у розрахунку на 1 грн собівартості реалізованої продукції
Коефіцієнт окупності операційних витрат	Операційний дохід / Операційні витрати	Скільки операційного доходу припадає на 1 грн операційних витрат
Коефіцієнт окупності адміністративних витрат	Чистий дохід від реалізації продукції / Адміністративні витрати	Скільки чистого доходу створює 1 грн адміністративних витрат
Коефіцієнт окупності витрат на збут	Чистий дохід від реалізації продукції / Витрати на збут	Скільки чистого доходу припадає 1 грн витрат на збут
Дохідні показники		
Рентабельність продажу, %	Валовий прибуток (збиток) / Чистий дохід від реалізації продукції	Скільки валового прибутку (збитку) отримує підприємство з 1 грн чистого доходу від реалізації продукції
Рентабельність доходу від операційної діяльності, %	Фінансовий результат від операційної діяльності / Операційний дохід	Скільки фінансового результату від операційної діяльності отримує підприємство з 1 грн операційного доходу
Ресурсні показники		
Загальна рентабельність сукупного капіталу, %	Фінансовий результат до оподаткування / Середньорічна вартість капіталу	Скільки фінансового результату (прибутку, збитку) до оподаткування припадає на 1 грн середньорічної вартості всього капіталу підприємства
Чиста рентабельність сукупного капіталу, %	Чистий фінансовий результат / Середньорічна вартість капіталу	Скільки чистого фінансового результату припадає на 1 грн середньорічної вартості всього капіталу підприємства

Продовження таблиці 1.3

Загальна рентабельність власного капіталу, %	Фінансовий результат до оподаткування / Середньорічна вартість власного капіталу	Скільки фінансового результату до оподаткування припадає на 1 грн середньорічної вартості власного капіталу підприємства
Чиста рентабельність власного капіталу, %	Чистий фінансовий результат / Середньорічна вартість власного капіталу	Скільки чистого фінансового результату припадає на 1 грн середньорічної вартості власного капіталу підприємства
Загальна рентабельність основних засобів і запасів, %	Фінансовий результат до оподаткування / Середньорічна вартість основних засобів і запасів	Скільки одержано фінансового результату (прибутку, збитку) до оподаткування на 1 грн середньорічної вартості основних засобів і запасів
Чиста рентабельність основних засобів і запасів, %	Чистий фінансовий результат / Середньорічна вартість основних засобів і запасів	Скільки одержано чистого фінансового результату на 1 грн середньорічної вартості основних засобів і запасів
Коефіцієнт окупності сукупного капіталу	Чистий дохід від реалізації продукції / Середньорічна вартість власного капіталу	Скільки підприємство одержало чистого доходу від реалізації продукції у розрахунку на 1 грн середньорічної вартості капіталу
Коефіцієнт окупності власного капіталу	Чистий дохід від реалізації продукції / Середньорічна вартість капіталу	Скільки підприємство одержало чистого доходу від реалізації продукції у розрахунку на 1 грн середньорічної вартості власного капіталу
Період окупності сукупного капіталу, років	Середньорічна вартість капіталу / Чистий прибуток	Скільки років необхідно для покриття усієї вартості капіталу підприємства
Період окупності власного капіталу, років	Середньорічна вартість власного капіталу / Чистий прибуток	Скільки років необхідно для покриття вкладеного власного капіталу в підприємство

Джерело: складено автором на основі [38, 46].

Загалом витратні показники розраховуються шляхом ділення фінансового результату підприємства на його витрати та подальшого множення на 100%. Коефіцієнт окупності визначається шляхом співвідношення чистого доходу до витрат підприємства та показує на скільки чистий дохід покриває витрати.

До другої групи відносяться показники, що ґрунтуються на дохідному підході і, які розраховуються як співвідношення фінансового результату до чистого доходу та множенням на 100%.

До третьої групи відносяться показники на основі ресурсного підходу, які характеризують прибутковість використання ресурсів чи капіталу підприємства.

Їх застосовують для управління капіталом, а також ними зацікавлені багато суб'єктів аналізу. Такі показник розраховуються як відношення фінансового результату до вартості капіталу чи активів, помножене на 100%. Коефіцієнт окупності визначається як і в першому підході, лише замість витрат використовують величину власного капіталу [38].

Висновки до розділу 1

Під фінансовою стійкістю слід розуміти такий стан підприємства, за якого підприємство може здійснювати безперервну діяльність, забезпечивши покриття фінансовими ресурсами своїх короткострокових та довгострокових зобов'язань, тобто бути ліквідним та платоспроможним, у випадку настання несприятливих ринкових умов.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності бізнесу, виявлення та усунення недоліків ведення господарської діяльності, зміцнення фінансового стану підприємства з метою виконання ним взятих на себе зобов'язань перед контрагентами, державою, банком та іншими установами.

У загальному розумінні аналіз фінансової стійкості дозволяє визначити спроможність підприємства протистояти негативній дії різних факторів, які впливають на його фінансовий стан. Фінансово стійким вважається суб'єкт господарювання, який здатен покривати вкладені в активи кошти за рахунок власного капіталу, не допускати невиправданої дебіторської та кредиторської заборгованості, вчасно розраховуватися за власними зобов'язаннями.

Результати оцінки фінансової стійкості підприємства можуть бути корисними керівництву, засновникам або власникам, партнерам, державі, банкам.

Виділяють такі підходи визначення фінансової стійкості підприємства: агрегатний, коефіцієнтний, маржинальний, бальний, балансовий, інтегральний, факторний, матричний.

Фінансова стійкість підприємства є комплексним поняттям та залежить від багатьох факторів. Фінансово стійким вважається суб'єкт господарювання, який здатен покривати вкладені в активи кошти за рахунок власного капіталу, не допускати невиправданої дебіторської та кредиторської заборгованості, вчасно розраховуватися за власними зобов'язаннями.

До зовнішніх факторів впливу відносять економічні та політичні чинники, зміни у законодавстві, становище підприємства на ринку, налагодженість економічних зв'язків з партнерами, платоспроможний попит споживачів, розвиток техніки і технологій тощо.

До внутрішніх факторів відносять ритмічність кругообігу засобів, обсяги залученого капіталу, ефективність господарських та фінансових операцій, ефективність прийняття управлінських рішень, рівень матеріально-технічного забезпечення виробництва, кваліфікованість персоналу, рівень інвестиційно-інноваційної діяльності, ділову репутацію підприємства тощо.

Стратегічне управління фінансовою стійкістю підприємства полягає у довгостроковому плануванні фінансових ресурсів підприємства, що забезпечуватиме фінансову стабільність незалежно від зовнішніх та внутрішніх чинників, а також узгоджуватиметься з цілями підприємства та сприятиме їхньому досягненню.

Для аналізу фінансової стійкості підприємств використовують відносні та абсолютні показники, показники рентабельності, визначають загальну оцінку фінансової стійкості, а також поріг рентабельності, запас фінансової стійкості.

2 ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»

Публічне акціонерне товариство «Запоріжжяобленерго» є суб'єктом природної монополії, яке діє на території Запорізької області та зареєстровано за адресою: Україна, 69035, Запорізька обл., місто Запоріжжя, вулиця Сталеварів, будинок 14. Код ЄДРПОУ: 00130926.

Підприємство зареєстровано у 17.05.2000 році зі статутним капіталом 44 840 000 грн, де засновником є Міністерство енергетики та вугільної промисловості України. У статутному капталі 60,2475% акцій належать державі в особі АТ "УКРАЇНСЬКІ РОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ", які є повністю підконтрольними Міністерству енергетики України.

У свою чергу ПАТ «Запоріжжяобленерго» є власником ТОВ «Запоріжжяелектропостачання» та дочірнього підприємства «Палац культури енергетиків» ПАТ «Запоріжжяобленерго», які також розташовані на території Запорізької області у м. Запоріжжя.

Основним видом діяльності підприємства за кодом КВЕД є розподілення електроенергії. Як інші види діяльності виділено професійно-технічну освіту та діяльність у сфері проводового електрозв'язку. Також, окрім вищеперерахованої діяльності, у річних звітах підприємства зазначають експлуатацію, капітальний ремонт, реконструкцію будівель, споруд, машин та механізмів, електричних мереж, трансформаторних підстанцій 10-154 кВ та технічне переозброєння і налагодження устаткування

Вищим органом на підприємстві є Загальні збори акціонерів, виконавчим органом – Дирекція. Також управління діяльністю здійснює Наглядова рада.

ПАТ «Запоріжжяобленерго» у 2023 році забезпечило розподіл електричної енергії для 24 979 юридичних споживачів та 760 087 побутових споживачів на загальну суму 2 466 005 тис грн з ПДВ.

Метою діяльності ПАТ «Запоріжжяобленерго» є «забезпечення надійного та безперебійного надання послуг з розподілу електричної енергії з дотриманням встановлених показників якості надання послуг споживачам Запорозької області для задоволення потреб та інтересів акціонерів компанії, її працівників, споживачів та держави» [47].

У межах діяльності з розподілу електричної енергії підприємство:

– надає послуги з укладання договорів приєднання до електричних мереж, розробляє та погоджує проєктно-кошторисну документацію, виконує електромонтажні роботи з приєднання;

– виконує роботи з капітального, поточного ремонту та технічного обслуговування електричних мереж та об’єктів енергетики;

– здійснює будівництво нових та модернізацію існуючих енергетичних об’єктів на всієї території здійснення ліцензійної діяльності;

– впроваджує заходи автоматизації та телемеханізації виробничого процесу розподілу електричної енергії;

– здійснює заходи щодо навчання, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації персоналу [47].

Фінансування діяльності ПАТ «Запоріжжяобленерго» у 2023 році здійснювалось за рахунок:

– доходів від ліцензійної діяльності з розподілу електричної енергії;

– доходів від надання інших послуг/виконання робіт на замовлення споживачів, у тому числі виконання монопольних робіт;

– інших грошових надходжень в рамках іншої операційної діяльності підприємства;

– доходів від перетоків реактивної електроенергії.

Чистий прибуток, який залишився у розпорядженні, підприємство направляє на:

– виплату дивідендів;

– створення та поповнення резервного капіталу;

– покриття збитків минулих періодів;

– накопичення нерозподіленого прибутку;

– створення та поповнення фондів підприємства.

Так, наприклад, у 2023 році за рахунок нерозподіленого прибутку попередніх років було здійснено коригування валюти балансу станом на 01.01.2023 на суму 446 604 тис грн по балансовій вартості основних засобів на тимчасово окупованих територіях внаслідок їхнього знецінення. Такий перерахунок був рекомендований аудиторами задля актуалізації вартості активів. Отже, чистий прибуток за 2022 рік у розмірі 242 001 тис грн зменшився до чистого збитку у 204 748 тис грн.

На засіданні загальних зборів акціонерів у березні 2023 року було прийнято рішення щодо розподілу чистого прибутку, отриманого підприємством за результатами фінансово-господарської діяльності у 2021 році, у розмірі 272 671 442,00 грн таким чином:

– на виплату дивідендів акціонерам (136 335 721,00 грн);

– на поповнення резервного капіталу у розмірі 5%;

– залишок коштів направити на здійснення витрат, передбачених Фінансовим планом Товариства на 2022 рік.

Чистий прибуток у розмірі 242 000 730,34 грн, отриманий за результатами фінансово-господарської діяльності Товариства у 2022 році направити на:

– виплату дивідендів акціонерам – 30% (72 600 219,10 грн);

поповнення резервного капіталу підприємства – 25%;

– здійснення витрат, передбачених Фінансовим планом Товариства на 2023 рік – 45%.

Валовий прибуток підприємства формується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та собівартістю реалізованої продукції (рис. 2.1).

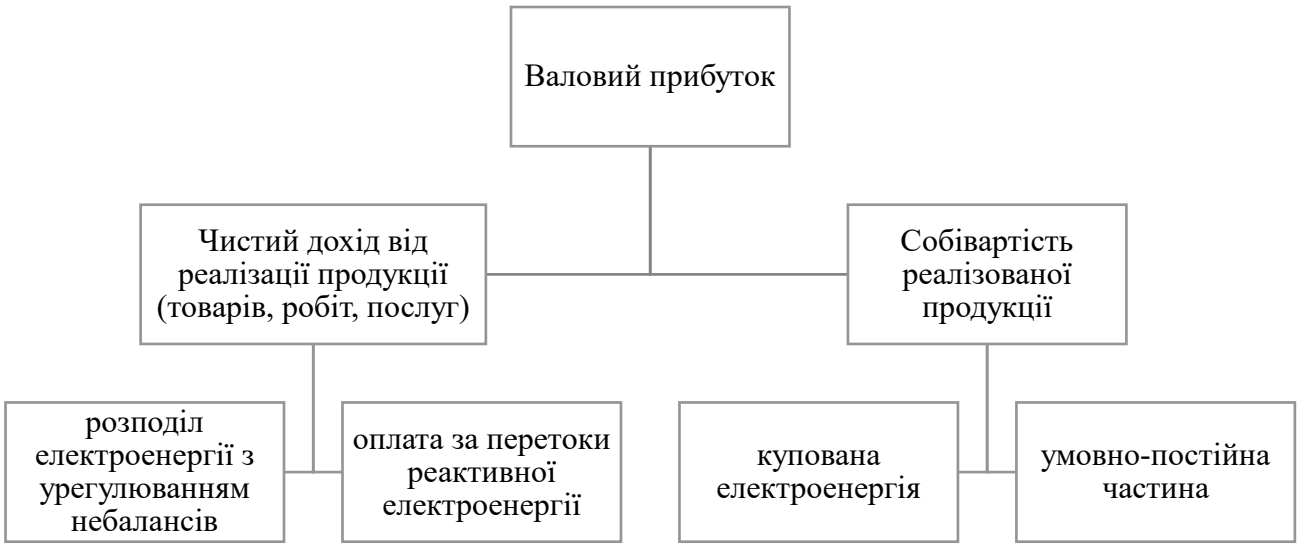

Рисунок 2.1 – Основні складові формування валового прибутку підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»

Чистий дохід від реалізації формується за рахунок коштів, отриманих за розподіл електроенергії з урегулюванням небалансів, а також за перетоки реактивної електроенергії. Собівартість реалізованої продукції складається з витрат на куповану електричну енергію та умовно-постійної частини собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). До умовно-постійної частини собівартості відносяться:

- оплата праці та відрахування;
- амортизація необоротних активів;
- послуги оператора системи передачі;
- послуги з диспетчерського управління;
- сировина та матеріали;
- паливо-мастильні матеріали;
- витрати на ремонти та утримання основних засобів;
- витрати на електроенергію (господарські потреби);
- послуги виробничого характеру та інші витрати.

На підприємстві спостерігається значний рівень дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги. Найбільшими підприємствами по дебіторській заборгованості державного сектору економіки

за спожиту активну електроенергію спожиту до 01.01.2019 року, за послуги з компенсації перетікання реактивної електроенергії, за послуги з розподілу електричної енергії, за недораховану електроенергію по актам про порушення ПРРЕЕ, по штрафним санкціям за перевищення договірних величин електроспоживання та потужності та штрафним санкціям є:

- ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» – 1 512 625 тис грн;
- ДП «Радіоприлад» – 38 000 тис грн;
- ДП «Кремнійполімер» – 237 101 тис грн;
- ДПЗД «Укрінтеренерго» – 59 892 тис грн;
- ДП «Запорізький автомобільний ремонтний завод» – 5 592 тис грн.

Товариство постійно веде роботу щодо погашення дебіторської заборгованості за відпущену електроенергію до 01.01.2019 року та боржниками за послуги з розподілу, проводить претензійно-позовну роботу з боржниками за електроенергію.

Дебіторська заборгованість за послуги з розподілу електроенергії складає 986 008 тис грн, з якої 743 415 тис грн це заборгованості ТОВ «Запоріжжяелектропостачання».

Прострочена дебіторська заборгованість споживачів тимчасово окупованих територій України станом на кінець 2023 року складає 1 311 млн грн, або 56% від загальної суми дебіторської заборгованості споживачів за електроенергію [47].

На підприємстві є нестача кількості кваліфікованих працівників, що збільшує ризик безперебійного та якісного забезпечення електроенергією споживачів та виникнення надзвичайних подій. Саме тому вкрай важливо зберегти персонал для підтримання в напіваварійному стані системи розподілу в умовах тимчасової окупації більшої частини області. Значний відтік кваліфікованих працівників може призвести до масштабних та масових технологічних порушень в електромережах, руйнування обладнання, що призведе до тривалого знеструмлення споживачів, можливих катастроф техногенного характеру, та посилення соціальної напруги в регіоні.

У 2023 році середня кількість працівників була 2 470 осіб, з яких 2 450 осіб (99,2% від загальної кількості працівників) є штатними працівниками, а 20 осіб (0,8%) працюють за сумісництвом. У 2023 році відбулося значне скорочення кількості персоналу, а саме на 2 149 осіб або 46,5% (у 2022 році середня кількість працівників складала 4 619 осіб, у 2021 році – 4 888 осіб). Причиною стало призупинення дії трудових договорів з окремими працівниками підприємства у зв'язку з активними бойовими діями на окремих територіях Запорізької області.

Фонд оплати праці у 2023 році зменшився на 80 520,8 тис грн або 12,6% у порівнянні з 2022 роком та склав 559 650,7 тис грн. У 2022 році фонд оплати праці суттєво зменшився на 280 924,1 тис грн або 30,5%, ніж у 2021 році (у 2022 році фонд оплати праці складав 640 171,5 тис грн, у 2021 році – 921 095,6 тис грн) внаслідок оптимізації фонду оплати праці, що була спричинена активними бойовими діями на окремих територіях Запорізької області через агресію російської федерації та окупації частини території Запорізької області, тому частині персоналу було встановлено неповний робочий день, а працівникам на тимчасово окупованій території було оформлено простій з оплатою 2/3 від посадового окладу [47].

Середній розмір винагороди працівників підприємства, крім посадових осіб, у 2023 році становив 18 133 грн на місяць, що на 6 814 грн або 60,2% більше, ніж за 2022 рік (у 2022 році середній розмір винагороди складав 11 319 грн, у 2021 році – 15 660 грн, у 2020 році – 14 193 грн, у 2019 році – 12 182 грн). Загалом спостерігається підвищення заробітної плати працівників з кожним роком внаслідок збільшення рівня мінімальної заробітної плати, а також підвищення показників діяльності підприємства. Скорочення у 2022 році пояснюється початком повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, що призвело до скорочення фонду оплати праці вищеперерахованими факторами [47].

Протягом 2023 року 1 089 працівників підприємства пройшли навчання, з яких 1 031 працівник – в Учбовому центрі ПАТ «Запоріжжяобленерго», а 58 – у зовнішніх навчальних закладах. Кількість працівників, які проходили навчання

у 2023 році збільшилася на 218 осіб або 25% у порівнянні з 2022 роком, коли загальна кількість працівників, які пройшли навчання склала 871 особа, з яких 863 працівника – в Учбовому центрі ПАТ «Запоріжжяобленерго», а 8 – у зовнішніх навчальних закладах. Найбільше працівників пройшло навчання в Учбовому центрі з питань охорони праці та пожежної безпеки, а саме 758 осіб, що на 144 особи або 23% більше, ніж у 2022 році. Також підприємство надає освітні послуги з підвищення кваліфікації, якими скористалися 188 працівників у 2023 році та 121 працівник у 2022 році. У 2023 році професійну підготовку пройшли 54 працівники, професійну перепідготовку – 31 працівник, у 2022 році 93 та 35 працівників відповідно. У 2023 році 319 осіб взяло участь у семінарах та тренінгах, у 2022 році лише 2 особи [47].

2.2 Аналіз показників фінансової стійкості підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»

Аналіз структури оборотних активів (табл. 2.1) показує, що найбільшу частку у розмірі 71,2% та загальною вартістю 2 115 980 тис грн у 2023 році займає дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, що на 2,0% більше, ніж у 2022 році. Найбільшу частку дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги у структурі активів займала у 2022 році у розмірі 77,5% загальною вартістю 2 073 834 тис грн. Менше 1% у структурі активів мають дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом.

Питома вага запасів складає 3% у 2023 році, проти 2,6% у 2022 році. Частка грошових коштів у 2023 році складала 2,6% у розмірі 76 848 тис грн проти 8,3% у розмірі 222 560 тис грн у 2022 році, відбулося зменшення на 65,5%.

Таблиця 2.1 – Структура оборотних активів ПАТ «Запоріжжяобленерго» за 2020-2023 рр., тис грн

Стаття балансу	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Питома вага, %			
					2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Запаси	73 883	89 950	69 180	89 008	3,8	4,0	2,6	3
Виробничі запаси	-	87 146	65 808	82 769	-	96,9	95,1	93,0
Готова продукція	-	2 804	3 372	6 239	-	3,1	4,9	7,0
ДЗ за продукцію, товари, роботи, послуги	1 454 476	1 607 184	2 073 834	2 115 980	75,5	71,7	77,5	71,2
ДЗ за виданими авансами	7 644	95 919	17 948	137 609	0,4	4,3	0,7	4,6
ДЗ за розрахунками з бюджетом	82	82	82	5 894	0,0	0,0	0,0	0,2
ДЗ з нарахованих доходів	87 503	87 503	87 503	87 503	4,5	3,9	3,3	2,9
Інша поточна ДЗ	207 869	142 821	57 962	233 701	10,8	6,4	2,2	7,9
Гроші та їх еквіваленти	95 046	218 618	222 560	76 848	4,9	9,8	8,3	2,6
Інші оборотні активи	-	-	147 505	224 010	-	-	5,5	7,5
Усього оборотних активів	1 926 503	2 242 077	2 676 574	2 970 553	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: розраховано автором на основі [47]

Обсяг оборотних активів у 2023 році склав 2 970 553 тис грн, що на 293 979 тис грн або 10,98% більше, ніж за 2022 рік (табл. 2.2). У 2022 році відбулося на 434 497 тис грн або 19,38% у порівнянні з 2021 роком.

Таблиця 2.2 – Динаміка оборотних активів ПАТ «Запоріжжяобленерго» за 2020-2023 рр., тис грн

Стаття балансу	Абсолютне відхилення, тис грн			Відносне відхилення, %		
	2021/2020	2022/2021	2023/2022	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Запаси	16 067	-20 770	19 828	21,75	-23,09	28,66
Виробничі запаси	87 146	-21 338	16 961	-	-24,49	25,77
Готова продукція	2 804	568	2 867	-	20,26	85,02
ДЗ за продукцію, товари, роботи, послуги	152 708	466 650	42 146	10,50	29,04	2,03
ДЗ за розрахунками:						
за виданими авансами	88 275	-77 971	119 661	1154,83	-81,29	666,71
з бюджетом	0	0	5 812	0,00	0,00	7087,80
з нарахованих доходів	0	0	0	0,00	00,00	-
Інша поточна ДЗ	-65 048	-84 859	175 739	-31,29	-59,42	303,2
Гроші та їх еквіваленти	123 572	3 942	-145 712	130,01	1,84	-65,47
Інші оборотні активи	0	147 505	76 505	-	-	51,87
Усього оборотних активів	315 574	434 497	293 979	16,38	19,38	10,98

Джерело: розраховано автором на основі [47]

Загалом у 2023 році спостерігається тенденція до збільшення кожної статті активів, окрім грошей та їх еквівалентів, де відбулося скорочення на 145 712 тис грн або 65,47%. Найбільший приріст показує дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом з 82 до 5 894 тис грн, збільшення на 7087,8% у порівнянні з 2022 роком. Також суттєві зміни спостерігаються за дебіторською заборгованістю за виданими авансами: у 2022 році відбулося зменшення на 77 971 тис грн або 81,29%, а у 2023 році – збільшення на 119 661 тис грн або 666,71%, тому фактичні показники склали 17 948 тис грн у 2022 році та 137 609 тис грн у 2023 році.

Станом на кінець 2023 року на рахунках підприємства зберігалося 76 848 тис грн, що на 145 712 тис грн або 65,5% менше, ніж минулого року (табл. 2.3). У 2022 році залишок коштів сягнув 222 560 тис грн, збільшення відбулося на 3 942 тис грн або 1,8% у порівнянні з 2021 роком. У 2021 році відбувся значний приріст грошових коштів, а саме на 123 572 тис грн або 130% порівняно з аналогічним періодом минулого року.

Таблиця 2.3 – Обсяги грошових коштів ПАТ «Запоріжжяобленерго» у 2020-2023 рр., тис грн

Показник	Станом на 31.12.2020	Станом на 31.12.2021	Станом на 31.12.2022	Станом на 31.12.2023
Грошові кошти на поточних рахунках у національній валюті	95 046	479	196 584	76 848
Грошові кошти на поточному рахунку із спеціальним режимом використання-Ескроу	0	218 139	25 976	0
Усього	95 046	218 618	222 560	76 848

Джерело: складено автором на основі [47].

З 01 липня 2019 року було утворено новий ринок електричної енергії, що зумовило відкриття поточного рахунку із спеціальним режимом використання – ЕСКРОУ, який використовується для акумулювання коштів на здійснення підприємством розрахунків за електричну енергію, Розрахунки здійснюються через Уповноважений банк визначений Оператором Ринку.

У 2021 та 2022 роках підприємство, окрім грошових коштів на поточному рахунку у національній валюті, мало кошти на рахунку умовного зберігання Ескроу. У 2022 році залишки за цим рахунком зменшилися до 25 976 тис грн проти 218 139 тис грн у 2023 році, відбулося зменшення на 192 163 тис грн або 88%.

Станом на кінець 2023 року найбільшу частку у структурі необоротних активів займали основні засоби, а саме 89,17%, що на 7,2% більше, ніж у 2022 році (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Структура необоротних активів підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» за 2022-2023 рр., тис грн

Стаття балансу	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Питома вага, %			
					2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Нематеріальні активи	5 918	10 988	6 952	3 200	0,50	0,79	0,94	0,39
Незавершені капітальні інвестиції	101 260	74 496	0	0	8,58	5,35	0,00	0,00
Основні засоби	910 349	1 156 361	603 361	734 764	77,14	82,99	81,96	89,17
Інвестиційна нерухомість	438	430	421	413	0,04	0,03	0,06	0,05
Довгострокова дебіторська заборгованість	149 437	107 699	72 093	34 766	12,66	7,73	9,79	4,22
Відстрочені податкові активи	12 787	43 382	53 341	50 862	1,08	3,11	7,25	6,17
Інші необоротні активи	0	25	25	25	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього необоротних активів	1 180 189	1 393 381	736 193	824 030	100,00	100,00	100,00	100,00

Джерело: складено автором на основі [47].

Друге місце займають відстрочені податкові активи у розмірі 50 862 тис грн, що складає 6,17%. У 2022 році на другому місці була довгострокова дебіторська заборгованість у розмірі 34 766 тис грн, де частка у необоротних активах складала 9,79%. Найнижчу питому вагу мають інші необоротні активи та інвестиційна нерухомість.

У 2023 році простежується зменшення усіх статей необоротних активів, проте за рахунок збільшення основних засобів на 131 403 тис грн або 22% загальний обсяг необоротних активів збільшився на 87 837 тис грн або 12% (табл. 2.5). Найбільше скорочення спостерігається за довгостроковою дебіторською заборгованістю, а саме на 37 327 тис грн або 52% у 2023 році у порівнянні з 2022 роком. Інші необоротні активи залишилися незмінними у 2023 році, а інвестиційна нерухомість суттєво не змінилася, відбулося зменшення на 8 тис грн або 2% порівняно з попереднім роком.

Таблиця 2.5 – Динаміка необоротних активів підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» за 2022-2023 рр.

Стаття балансу	Абсолютне відхилення, тис грн			Відносне відхилення, %		
	2021/2020	2022/2021	2023/2022	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Нематеріальні активи	5 070	-4 036	-3 752	85,67	-36,73	-53,97
Незавершені капітальні інвестиції	-26 764	-74 496	0	-26,43	-100,00	-
Основні засоби	246 012	-553 000	131 403	27,02	-47,82	21,78
Інвестиційна нерухомість	-8	-9	-8	-1,83	-2,09	-1,90
Довгострокова дебіторська заборгованість	-41 738	-35 606	-37 327	-27,93	-33,06	-51,78
Відстрочені податкові активи	30 595	9 959	-2 479	239,27	22,96	-4,65
Інші необоротні активи	25	0	0	-	0,00	0,00
Усього необоротних активів	213 192	-657 188	87 837	18,06	-47,16	11,93

Джерело: складено автором на основі [47].

На кінець 2023 року залишкова вартість основних засобів складає 734 764 тис грн, 131 403 тис грн або 21,78% більше, ніж на кінець 2022 року (рис. 2.2).

Ступінь зносу основних засобів у 2023 році складає 84,31%. На кінець 2022 року залишкова вартість основних засобів дорівнювала 603 361 тис грн, відбулося зменшення на 553 000 тис грн або 47,82% у порівнянні з кінцем 2021 року. Ступінь зносу основних засобів у 2022 році сягнув 86,5%.

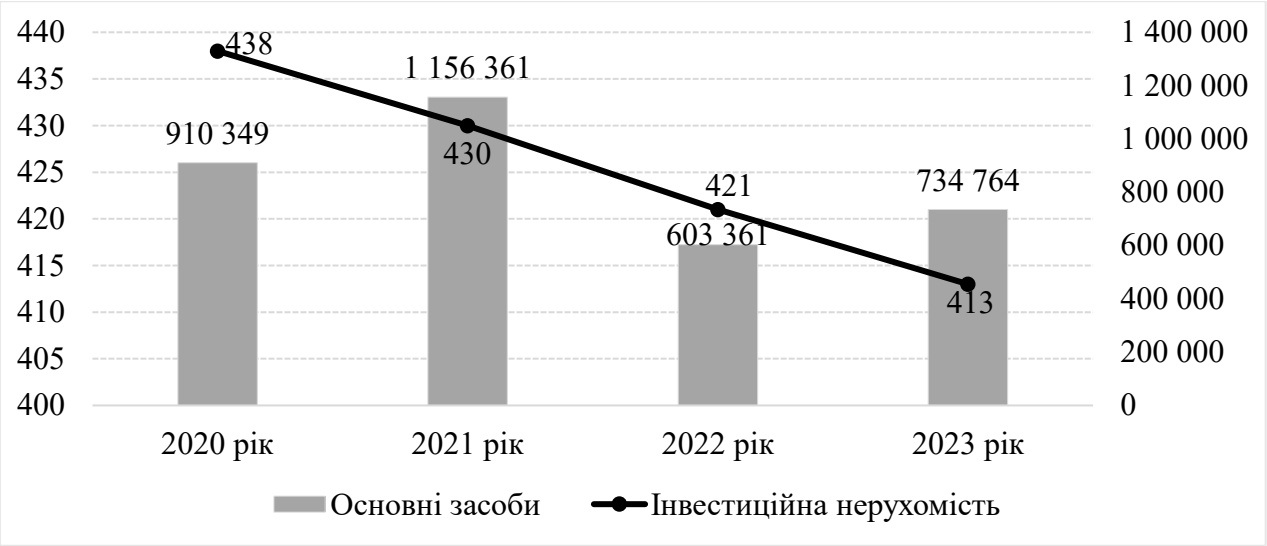

Рисунок 2.2 – Залишкова вартість основних засобів за 2020-2023 рр., тис грн

На кінець 2023 року залишкова вартість інвестиційної нерухомості складає 413 тис грн, що на 8 тис грн або 1,9% менше, ніж за аналогічний період 2022 року. Ступінь зносу інвестиційної нерухомості 42,3%. Станом на кінець 2022 року залишкова вартість інвестиційної нерухомості склала 421 тис грн, зменшення на 9 тис грн або 2,09%, де ступінь зносу 41,2%. До складу інвестиційної нерухомості віднесено будівлі та приміщення, які утримуються задля отримання орендних платежів, а не для використання у надані послуг чи для адміністративних цілей.

Для перевірки ліквідності та платоспроможності підприємства скористаємося «золотим правилом балансу». Оскільки другу умову правила складно перевірити, тому що дані про довгострокові оборотні активи відносяться до внутрішньої інформації, проаналізуємо лише першу умову.

Розрахований показник має перевищувати 1, проте з рис. 2.3 бачимо, що протягом 2020-2023 років власний капітал та довгострокові зобов’язання та забезпечення навіть на половину не покривають необоротні активи підприємства.

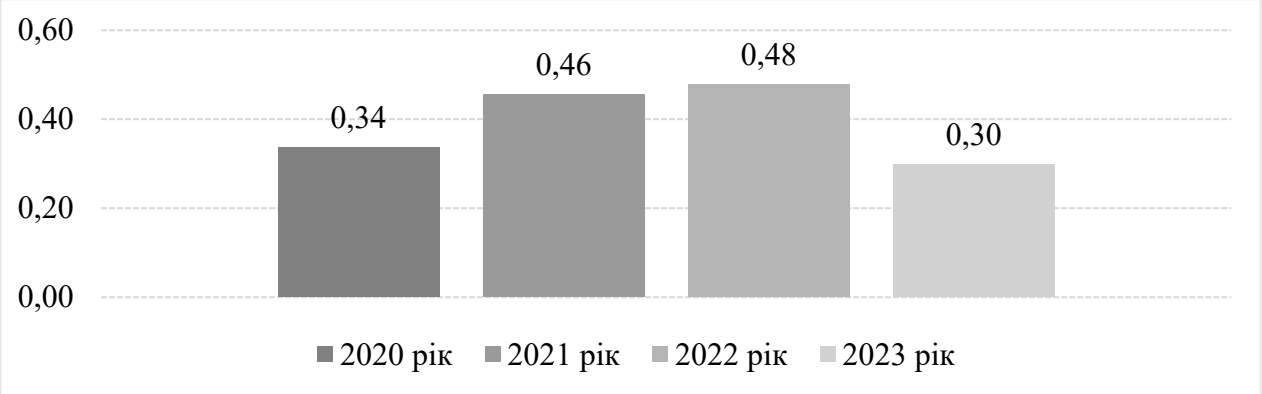

Рисунок 2.3 – Результат виконання першої умови «золотого правила балансу» підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» у 2020-2023 рр.

«Золоте правило економіки» дотримувалося лише у 2021 році, у 2022 році підприємство мало чистий збиток у розмірі 204 748 тис грн (табл. 2.6). Аналізуючи зміни у 2023 році порівняно з 2022 роком, можна зробити висновок, що підприємство ПАТ «Запоріжжяобленерго» нарощує економічний потенціал та масштаби діяльності, про що свідчить зростання активів підприємства. Чистий дохід зростає повільніше, ніж економічний потенціал, тобто інтенсивність та ефективність використання ресурсів знизилася. Темп зростання чистого прибутку менший, ніж зростання чистого доходу, тобто рівень рентабельності продажів зменшився.

Таблиця 2.6 – Результат аналізу «золотого правила економіки» підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» у 2020-2023 рр.

Показник	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Темп зміни чистого прибутку (ЧП), %	11969,80	-75,09	-0,58
Темп зміни чистого доходу (ЧД), %	131,03	79,19	78,37
Темп зміни активів (А), %	117,02	93,87	111,19
Результат	Т(ЧП)>Т(ЧД)> >Т(А)>100%	Т(ЧП) <Т(ЧД) < <Т(А)<100%	Т(ЧП) <Т(ЧД)< <Т(А)>100%

Джерело: складено автором на основі [47].

Розрахувавши показники за правилом вертикальної структури капіталу, з рис. 2.4 бачимо, що у 2021 році коефіцієнт незалежності збільшився на 0,05 пункти у порівнянні з попереднім роком, проте у наступні періоди він

зменшувався, що є негативною тенденцією, до того ж даний показник є меншим за нормативне значення у 0,25 за галуззю постачання та збуту в Україні, а саме у 2023 році коефіцієнт незалежності був у 4 рази менший за норму.

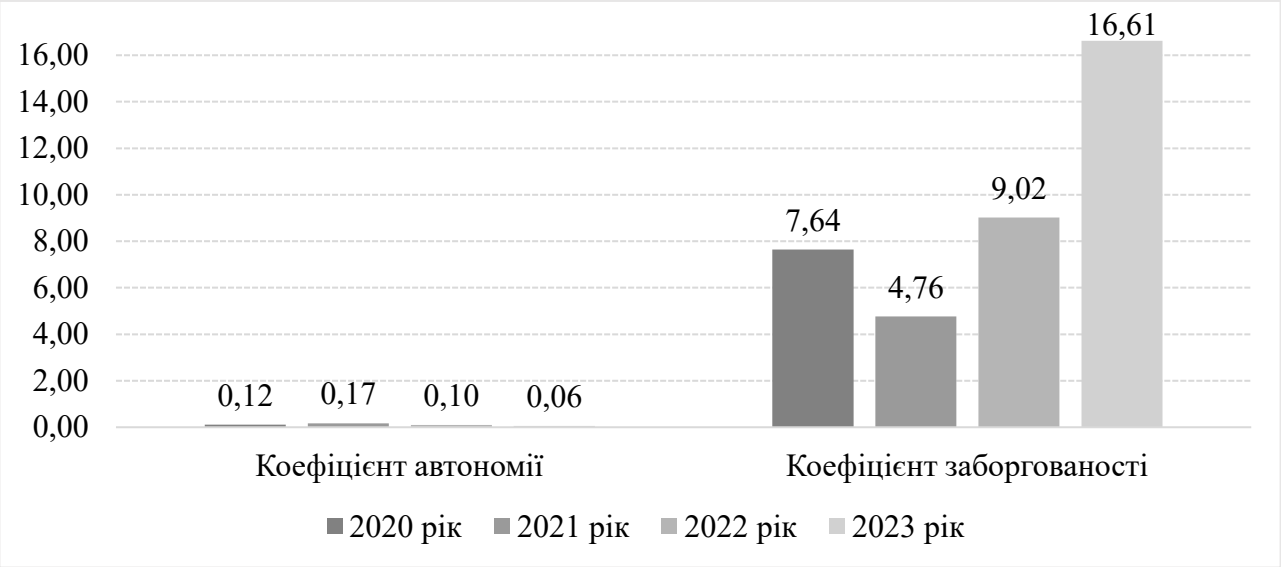

Рисунок 2.4 – Результат правила вертикальної структури капіталу підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» у 2020-2023 рр.

Коефіцієнт заборгованості у 2021 році так само мав позитивну тенденцію, проте у наступні роки він збільшувався, що свідчить про збільшення залежності підприємства від позикових коштів. У 2023 році коефіцієнт заборгованості перевищував нормативне значення 3,4 в Україні у майже 5 разів.

Показники рентабельності та окупності показують ефективність діяльності підприємства та поділяються умовно на три групи, розрахунки по яким наведено у таблиці 2.7.

У 2023 році рентабельність виробничих витрат була від’ємною за рахунок валового збитку та склала 5,39%, тобто на 1 грн виробничих витрат припадало 5,39 грн збитку, що на 9,93 грн менше, ніж було отримано прибутку у 2022 році у розмірі 4,54 грн. Проте за рахунок інших операційних витрат підприємство отримало прибуток від операційної діяльності, де на 1 грн витрат припало 0,29 грн прибутку. Підприємство отримало 94,61 грн чистого доходу від реалізації

продукції у розрахунку на 1 грн собівартості реалізованої продукції та 100,29 грн операційного доходу на 1 грн операційних витрат.

Таблиця 2.7 – Аналіз показників рентабельності та окупності ПАТ «Запоріжжяобленерго» за 2021-2023 рр.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення	
				2022/2021	2023/2022
Витратні показники					
Рентабельність виробничих витрат	11,30%	4,54%	-5,39%	-6,76%	-9,93%
Рентабельність операційних витрат	10,39%	11,65%	0,29%	1,26%	-11,36%
Загальна рентабельність витрат господарської діяльності	9,68%	-3,89%	0,79%	-13,56%	4,68%
Чиста рентабельність витрат господарської діяльності	6,98%	-5,68%	0,05%	-12,66%	5,73%
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	111,30%	104,54%	94,61%	-6,76%	-9,93%
Коефіцієнт окупності операційних витрат	110,39%	111,65%	100,29%	1,26%	-11,36%
Коефіцієнт окупності адміністративних витрат	49,75	50,43	26,17	68,29%	-2426,38%
Дохідні показники					
Рентабельність продажу	10,16%	4,34%	-5,69%	-5,81%	-10,04%
Рентабельність доходу від операційної діяльності	9,41%	10,43%	0,29%	1,02%	-10,15%
Ресурсні показники					
Загальна рентабельність сукупного капіталу	-	-3,98%	0,57%	-3,98%	4,54%
Чиста рентабельність сукупного капіталу	-	-5,81%	0,03%	-5,81%	5,84%
Загальна рентабельність власного капіталу	-	-28,84%	7,35%	-28,84%	36,19%
Чиста рентабельність власного капіталу	-	-42,15%	0,43%	-42,15%	42,58%
Загальна рентабельність основних засобів і запасів	-	-14,60%	2,73%	-14,60%	17,33%
Чиста рентабельність основних засобів і запасів	-	-21,34%	0,16%	-21,34%	21,50%
Коефіцієнт окупності сукупного капіталу	-	0,79	0,61	79,48%	-18,57%
Коефіцієнт окупності власного капіталу	-	5,77	7,89	576,63%	212,83%
Період окупності сукупного капіталу, років	-	-17,21	3035,95	-1721,20%	305316,48%
Період окупності власного капіталу, років	-	-2,37	234,24	-237,25%	23661,51%

Джерело: розраховано автором на основі [47]

Дохідні показники відображають ефективність комерційної діяльності підприємства, а саме у 2023 році отримано збиток 5,69 грн з 1 грн продажу, проти 4,34 грн у 2022 році, різниця склала 10,4 грн. Рентабельність доходу від операційної діяльності склала 0,29%, що на 10,15 відсоткових пункти менше, ніж у 2022 році, коли рентабельність складала 10,43%.

Загалом ресурсні показники за 2023 рік є позитивними проти збиткових за 2022 рік, що пов'язано з фінансовим результатом (збитком) до оподаткування та чистим збитком.

Підприємством отримано 0,57 грн прибутку до оподаткування, що припадає на 1 грн середньорічної вартості всього капіталу підприємства та 7,35 грн на 1 грн середньорічної вартості власного капіталу підприємства. На 1 грн сукупного капіталу припадає 0,03 грн чистого прибутку, що на 5,84 грн більше, ніж за 2022 рік, а на 1 грн власного капіталу припадає 0,43 грн чистого прибутку, що на 42,58 грн перевищує показник минулого року. Період окупності власного капіталу за даними 2023 року складає 235 років.

Загалом зменшення витратних показників свідчить про спад ефективності виробництва, зменшення дохідних – про зниження ефективності продажу продукції. Збільшення ресурсних показників характеризує підприємство як привабливе для інвестицій та показує збільшення добробуту власників [19].

Кількісна оцінка ділової активності може бути визначена за допомогою аналізу відносних показників, результати яких представлено у таблиці 2.8.

Коефіцієнт оборотності активів показує наскільки ефективно використовується весь капітал підприємства, а також швидкість його втілення у вартості виготовленої та реалізованої продукції. Величина даного коефіцієнту знижується щороку. У 2023 році даний показник дорівнював 0,61, що на 0,19 пункту або 23% менше, ніж у попередньому році, тобто капітал, який вкладений в активи обертається 0,61 раз за цей період. У 2022 році коефіцієнт зменшився у порівнянні з 2021 роком на 0,25 пункту або 25% та склав 0,79 проти 1,05 у 2021 році.

Таблиця 2.8 – Показники ділової активності ПАТ «Запоріжжяобленерго» за 2021-2023 рр.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхил.		Відносне відхил., %	
				2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Коефіцієнт оборотності активів	1,05	0,79	0,61	-0,25	-0,19	-24,25	-23,36
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,50	1,16	0,80	-0,34	-0,36	-22,75	-31,12
Середній термін погашення кредиторської заборгованості (дні)	243,55	315,26	457,67	71,71	142,41	29,44	45,17
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	1,92	1,34	0,91	-0,57	-0,43	-29,92	-32,16
Середній термін погашення дебіторської заборгованості (дні)	190,44	271,75	400,58	81,31	128,83	42,70	47,41
Коефіцієнт оборотності запасів	36,47	40,71	28,03	4,25	-12,68	11,64	-31,15
Середній термін обороту запасів (дні)	10,01	8,96	13,02	-1,04	4,06	-10,43	45,25
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	7,14	5,77	7,89	-1,38	2,13	-19,27	36,91

Джерело: розраховано автором на основі [47].

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує швидкість обертання кредиторської заборгованості. У 2023 році коефіцієнт зменшився на 0,36 пункти або 31% у порівнянні з попереднім роком. У 2022 році коефіцієнт дорівнював 1,16, що на 0,36 пункти або 31% менше, ніж у 2021 році. Даний показник зменшується з кожним роком, що свідчить про те, що сплата заборгованості підприємства сповільнюється. У середньому кредиторська заборгованість погашалася за 458 днів у 2023 році, що на 142 дні довше у порівнянні з попереднім роком, коли даний показник складав 316 днів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує швидкість обертання дебіторської заборгованості. У 2023 році коефіцієнт дорівнював 0,91, що на 0,43 пункти або 32% менше, ніж у попередньому році. У 2022 році коефіцієнт був 1,34, що на 0,57 пункту або 30 % менше, ніж у 2021 році, коли коефіцієнт складав 1,92.

В середньому дебіторська заборгованість погашалася за 401 день у 2023 році, що на 129 днів довше у порівнянні з попереднім роком, коли даний показник складав 272 дні.

Коефіцієнт оборотності запасів характеризує інтенсивність використання матеріальних оборотних активів, тобто скільки разів вони перенесли свою вартість на готову продукцію. У 2023 році коефіцієнт дорівнював 28,03, що на 12,68 пункти або 31% менше у порівнянні з попереднім роком. У 2022 році він складав 40,71, що більше на 4,25 пункти або 12%, ніж у 2022 році. Зменшення коефіцієнта обертання запасів свідчить про відносне збільшення виробничих запасів, незавершеного виробництва.

В середньому запаси обертаються за 13 днів у 2023 році, що на 4 дні довше у порівнянні з попереднім роком. У 2022 році середній термін обороту дорівнював 9 днів.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу показує на скільки ефективно використовується власний капітал підприємства, швидкість його втілення у вартості виготовленої та реалізованої продукції. У 2023 році коефіцієнт збільшився на 2,13 пункти або 37% у порівнянні з попереднім роком у зв’язку зі зменшенням власного капіталу підприємства за нерозподіленим прибутком (збитком). Загалом рівень показника оборотності власного капіталу протягом аналізованого періоду забезпечує його окупність, оскільки коефіцієнт перевищує нормативне значення 1.

Оцінка фінансової стійкості дає можливість проаналізувати наскільки вільно підприємство може забезпечити безперебійний процес виробництва та реалізації продукції і витрат щодо його розширення та відновлення.

Проаналізувавши показники ПАТ «Запоріжжяобленерго» щодо забезпеченості запасів та власних і запозичених коштів (табл. 2.9), можна зробити висновок, що підприємство має нестійкий (передкризовий) фінансовий стан протягом 2021-2023 років, оскільки наявна нестача власних коштів та довгострокових кредитів для формування запасів і лише загальні кошти у надлишку.

Таблиця 2.9 – Абсолютні показники фінансової стійкості ПАТ «Запоріжжяобленерго» за 2020-2023 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Наявність власних коштів, тис грн	-820 630	-762 524	-395 520	-608 611
Наявність власних та довгострокових позикових коштів, тис грн	-782 560	-757 902	-383 786	-577 854
Наявність загальних коштів, тис грн	-208 436	233 591	1 354 976	1 629 174
Надлишок (нестача) власних коштів для формування запасів, тис грн	-894 513	-852 474	-464 700	-697 619
Надлишок(нестача) власних коштів та довгострокових кредитів для формування запасів, тис грн	-856 443	-847 852	-452 966	-666 862
Надлишок (нестача) загальної величини джерел формування запасів, тис грн	-282 319	143 641	1 285 796	1 540 166
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами, %	4,87	7,01	4,92	2,42
Надлишок (+), нестача (–) відповідних джерел формування на 1 грн запасів, грн	-12,11	-9,48	-6,72	-7,84

Джерело: розраховано автором на основі [47].

Коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами у 2023 році склав 2,42%, що на 2,5 відсоткових пункти або 50,9% менше, ніж 2022 року, що зумовлено зменшенням обсягу власного капіталу у зв’язку з перерозподілом нерозподіленого прибутку.

Нестача власних коштів на 1 грн запасів складає 7,84 грн у 2023 році, що на 1,12 грн або 16,7% більше, ніж за 2022 рік. Найбільша нестача власних коштів спостерігалася у 2020 році, де на 1 грн запасів нестача складала 12,11 грн.

Відносні коефіцієнти фінансової стійкості дають змогу побачити структуру джерел фінансових ресурсів. У таблиці 2.10. наведено коефіцієнти, що характеризують структуру джерел формування капіталу. За результатами проведеного дослідження коефіцієнт фінансової автономії є нижче нормативного значення 0,5, тому існує ризик для кредиторів, адже підприємство не в змозі покривати свої зобов’язання власними джерелами фінансування. У 2023 році коефіцієнт фінансової автономії дорівнював 0,06, що на 0,04 пункти або 43% менше, ніж у попередньому періоді. У 2022 році також відбулося зменшення на 0,07 пункти або 42% порівняно з 2021 роком.

Таблиця 2.10 – Відносні коефіцієнти фінансової стійкості щодо структури джерел фінансових ресурсів ПАТ «Запоріжжяобленерго» за 2021-2023 рр.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Коефіцієнт фінансової автономії	0,17	0,10	0,06
Коефіцієнт фінансової залежності	0,83	0,90	0,94
Коефіцієнт фінансового ризику	4,76	9,02	16,61
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,21	0,11	0,06
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,01	0,03	0,12
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,002	0,004	0,009
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,998	0,996	0,991

Джерело: розраховано автором на основі [47].

Коефіцієнт фінансової залежності перевищує оптимальне значення 0,5 та свідчить про те, що підприємство не є надійним та має високу частку поточних зобов'язань, а саме поточну кредиторську заборгованість за товари, роботи та послуги у розмірі 2 044 130 тис грн у 2023 році, тому показник був на рівні 0,94, що на 4,78% більше, ніж у 2022 році.

Коефіцієнт фінансового ризику має тенденцію до збільшенням, що свідчить про збільшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, а отже збільшується рівень ризику для нього. У 2023 році на 1 грн власних коштів припадало 16,61 грн позичених, що на 7,6 грн або 184% більше, ніж у 2022 році.

Власні кошти не перевищують позикові, тому підприємство має низький рівень фінансової стійкості та є залежним від зовнішнього фінансування. У 2023 році коефіцієнт фінансової стабільності дорівнював 0,06, що на 0,05 пункти або 46% менше, ніж у попередньому періоді. У 2022 році також відбулося зменшення на 0,1 пункт або 47% у порівнянні з 2021 роком.

У 2023 році коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів складав 0,12, що на 0,09 пункти або 125% більше, ніж у 2022 році. Коефіцієнт щороку збільшується, що свідчить про збільшення залежності підприємства від кредитування у довгостроковому періоді і в той же час сприяє стабільній структурі позикового капіталу, адже збільшується частка довгострокових зобов'язань у позиковому капіталі.

Коефіцієнти, що характеризують стан оборотних активів та показують забезпеченість підприємства власними оборотними коштами показані у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Відносні показники фінансової стійкості щодо стану оборотних активів ПАТ «Запоріжжяобленерго» у 2021-2023 рр.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	- 1,21	- 1,16	- 2,83
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	- 0,34	- 0,15	- 0,21
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	- 8,48	- 5,72	- 6,84
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	- 0,29	- 0,56	- 0,13

Джерело: розраховано автором на основі [47].

У 2023 році коефіцієнт маневреності власного капіталу склав -2,83, що на 1,66 пунктів або 143% менше, ніж у 2022 році. Зі зменшенням коефіцієнта зменшується можливість підприємства у фінансовому забезпеченні виробничої та інших видів діяльності, проведенні розрахунків з кредиторами.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів є від'ємним, а отже у підприємства немає достатньої кількості власних оборотних коштів задля здійснення поточної діяльності за рахунок самофінансування. У 2023 році даний показник склав -0,21, що на 0,06 пунктів або 39% нижче, ніж у попередньому році. У 2022 році спостерігалося суттєве зростання показника на 0,2 пункти або 57% за рахунок значного скорочення обсягу необоротних активів. Коефіцієнт не перевищує 0,1, що свідчить, що структура балансу незадовільна, а підприємство неплатоспроможне.

Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами не перевищує 0,5, тобто підприємство має нестійкий фінансовий стан. У 2023 році показник дорівнював -6,84, що на 1,12 пункти або 19,6% більше, ніж за аналогічний період попереднього року. У 2022 році коефіцієнт склав -5,72, що на 2,76 пунктів або 33% менше, ніж у 2021 році.

У 2023 році коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів дорівнював -0,13, що на 0,44 пункти або 20% менше, ніж минулого року. У 2022 році даний показник склав -0,56, що на 0,28 пункти або 96% більше, ніж 2021 року. Чим більшим є коефіцієнт, тим вище його мобільність, проте за аналізований період показники мали від'ємне значення, що свідчить про мало мобільність власних оборотних коштів.

Загалом коефіцієнти, що характеризують стан оборотних активів мають від'ємне значення, що спричинено перевищенням необоротних активів над власним капіталом підприємства.

Рівень захищеності основної діяльності підприємства, а також кредиторів та постачальників від ймовірності несплати коштів по своїм зобов'язанням підприємством оцінюється за допомогою запасу фінансової стійкості. Зі збільшенням запасу фінансової стійкості підвищується рівень фінансової стійкості підприємства та знижується ризик беззбитковості.

Задля визначення рівня захищеності основної діяльності підприємства, який показує запас фінансової стійкості, необхідно знайти проміжні, але не менш важливі показники (табл. 2.12).

Операційний дохід підприємства у 2023 році скоротився до 2 559 019 тис грн, що на 797 917 тис грн або 24% менше, ніж у 2022 році. Значне скорочення сталося через зменшення розміру отриманої виручки від реалізації продукції, яке спричинено зменшенням обсягів розрахунків за розподіл електричної енергії.

Поріг рентабельності у 2023 році склав 2 498 081 тис грн та підвищився у порівнянні з 2022 роком на 722 808 тис грн або 45%. Зміни даного показника відбулися у зв'язку зі зменшенням коефіцієнту маржинального доходу, який залежить від операційного доходу. У 2022 році поріг рентабельності був 1 725 274, що на 905 499 тис грн або 34% менше, ніж у 2021 році. Зниження межі рентабельності можна досягти через збільшення маржинального прибутку або скорочення постійних витрат.

Таблиця 2.12 – Показники запасу фінансової стійкості ПАТ «Запоріжжяобленерго» за 2021-2023 рр.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхил.		Відносне відхил.	
				2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Операційний дохід, тис грн	4 105 774	3 356 936	2 559 019	- 748 838	-797 917	-18,24	-23,77
Маржинальний дохід, тис грн	1 075 890	720 576	307 563	- 355 314	-413 013	-33,03	-57,32
Коефіцієнт маржинального доходу	0,26	0,21	0,12	-0,05	- 0,09	-18,08	-44,01
Постійні витрати, тис грн	689 376	370 335	300 239	- 319 041	-70 096	-46,28	-18,93
Змінні витрати, тис грн	3 029 884	2 636 360	2 251 456	- 393 524	-384 904	-12,99	-14,60
Поріг рентабельності, тис грн	2 630 773	1 725 274	2 498 081	- 905 499	772 808	-34,42	44,79
Прибуток, тис грн	386 514	350 241	7 324	-36 273	-342 917	-9,38	-97,91
Зона фінансової стійкості, тис грн	1 475 001	1 631 662	60 938	156 661	-1 570 725	10,62	-96,27
Запас фінансової стійкості, %	35,93	48,61	2,38	12,68	-46,22	35,30	-95,10

Джерело: розраховано автором на основі [47].

Запас фінансової стійкості у 2023 році дорівнював 2,38%, що на 46,22 відсоткових пунктів або 95% менше, ніж у 2022 році, коли даний показник склав 48,61%. При цьому у 2021 році запас фінансової стійкості складав 35,93%. Запас фінансової стійкості не на високому рівні, що не може гарантувати високу захищеність кредиторів та постачальників і не може бути використаним у непередбачуваних ситуаціях. Чим меншим є поріг рентабельності, тим більше показник запасу фінансової стійкості.

Зона фінансової стійкості у 2023 році у розмірі 60 938 тис грн, свідчить, що саме на цю суму фактичний обсяг реалізації перевищує критичний обсяг продажу. У 2023 році цей показник був менше на 1 570 725 тис грн або 96%, ніж у 2022 році.

Розглянуті вище показники є взаємопов’язаними, в основі розрахунку яких спостерігаються такі тенденції у 2022-2023 роках:

– операційний дохід зменшився на 24% внаслідок зменшення чистого доходу на 22% та інших операційних доходів на 35%;

– постійні витрати зменшилися на 19% через зменшення амортизації на 52% та операційних витрат на 15%, збільшення адміністративних витрат на 51%;

– змінні витрати зменшилися на 15% внаслідок зменшення інших операційних витрат на 46%, собівартості реалізації продукції на 13% та відрахувань на соціальні заходи на 16%;

– прибуток від операційної діяльності зменшився на 98% через зменшення чистого доход та інших операційних доходів, збільшення адміністративних витрат.

Для того, щоб зрозуміти положення ПАТ «Запоріжжяобленерго» на ринку, проведемо аналіз діяльності інших операторів системи розподілу в Україні. Для дослідження були обрані ПАТ «Черкасиобленерго», АТ «Харківобленерго», АТ «Миколаївобленерго», АТ «Хмельницькобленерго», АТ «Тернопільобленерго», які, так само як і ПАТ «Запоріжжяобленерго», входять до складу АТ «Українські розподільні мережі» [48]. Результати проведеного аналізу фінансового стійкості за допомогою абсолютних показників наведені у таблиці 2.13 та 2.14.

Таблиця 2.13 – Абсолютні показники фінансової стійкості операторів системи розподілу, які входять до складу АТ «Українські розподільні мережі» за 2022 рік, тис грн

Показник	Запоріжжя-обленерго	Черкаси-обленерго	Харків-обленерго	Миколаїв-обленерго	Хмельницьк-обленерго	Тернопіль-обленерго
Надлишок (нестача) власних коштів для формування запасів	-464 700	-749 019	-585 717	-979 612	-882 647	-404 902
Надлишок(нестача) власних коштів та довгострокових кредитів для формування запасів	-452 966	-597 060	-434 461	-656 842	-369 767	-153 939
Надлишок (нестача) загальної величини джерел формування запасів	1 285 796	1 032 518	2 451 319	-238 558	102 350	40 050

Джерело: розраховано автором на основі [47, 49-53].

Таблиця 2.14 – Абсолютні показники фінансової стійкості операторів системи розподілу, які входять до складу АТ «Українські розподільні мережі» за 2023 рік, тис грн

Показник	Запоріжжя-обленерго	Черкаси-обленерго	Харків-обленерго	Миколаїв-обленерго	Хмельницьк-обленерго	Тернопіль-обленерго
Надлишок (нестача) власних коштів для формування запасів	-697 619	-1 764 645	-931 112	-880 348	-1 048 358	-279 215
Надлишок(нестача) власних коштів та довгострокових кредитів для формування запасів	-666 862	-1 760 976	-873 315	-543 641	-568 276	-110 606
Надлишок (нестача) загальної величини джерел формування запасів	1 540 166	-99 812	3 431 425	262 670	196 312	57 965

Джерело: розраховано автором на основі [47, 49-53].

Дані таблиці 2.13 та 2.14 свідчать, що усі підприємства протягом 2022-2023 років мають нестачу власних коштів та довгострокових кредитів для формування запасів. Це свідчить про те, що необоротні активи перевищують власний капітал та довгострокові зобов'язання та забезпечення на підприємстві, тому для формування запасів залучаються використовується таке джерело фінансування як кредиторська заборгованість, проте для АТ «Миколаївобленерго» і цього замало, оскільки існує нестача загальної величини джерел формування запасів.

З графіку на рисунку 2.5 бачимо, що ПАТ «Запоріжжяобленерго» за 2023 рік має середні показники власних коштів та довгострокових кредитів, проте за загальною величиною джерел формування запасів посідає друге місце, після АТ «Харківобленерго», що зумовлено високим рівнем кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги.

За результатом аналізу відносних показників фінансової стійкості розглянутих енергетичних підприємств у 2022-2023 роках (табл. 2.15 та 2.16) спостерігається тенденція до погіршення усіх показників, що характеризують структуру джерел формування капіталу, а саме: коефіцієнту фінансової автономії, коефіцієнту фінансової залежності, коефіцієнту фінансового ризику та коефіцієнту фінансової стабільності.

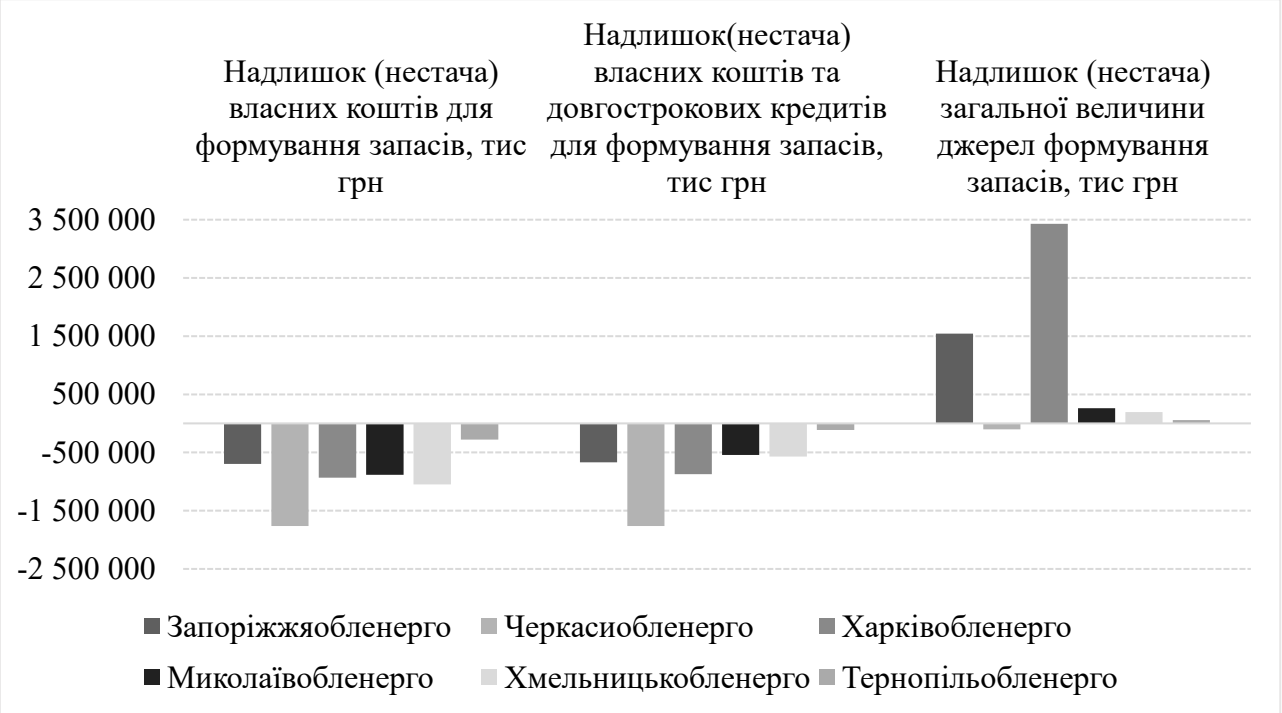

Рисунок 2.5 – Графік надлишку/нестачі джерел формування запасів операторами системи розподілу у 2023 році

Таблиця 2.15 – Відносні показники фінансової стійкості операторів системи розподілу за 2022 рік

Показник	Запоріжжя-обленерго	Черкаси-обленерго	Харків-обленерго	Миколаїв-обленерго	Хмельницьк-обленерго	Тернопіль-обленерго	Нормативне значення
Коефіцієнт фінансової автономії	0,10	0,54	0,47	0,66	0,76	0,82	≥0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	0,90	0,46	0,53	0,34	0,24	0,18	<0,5
Коефіцієнт фінансового ризику	9,02	0,87	1,11	0,52	0,31	0,21	0,5
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,11	1,15	0,90	1,93	3,20	4,66	≥1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-1,16	-0,17	-0,09	-0,38	-0,19	-0,14	>0,1
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	-0,15	-0,25	-0,09	-2,77	-1,51	-1,92	≥0,1
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	-5,72	-8,62	-1,38	-6,85	-6,04	-7,99	≥0,5
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	-0,56	-0,19	-0,14	-0,10	-0,06	-0,10	Збіл.

Джерело: розраховано автором на основі [47, 49-53].

Таблиця 2.16 – Відносні показники фінансової стійкості операторів системи розподілу за 2023 рік

Показник	Запоріжжя-обленерго	Черкаси-обленерго	Харків-обленерго	Миколаїв-обленерго	Хмельницьк-обленерго	Тернопіль-обленерго	Нормативне значення
Коефіцієнт фінансової автономії	0,06	0,45	0,35	0,58	0,72	0,83	≥0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	0,94	0,55	0,65	0,42	0,28	0,17	<0,5
Коефіцієнт фінансового ризику	16,61	1,23	1,84	0,72	0,38	0,21	0,5
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,06	0,81	0,54	1,40	2,62	4,83	≥1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-2,83	-0,51	-0,22	-0,32	-0,22	-0,10	> 0,1
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	-0,20	-0,74	-0,14	-0,82	-1,43	-0,95	≥0,1
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	-6,84	-25,37	-3,34	-4,61	-6,41	-4,79	≥0,5
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	-0,13	-0,03	-0,11	-0,09	-0,14	-0,01	Збіл.

Джерело: розраховано автором на основі [47, 49-53].

У 2022 році ПАТ «Запоріжжяобленерго» разом з АТ «Харківобленерго» мали показники, нижчі за нормативні значення. У 2023 році бачимо таку ж саму ситуацію, проте показники нижче норми також мало ПАТ «Черкасиобленерго». З-поміж проаналізованих підприємств ПАТ «Запоріжжяобленерго» має найнижчі показники, які у 2023 році погіршилися порівняно з 2022 роком.

Коефіцієнти, що характеризують стан оборотних активів та показують забезпеченість підприємства власними оборотними коштами (коефіцієнт маневреності власного капіталу коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами, коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами, коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів) мають від'ємні значення в усіх розглянутих підприємствах, що свідчить про нестачу власних оборотних коштів.

Проаналізувавши ліквідність 6 операторів системи розподілу, які входять до складу АТ «Українські розподільні мережі», на рис. 2.6 бачимо, що у 2023 році по усім підприємствам коефіцієнт загальної ліквідності менше нормативного значення 1,0 та коефіцієнт абсолютної ліквідності менше 0,2, що

свідчить про те, що підприємства мають недостатній обсяг оборотних активів та грошових коштів для покриття поточних зобов'язань.

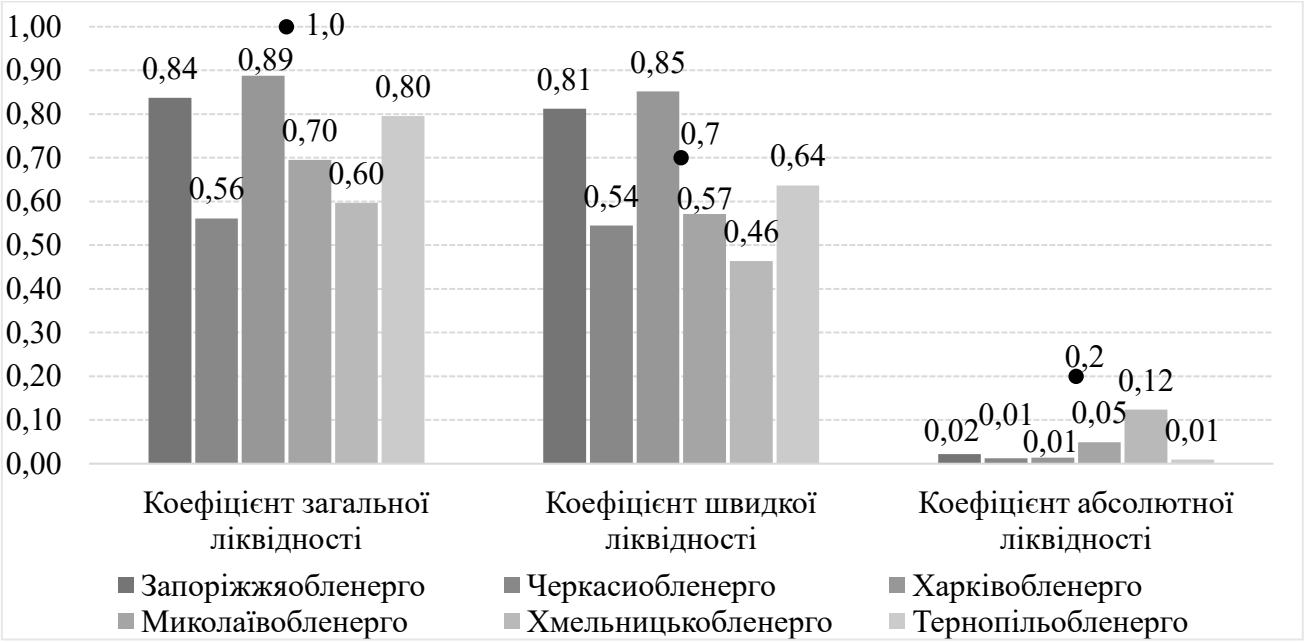

Рисунок 2.6 – Показники ліквідності операторів системи розподілу, які входять до складу АТ «Українські розподільні мережі» за 2023 рік

Щодо коефіцієнту швидкої ліквідності, то лише по ПАТ «Запоріжжяобленерго» та АТ «Харківобленерго» показники перевищують нормативне значення 0,7, оскільки мають високий рівень дебіторської заборгованості, що дає змогу покривати поточні зобов'язання.

У 2021 році операційний левередж на підприємстві ПАТ «Запоріжжяобленерго» був досить низький, на рівні 0,12, що свідчить незначний про зв'язок між обсягом виробництва, постійними та змінними витратами і прибутком (табл. 2.17). У 2023 році даний показник зріс на 7 908% порівняно з 2021 роком та склав 9,37 пункти, тобто незначні зміни у виробництві продукції/наданні послуг можуть призвести до суттєвих змін прибутку. Отже у 2023 році темп зміни валового прибутку був більшим, ніж темп зміни чистого доходу від реалізації товарів, робіт та послуг.

Таблиця 2.17 – Показники запасу фінансової стійкості ПАТ «Запоріжжяобленерго» за 2021-2023 рр.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
				2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Операційний леверидж	0,12	3,18	9,37	3,06	6,19	2615,41	194,91
Фінансовий леверидж	3269,13	2,65	0,50	-3266,48	-2,15	-99,92	-81,26
Операційно-фінансовий леверидж	382,48	8,41	4,65	-374,07	-3,76	-97,80	-44,74

Джерело: розраховано автором на основі [47].

У 2021 році показник фінансового левериджу був високим та дорівнював 3 269,13 пункти, що свідчить про те, що незначні зміни валового прибутку і рентабельності авансованого капіталу можуть призвести до значних змін чистого прибутку, що в свою чергу небезпечно при зменшенні обсягу виробництва, проте у 2021 році чистий дохід реалізованої продукції зріс на 31%, а собівартість – на 35%. У 2023 році темп зміни чистого прибутку був менший за темп зміни валового прибутку, тому показник був на рівні 0,5, що свідчить про незначний зв’язок між прибутком та співвідношенням власного і позикового капіталу.

2.3 Оцінка ймовірності банкрутства ПАТ «Запоріжжяобленерго»

При порушеній фінансовій стійкості підприємства виникає необхідність визначення ймовірності банкрутства для розробки стратегії покращення фінансового стану та приведення показників до прийнятих нормативних значень. Для оцінки ймовірності банкрутства були використані п’ятифакторна модель Альтмана, чотирифакторна прогнозна модель Тафлера, модель Лісу, модель Спрінгейта та універсальна дискримінантна модель Терещенка (табл. 2.18).

Таблиця 2.18 – Моделі оцінка ймовірності банкрутства

Назва моделі	Формула	Пояснення
Модель Альтмана	$Z= 1,2*X_1 + 1,4* X_2 + + 3,3*X_3 + 0,6*X_4 + 1,0*X_5$	X_1 – оборотний капітал/сума активів; X_2 – нерозподілений прибуток/сума активів; X_3 – операційний прибуток/сума активів; X_4 – ринкова вартість акцій/сума заборгованості; X_5 – виручка від реалізації/сума активів
Модель Тафлера	$Z=0,53*X_1 + 0,13*X_2 + + 0,18*X_3 + 0,16*X_4$	X_1 – операційний прибуток/короткострокові зобов'язання; X_2 – оборотні активи/сума зобов'язань; X_3 – короткострокові зобов'язання/сума активів; X_4 – виручка/сума активів
Модель Лісу	$Z=0,063*X_1 + 0,092*X_2 + + 0,057*X_3 + 0,001*X_4$	X_1 – оборотний капітал/сума активів; X_2 – операційний прибуток/сума активів; X_3 – нерозподілений прибуток/сума активів; X_4 – власний капітал/позиковий капітал
Модель Спрінгейта	$Z=1,03*A + 3,07*B + + 0,66*C + 0,4*D$	A – робочий капітал/загальна вартість активів; B – прибуток до виплат/загальна вартість активів; C – прибуток до виплат/короткострокова заборгованість; D – обсяг продажу/загальна вартість активів
Модель Терещенка	$Z=1,5*X_1 + 0,08*X_2 + 10*X_3 + + 5*X_4 + 0,3*X_5 + 0,1*X_6$	X_1 – грошовий потік/сукупні зобов'язання; X_2 – валюта балансу/сукупні зобов'язання; X_3 – чистий прибуток/валюта балансу; X_4 – чистий прибуток/виручка від реалізації; X_5 – виробничі запаси/виручка від реалізації; X_6 – виручка від реалізації/валюта балансу

Джерело: узагальнено автором на основі [54, 55].

Провівши діагностику ймовірності банкрутства ПАТ «Запоріжжяобленерго» було виявлено, що підприємство має позитивні результати щодо подальшої діяльності та загалом банкрутство не загрожує. Отримані результати представлено у таблиці 2.19.

Згідно моделі Альтмана підприємство є фінансово стійким. Z-показник у 2023 році характеризує ймовірність настання банкрутства як можливе, у 2020-2022 роках показник перевищував нормативне значення, тому ймовірність банкрутства була дуже низька. У 2023 році Z-показник зменшився на 1,2 пункти або 34,2% у порівнянні з попереднім роком за рахунок зменшення обсягів чистого доходу від реалізації продукції.

Таблиця 2.19 – Діагностика ймовірності банкрутства ПАТ «Запоріжжяобленерго» у 2020-2023 рр.

Назва моделі	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Пояснення
Модель Альтмана	3,514	4,165	3,560	2,341	Z > 3 – ймовірність банкрутства дуже низька.
Модель Тафлера	0,403	0,470	0,382	0,372	Z > 0,3 – непогані довгострокові перспективи
Модель Лісу	0,045	0,056	0,048	0,049	Z > 0,037 – ймовірність банкрутства є низькою
Модель Спрінгейта	1,112	1,525	1,038	1,074	Z > 0,862 – підприємство не є потенційним банкрутом.
Модель Терещенка	1,663	3,103	0,580	1,080	Z > 2 – підприємство вважається фінансово стійким, і йому не загрожує банкрутство;

Джерело: розраховано автором на основі [47, 56, 57].

Згідно моделі Тафлера підприємство має непогані довгострокові перспективи. Z-показник у 2023 році перевищує граничне значення на 23,9%. У 2023 році Z-показник на 0,01 пункти або 2,6% менше, ніж у попередньому році через зменшення обсягів чистого доходу від реалізації продукції.

Модель Лісу також показує низьку ймовірність банкрутства протягом аналізованого періоду. У 2023 році показник зменшився на 0,001 пункти або 1,9% порівняно з минулим роком у зв’язку з виникнення нерозподіленого збитку за результатами діяльності підприємства. Z-показник у 2023 році перевищує граничне значення на 32,6%.

За моделлю Спрінгейта ймовірність банкрутства підприємства є низькою. Z-показник у 2023 році перевищує нормативне значення на 24,5%. У 2023 році показник був на 0,036 пункти або 3,4% більше, ніж минулого періоду. У 2022 році Z-показник на 0,49 пункти або 31,9% менше, ніж попереднього року. Збільшення прибутку від операційної діяльності допоможе підвищити Z-показник у майбутньому.

За моделлю Терещенка фінансова стійкість підприємства була порушена протягом усього періоду, окрім 2021 року, коли покращення відбулося внаслідок зростання чистого прибутку. У 2023 році ситуація на підприємстві покращилася

у порівнянні з 2022 роком та Z-показник зріс на 0,5 пункти або 86,1%. У 2023 році Z-показник був менше за нормативне значення на 46,0%.

Серед загальних тенденцій було виявлено, що найуспішнішим роком за аналізований період є 2021 рік, де Z-показник був найвищим у всіх п'яти розглянутих моделях та перевищував нормативні значення. Зниження показників у 2022 році спричинено повномасштабним вторгненням рф в Україну, що призвело до окупації частини території України, втрати значної частини виробничих потужностей, зменшенню доходів від розподілу електричної енергії та зростанню витрат на відновлення електропостачання споживачам та ремонт обладнання.

Для більш детального аналізу, прорахуємо показники ліквідності, які показують достатність активів для погашення поточних зобов'язань підприємства. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує яку частину поточної заборгованості підприємство може погасити найближчим часом за допомогою високоліквідних активів. Нормативне значення коефіцієнта має перевищувати 0,2 [58]. На аналізованому підприємстві цей показник є значно нижче, ніж нормативне значення, що каже про низький рівень грошових коштів, які можуть бути використані для покриття короткострокової заборгованості. Зменшення даного коефіцієнту у 2023 році на 0,04 пункти або 70% відносно 2022 року зумовлено зменшенням грошових коштів на 65% за цей же період (рис. 2.7).

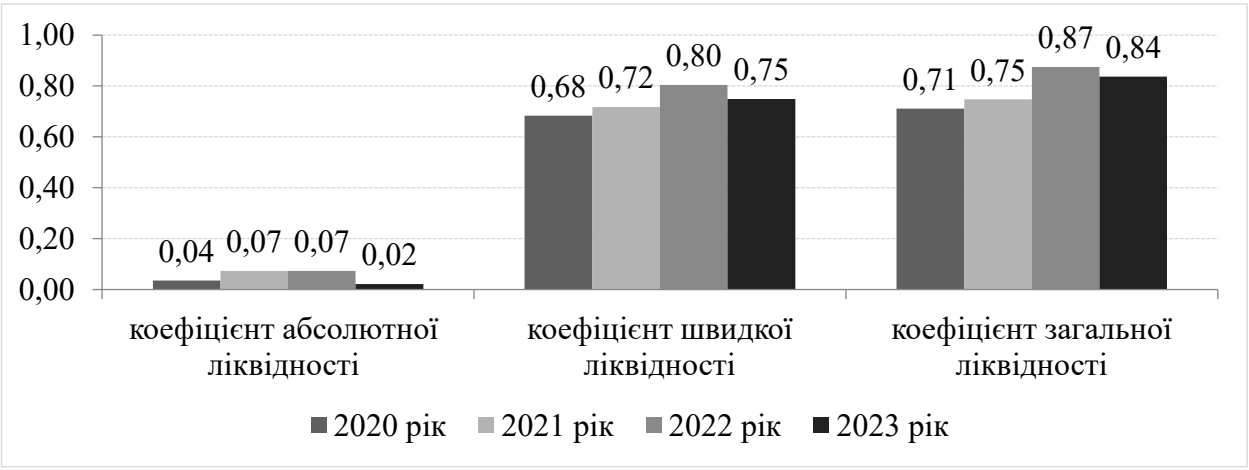

Рисунок 2.7 – Коефіцієнти ліквідності ПАТ «Запоріжжяобленерго» за 2020-2023 рр.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує потенційну платоспроможність підприємства з урахуванням майбутніх надходжень від дебіторів, а також частину поточних зобов'язань і забезпечень, яку підприємство може покрити за допомогою високо- та середньоліквідних активів. Нормативним значення вважається проміжок 0,6–0,8 [59]. Коефіцієнт швидкої ліквідності знаходиться у межах нормативного значення та дорівнює 0,75 у 2023 році, що на 0,05 пункти або 6,8% менше, ніж у попередньому році. З 2019 по 2022 роки показник поступово збільшувався за рахунок збільшення обсягу грошових коштів на рахунках у банках, а також збільшення обсягу дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності показує чи достатньо оборотних активів для покриття поточних зобов'язань підприємства. Нормативного значення коефіцієнта загальної ліквідності в Україні має перевищувати 1, в той час як закордоном прийнято, щоб показник був більше 2 [60]. На підприємстві коефіцієнт загальної ліквідності менше нормативного значення, що свідчить про те, що поточні зобов'язання підприємства зростають швидшими темпами, ніж оборотні активи. За 2023 рік коефіцієнт зменшився на 0,04 пункти або 4,28% у порівнянні з 2022 роком та склав 0,84 проти 0,87.

У таблиці 2.20 згруповані активи за рівнем ліквідності та пасиви за терміновістю сплати. Порівнявши величини відповідних груп активів та пасивів можна сказати, що баланс не є абсолютно ліквідним, адже для цього не виконується перша умова (високоліквідні активи мають перевищувати найбільш термінові пасиви) та четверта умова (важколіквідні активи мають бути менше за постійні пасиви).

Друга та третя умови щодо перевищення середньоліквідних активів над короткостроковими пасивами та низьколіквідних активів над довгостроковими пасивам відповідно виконуються. Тобто підприємство не вважається платоспроможним на момент складання балансу, проте є платоспроможним у найближчій перспективі та середньостроковому періоді одного обороту оборотних активів [61].

Таблиця 2.20 – Групування активів та пасивів балансу ПАТ «Запоріжжяобленерго», тис грн

Група		2021 рік	2022 рік	2023 рік
А1	Високоліквідні активи	218 618	222 560	76 848
А2	Середньоліквідні активи	1 933 509	2 237 329	2 580 687
А3	Низьколіквідні активи	89 950	216 685	313 018
А4	Важколіквідні активи	1 393 382	736 194	824 031
Усього активів		3 635 459	3 412 768	3 794 584
П1	Найбільш термінові пасиви	2 999 980	3 060 361	3 548 402
П2	Короткострокові пасиви	-	-	-
П3	Довгострокові пасиви	4 622	11 734	30 757
П4	Постійні пасиви	630 857	340 673	215 425
Усього пасивів		3 635 459	3 412 768	3 794 584

Джерело: згруповано автором на основі [47]

С. Тютюнник та Ю. Тютюнник наголошують на тому, що в основному перша умова ліквідності не виконується, оскільки багато підприємств не тримають на складі багато високоліквідних активів через високий рівень інфляції через ризик знецінення [62].

При аналізі платіжного надлишку/нестачі протягом 2020-2023 років на підприємстві спостерігається нестача за першою групою активів та пасивів, за трьома іншими є надлишок покриття активами пасивів.

Якщо розглядати поточну ліквідність, то підприємство є неплатоспроможним, оскільки жодна з необхідних умов не виконується:

– сума високоліквідних та середньоліквідних активів має перевищувати суму найбільш термінових та короткострокових пасивів;

– важколіквідні активи мають бути меншими за постійні пасиви.

Якщо розглядати перспективну ліквідність, то баланс є неліквідним, оскільки важколіквідні активи перевищують постійні пасиви [63].

Аби покращити ліквідність підприємству варто:

– збалансувати надходження і видатки шляхом якісного планування грошових потоків, складання платіжного календаря;

– підвищувати ефективність використання оборотних коштів та оптимізувати витрати;

– збалансувати дебіторську та кредиторську заборгованості, здійснювати моніторинг та проводити заходи щодо їх зниження, вчасного стягнення штрафних санкцій;

– проводити заходи щодо зниження обсягів залишків товарно-матеріальних цінностей у запасах;

– реалізація непотрібних у використанні основних засобів, нематеріальних активів та запасів;

– збільшити обсяг розподілу, що збільшить обсяг доходів підприємства.

Висновки до розділу 2

Метою діяльності ПАТ «Запоріжжяобленерго» є «забезпечення надійного та безперебійного надання послуг з розподілу електричної енергії з дотриманням встановлених показників якості надання послуг споживачам Запорозької області для задоволення потреб та інтересів акціонерів компанії, її працівників, споживачів та держави».

Чистий дохід підприємства за результатами 2023 року порівняно з 2022 роком зростає повільніше, ніж економічний потенціал, тобто інтенсивність та ефективність використання ресурсів знизилася. Темп зростання чистого прибутку менший, ніж зростання чистого доходу, тобто рівень рентабельності продажів зменшився.

Зменшення витратних показників рентабельності свідчить про спад ефективності виробництва, зменшення дохідних – про зниження ефективності продажу продукції. Збільшення ресурсних показників характеризує підприємство як привабливе для інвестицій та показує збільшення добробуту власників.

Проаналізувавши показники ПАТ «Запоріжжяобленерго» щодо забезпеченості запасів та власних і запозичених коштів, можна зробити висновок, що підприємство має нестійкий (передкризовий) фінансовий стан протягом 2021-2023 років, оскільки наявна нестача власних коштів та

довгострокових кредитів для формування запасів і лише загальні кошти у надлишку.

За результатами дослідження відносних коефіцієнтів фінансової стійкості підприємство не в змозі покривати свої зобов'язання власними коштами, що збільшує залежність від зовнішніх джерел фінансування. Мобільність власних оборотних коштів є низькою, загалом спостерігається перевищенням необоротних активів над власним капіталом підприємства.

Запас фінансової стійкості не на високому рівні, що не може гарантувати високу захищеність кредиторів та постачальників і не може бути використаним у непередбачуваних ситуаціях. Зона фінансової стійкості у 2023 році у розмірі 60 938 тис грн, свідчить, що саме на цю суму фактичний обсяг реалізації перевищує критичний обсяг продажу.

У порівнянні з іншими операторами системи розподілу, що входять до складу АТ «Українські розподільні мережі», ПАТ «Запоріжжяобленерго» має середні показники власних коштів та довгострокових кредитів та найнижчі відносні показники фінансової стійкості. Проте коефіцієнт загальної та швидкої ліквідності є одним з найвищих серед аналізованих підприємств. Усі підприємства протягом 2022-2023 років мають нестачу власних коштів та довгострокових кредитів для формування запасів. За загальною величиною джерел формування запасів посідає друге місце, після АТ «Харківобленерго», що зумовлено високим рівнем кредиторської заборгованості.

У 2023 році темп зміни чистого прибутку був менший за темп зміни валового прибутку, що свідчить про незначний зв'язок між прибутком та співвідношенням власного і позикового капіталу. Темп зміни валового прибутку був більшим, ніж темп зміни чистого доходу від реалізації товарів, робіт та послуг, тобто незначні зміни у виробництві продукції/наданні послуг можуть призвести до суттєвих змін прибутку.

Провівши діагностику ймовірності банкрутства ПАТ «Запоріжжяобленерго» було виявлено, що підприємство має позитивні результати щодо подальшої діяльності та загалом банкрутство не загрожує.

3 ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО»

3.1 Шляхи підвищення фінансової стійкості підприємства

Важливим напрямом покращення фінансової стійкості є планування та прогнозування діяльності, що також допоможе контролювати фінансовий стан, бачити стан підприємства загалом, відслідковувати зміни та можливості для розвитку, будувати інші довгострокові плани, ґрунтуючись на вже розробленій стратегії управління фінансовою стійкістю. На рисунку 3.1 поетапно представлено формування системи управління фінансовою стійкістю підприємства.

На першому етапі до цілей управління фінансовою стійкістю можна віднести зміцнення фінансової стійкості підприємства, підвищення рівня його ліквідності та платоспроможності, збільшення прибутку чи ринкової вартості, вивільнення коштів для здійснення інвестиційно-інноваційної діяльності, посилення конкурентних переваг підприємства.

На другому етапі здійснюється оцінка та аналіз фінансової стійкості за допомогою абсолютних та відносних показників фінансової стійкості, аналізу рентабельності, ліквідності, платоспроможності та ділової активності підприємства, проводиться горизонтальний та вертикальний аналіз балансу підприємства, діагностика ймовірності банкрутства.

Третій етап передбачає визначення основних чинників впливу на фінансову стійкість, ризики та загрози діяльності підприємства.

Четвертий етап передбачає пошук напрямів удосконалення фінансової стійкості підприємства.

На п’ятому етапі визначаються показники, які потребують покращення та/або приведення у норму відповідно до загальноприйнятих чи встановлених

підприємством значень; визначаються цільові значення для показників, яких необхідно досягнути за певний період.

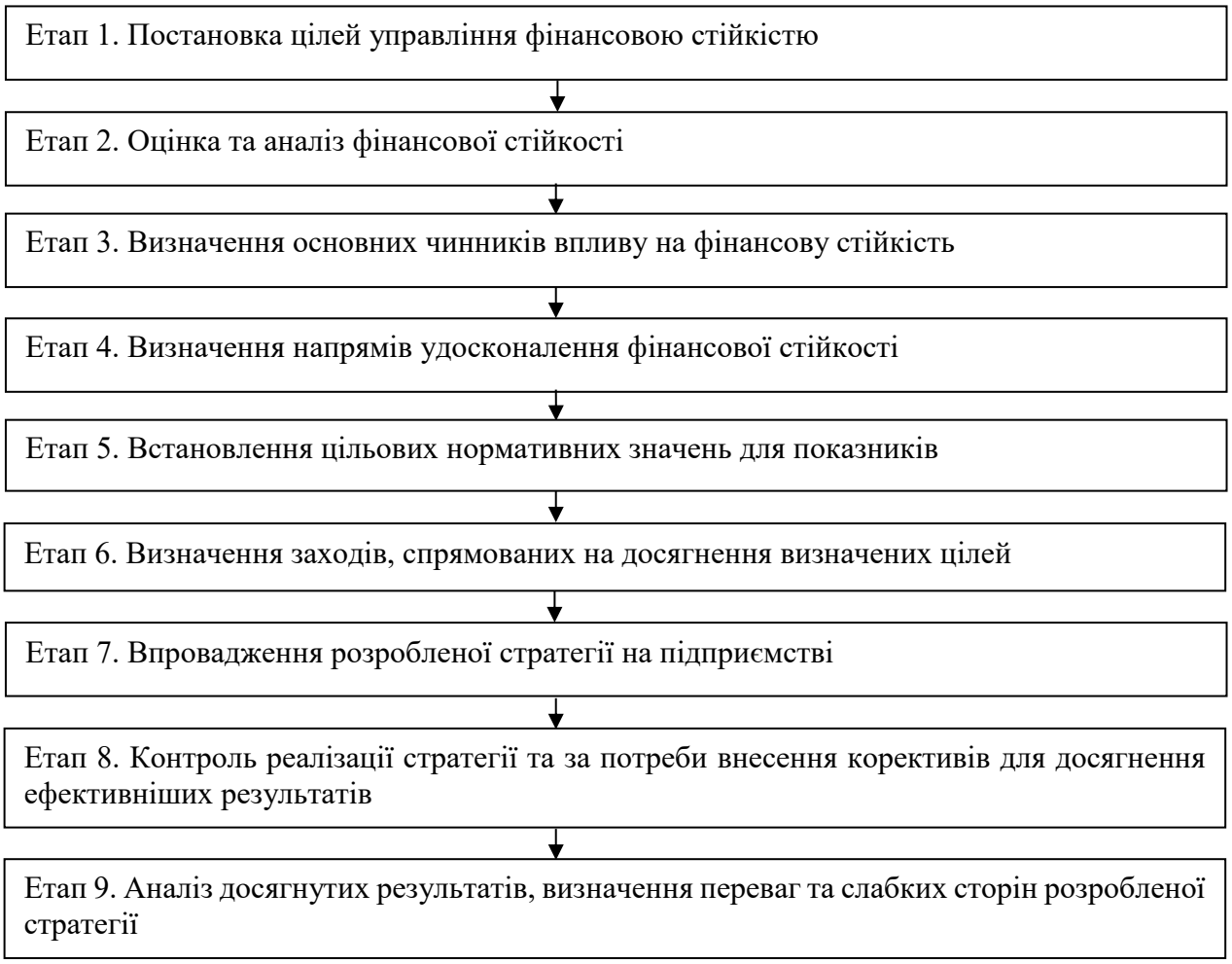

Рисунок 3.1 – Етапи формування системи управління фінансовою стійкістю підприємства

Розроблено автором на основі [24, 64]

На наступному шостому етапі розробляються заходи, які будуть впроваджуватися на підприємстві, що підвищать фінансову стійкість підприємства.

На сьомому етапі розроблена стратегія впроваджується на підприємстві.

На восьмому етапі необхідний постійний моніторинг за реалізацією стратегії, контроль показників та коригування заходів у разі виникнення непередбачуваних подій.

Завершальним дев’ятим етапом є аналіз реалізації стратегії, пошук невикористаних можливостей, виявлення сильних та слабких сторін стратегії.

Основою для підвищення фінансової стійкості підприємства є збільшення вхідних грошових потоків та зменшення вихідних потоків (рис. 3.2). Наявність достатнього обсягу грошових коштів підвищує рівень ліквідності та платоспроможності, що так само збільшує фінансову незалежність підприємства.

Рисунок 3.2 – Напрями підвищення фінансової стійкості підприємства

Підвищення фінансової стійкості здійснюється у три етапи:

– оперативний етап – відновлення платоспроможності підприємства. На цьому етапі важливо, щоб підприємство було спроможним сплачувати за короткостроковими зобов’язаннями. Заходи мають бути спрямовані на зменшення обсягу поточних зобов’язань та забезпечення, а також на збільшення суми грошових коштів. Задля отримання найкращих результатів рекомендується дотримуватися балансу між цими показниками;

– тактичний етап – забезпечення фінансової стабільності підприємства. Підприємство має проводити заходи щодо зменшення довгострокової та короткострокової заборгованості за рахунок реструктуризації боргів,

подовження терміну розрахунку за отримані товари, проведені роботи та надані послуги, оптимізації витрат тощо;

– стратегічний етап – підтримка фінансової стабільності у довгостроковій перспективі. Підприємство має створити умови для подальшого зниження вартості капіталу та зростання чистого прибутку. Суб'єкт господарювання веде стабільну господарську діяльність, має змогу розвиватися у мінливих умовах, ймовірність банкрутства на цьому етапі є мінімальною [65].

Основним правилом для досягнення фінансової стійкості підприємству є необхідність збільшувати розмір власного капіталу та зменшувати рівень позикових ресурсів. Тому управління активами відіграє важливу роль у діяльності суб'єкта господарювання.

Збільшувати частку власного капіталу доцільно за рахунок отриманого чистого прибутку. Оскільки прибуток у загальному визначені є різницею між доходами та витратами, то варто працювати над збільшенням доходів або зменшенням витрат. Збільшення виручки часто потребує залучення додаткових фінансових ресурсів, тобто збільшення позикового капіталу, в той час як його варто зменшувати. У такому випадку ефект від підвищення рівня виручка на підприємстві має бути вищим за витрати, понесені на пошук та використання додатково залучених грошових коштів. Проведення оптимізації витрат доцільно постійно, незалежно від обраної стратегії, хоча для цього так само необхідне додаткове фінансування на модернізацію та оновлення основних засобів, впровадження новітніх технологій тощо.

Збільшити власний капітал можна за рахунок фінансової допомоги від власників, кредиторів, держави, місцевої чи обласної ради, при цьому обсяг зобов'язань залишиться незмінним.

Зменшення амортизаційних відрахувань збільшує балансову вартість основних засобів та нематеріальних активів, а отже і прибуток підприємства. Також після переоцінки основних засобів підприємство може збільшити капітал у дооцінках, що збільшить вартість власного капіталу. Також варіантом збільшення статутного капіталу, а отже і власного капіталу, є емісія акцій [66].

Використання позикових коштів у діяльності підприємства дозволяє збільшити чистий прибуток за рахунок заощадження на витратах з податку на прибуток, проте у розрізі структури балансу велика частка зобов'язань зменшує фінансову стійкість підприємства. Задля покриття зобов'язань необхідно збільшувати надходження грошових коштів, що може бути зроблено за рахунок роботи з дебіторською заборгованістю.

Наступним способом зниження рівня зобов'язань є реструктуризація заборгованості шляхом пролонгації заборгованості, зміною одних зобов'язань на інші, часткове або повністю прощення боргу, заміна грошових виплат акціями [66].

Змінювати структуру капіталу можна орієнтуючись за кількома критеріями:

– мінімізації середньозваженої вартості капіталу – тобто структура капіталу, за якої середньозважена вартість капіталу або його гранична вартість у випадку додаткового залучення коштів є найменшою;

– максимізації рентабельності власного капіталу при мінімізації ризику – тобто забезпечення найбільшого приросту рентабельності власного капіталу завдяки фінансовому левериджу;

– максимізації чистого прибутку на одну акцію – в основному використовується у разі залучення альтернативних джерел фінансування (випуску акцій чи облігацій) [67].

Кірк В. Макларен наголошує, що довгострокова фінансова стабільність має ґрунтуватися не лише на відстеженні витрат, а й на стратегічному плануванні та використанні правильних інструментів для побудови бізнесу аби бути стійким до несприятливих чинників. Серед основних стратегій забезпечення фінансової стабільності Кірк В. Макларен виділяє:

– створення деталізованого бюджету для відстеження доходів та витрат аби оцінити фінансовий стан підприємства;

– створення резерву грошових коштів на випадок дефіциту платіжного балансу;

– відстеження фінансових показників для оцінки ефективності діяльності;

– скорочення непотрібних витрат;

– диверсифікація грошових потоків [68].

3.2 Напрями покращення управління фінансовою стійкістю підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»

Серед чинників, які впливають на діяльність ПАТ «Запоріжжяобленерго», а також на його фінансовий стан, можна виділити:

– значний обсяг заборгованості перед бюджетом зі сплати ПДВ та штрафних санкцій з ПДВ за несвоєчасну сплату ПДВ та несвоєчасну реєстрацію податкових накладних (571 млн грн та 56 млн грн відповідно станом на 01.01.2024);

– ймовірність стягнення у примусовому порядку на користь ДП «Енергоринок» простроченої заборгованості за електричну енергію (яка виникла у 2015 році через несвоєчасну оплату споживачами відпущеної електроенергії) та штрафних санкцій у розмірі 411 879 тис грн та 268 553 тис грн відповідно, яка визнана судом;

– кредиторська заборгованість перед ПрАТ «НЕК «Укренерго» у розмірі 409 851 тис грн за врегулювання небалансів, 288 429 тис грн за послуги з передачі електроенергії, 572 521 тис грн за послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, отже загальна сума заборгованості 1 270 801 тис грн;

– дебіторська заборгованість перед ПАТ «Запоріжжяобленерго» за активну електричну енергію, яка була відпущена до 01.01.2019 року, складає 1 217 113 тис грн;

– загалом кредитний ризик представлений як зростання дебіторської заборгованості перед ПАТ «Запоріжжяобленерго», яка станом на 01.01.2024 оцінюються у 2 615 453 тис грн;

– постійні пошкодження інфраструктури підприємства внаслідок воєнних дій та масованих обстрілів призводять до збільшення витрат на подолання наслідків руйнувань;

– окупація більшої частини Запорізької області спричинила втрату значних обсягів основних засобів та виробничих потужностей, які були списані з балансу підприємства внаслідок втрати контролю над ними, що також унеможливлює генерацію грошових потоків (на окупованих територіях та на територіях, де ведуться бойові дії, розташовано 80% повітряних ліній електропередачі, 31% кабельних ліній електропередачі, 73% підстанцій, 69% трансформаторів, що відповідає 44% потужностей);

– зниження обсягів розподілу електричної енергії та розрахунків за нею, особливо у порівнянні з довоєнним періодом;

– залежність від сезонних змін, оскільки в осінньо-зимовий період споживання електроенергії зростає на 25-30%, що зумовлено низькими температурами, опадами та іншими несприятливими погодними умовами;

– ризик відтоку кваліфікованих працівників, які забезпечують безперебійне енергопостачання, що призведе до технологічних порушень в електромережах та тривалого знеструмлення споживачів;

– застаріле та зношене обладнання потребує значних витрат на ремонт, тому його необхідно реконструювати, модернізувати, оновлювати, що також допоможе знизити технологічні втрати електроенергії;

– високий ступінь державного регулювання ринку електроенергії України з боку Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, яка затверджує тарифи на розподіл електричної енергії, тим самим управляючи дохідністю підприємства;

– відсутність законодавчо прийнятого механізму врегулювання спірних ситуацій, стягнення простроченої дебіторської заборгованості споживачів;

– самовільне приєднання до електромереж, споживання необлікованої електроенергії, розкрадання лічильників та кольорових металів з мереж електропередач та трансформаторних підстанцій.

Згідно зі Стратегічним планом розвитку на 2024-2028 роки ПАТ «Запоріжжяобленерго» планує свій розвиток та забезпечення якісного та надійного розподілу електричної енергії шляхом:

– «покращення стану електричних мереж;

– покращення якості та зменшення термінів ремонтно-відновлювальних робот;

– удосконалення системи керування енергосистемою;

– розвитку системи та засобів зв'язку Товариства;

– впровадження прогресивних технічних засобів, систем та технологій енергозабезпечення» [47].

Інвестиційна програма ПАТ «Запоріжжяобленерго» є інструментом середньострокового планування терміном на 1 рік та затверджується постановами НКРЕКП. Дана програма направлена на розширення виробництва, реконструкцію та покращення фінансового стану підприємства в цілому. Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 10.01.2024 №24 Про схвалення Інвестиційної програми ПАТ «Запоріжжяобленерго» на 2024 рік схвалено Інвестиційну програму з розподілу електричної енергії ПАТ «Запоріжжяобленерго» у розмірі 197 850 тис грн, без ПДВ. Джерелами фінансування Інвестиційної програми є амортизаційний фонд, з якого було виділено 166 874 тис грн або 84% загальної вартості Інвестиційної програми та грошові кошти, які надійшли за перетоки реактивної електричної енергії, у розмірі 30 976 тис грн або 16% загальної вартості [69].

Інвестиційна програма на 2024 рік передбачає такі заходи:

– будівництво, технічне переоснащення та реконструкція електричних мереж та обладнання;

– заходи зі зниження нетехнічних витрат електричної енергії;

– впровадження та розвиток автоматизованих систем диспетчерсько-технологічного керування;

– впровадження та розвиток інформаційних технологій.

З метою збільшення надходжень грошових коштів за послуги з розподілу електричної енергії на підприємстві заплановано проведення таких заходів:

– роботи щодо збору коштів, у тому числі штрафних санкцій, за електричну енергію, яка була відпущена до 01.01.2019 року, за укладеними договорами реструктуризації заборгованості, Актами про порушення Правил роздрібного ринку електричної енергії;

– роботи щодо виявлення споживачів, які порушують ПРРЕЕ;

– роботи щодо відключення споживачів, які мають значний рівень заборгованості за спожиту електричну енергію;

– роботи претензійно-позовного характеру щодо простроченої заборгованості;

– роботи щодо мінімізації технологічних втрат електричної енергії;

– удосконалення системи матеріального стимулювання працівників підприємства відповідно до рівня отриманих коштів, зменшення заборгованості та понаднормових втрат [47].

Наявність визначеної оптимальної структури капіталу надає можливість розробки рекомендацій для приведення існуючих статей балансу у відповідність до оптимальних розрахованих значень, формування стратегії фінансово-господарської діяльності. Для визначення оптимальної структури капіталу підприємства використаємо надбудову «Пошук рішень» у програмі Microsoft Excel.

На підприємстві ПАТ «Запоріжжяобленерго» рівень фінансової стійкості та ліквідності визначається за допомогою таких показників: коефіцієнт поточної ліквідності, EBITDA, коефіцієнт відношення боргу до EBITDA та коефіцієнт фінансової стійкості. Оскільки EBITDA показує наскільки прибутковим є підприємство без урахування амортизаційних відрахувань, тобто ефективність діяльності незалежно від рівня заборгованості, то при побудові економіко-математичної моделі для визначення оптимальної структури капіталу цільовою функцією було прийнято збільшення показника EBITDA на 10%, тобто до рівня 104 437 тис грн.

Для приведення інших показників до загальноприйнятих нормативних значень були встановлені такі обмеження: коефіцієнт поточної ліквідності має бути більше або дорівнювати 1; коефіцієнт відношення боргу до EBITDA, тобто рівень боргового навантаження на підприємство, має не перевищувати 3; коефіцієнт фінансової стійкості має бути більшим за 0,5; значення статей оптимізованого балансу більше 1. Результати економіко-математичної моделі представлено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Результати розрахунку оптимальної структури балансу ПАТ «Запоріжжяобленерго» при збільшенні EBITDA на 10%

Вихідні дані для розрахунку				
Статті балансу	Дані станом на 31.12.2023, тис грн	Оптимізовані дані, тис грн	Відхилення, тис грн	Відхилення, %
Оборотні активи	2 970 553	3 143 741	173 188	5,83
Власний капітал	215 419	313 561	98 142	45,56
Довгострокові зобов'язання	30 757	30 513	-244	-0,79
Поточні зобов'язання	3 548 402	92 605	-3 455 797	-97,39
Амортизація	87 619	94 741	7 122	8,13
Фінансовий результат від операційної діяльності	7 324	9 696	2 372	32,39
Розраховані показники фінансової стійкості та ліквідності				
Показник	Станом на 31.12.2023	Оптимізовані показники	Відхилення, %	Нормативне значення
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,84	33,95	3 955,17	≥ 1
EBITDA	94 943	104 437	10,00	max
Коефіцієнт відношення боргу до EBITDA	37,70	1,18	-96,87	≤ 3
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,06	2,55	4 131,54	$\geq 0,5$

Джерело: розраховано автором на основі [47]

В основі збільшення показника EBITDA на 10% та дотримання нормативних значень показників лежить скорочення поточних зобов'язань на 97% та збільшення власного капіталу на 46%, що вплине на коефіцієнт поточної ліквідності, збільшивши його до рівня 33,95, на коефіцієнт фінансової стійкості, збільшивши його до рівня 2,55, та на коефіцієнт відношення боргу до EBITDA, зменшивши боргове навантаження на підприємство на 97%.

Також пропонуємо розрахувати іншу оптимальну структуру капіталу, взявши за основу показники ліквідності. Цільовою функцією було визначено коефіцієнт загальної/поточної ліквідності, який має дорівнювати 1. Для приведення інших коефіцієнтів ліквідності до нормативних значень були встановлені обмеження: коефіцієнт швидкої/критичної ліквідності більше 0,7; коефіцієнт абсолютної ліквідності більше 0,2; значення статей оптимізованого балансу більше 1.

У таблиці 3.2 представлено результати економіко-математичної моделі. Вихідними даними для моделі є такі статті балансу: оборотні активи, запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти, поточні зобов'язання. Даними для оптимізації обрано запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти, поточні зобов'язання. Обсяг оборотних активів у моделі був представлений як розрахункове значення суми статей балансу.

Таблиця 3.2 – Результати розрахунку оптимальної структури балансу ПАТ «Запоріжжяобленерго» станом на 31.12.2023 року за коефіцієнтами ліквідності

Вихідні дані для розрахунку коефіцієнтів ліквідності				
Статті балансу	Дані станом на 31.12.2023, тис грн	Оптимізовані дані, тис грн	Відхилення, тис грн	Відхилення, %
Оборотні активи	2 970 553	836 859	- 2 133 694	- 71,83
Запаси	89 008	27 048	- 61 960	- 69,61
Дебіторська заборгованість	2 580 687	349 384	- 2 231 303	- 86,46
Грошові кошти та їх еквіваленти	76 848	236 418	+ 159 570	+ 207,64
Поточні зобов'язання	3 548 402	836 859	- 2 711 543	- 76,42
Розраховані показники коефіцієнтів ліквідності				
Коефіцієнт	Станом на 31.12.2023	Оптимізовані показники	Відхилення, %	Нормативне значення
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,84	1,00	+ 19,45	≥ 1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,75	0,7	-6,53	≥ 0,7
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,28	+ 1 204,45	≥ 0,2

Джерело: розраховано автором на основі [47]

У результаті розрахунку було отримано такі оптимізовані статті балансу: запаси зменшилися на 70%, дебіторська заборгованість зменшилася на 86%,

грошові кошти та їх еквіваленти збільшилися на 208%, що призвело до збільшення оборотних активів на 72%, а поточні зобов'язання зменшилися на 76%. Внаслідок оптимізації статей балансу усі коефіцієнти ліквідності у межах нормативних значень.

Для прогнозування фінансових результатів підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» скористаємося функцією ПРЕДСКАЗ.ETS у програмі Microsoft Excel. Отримані дані представлено на рис. 3.3.

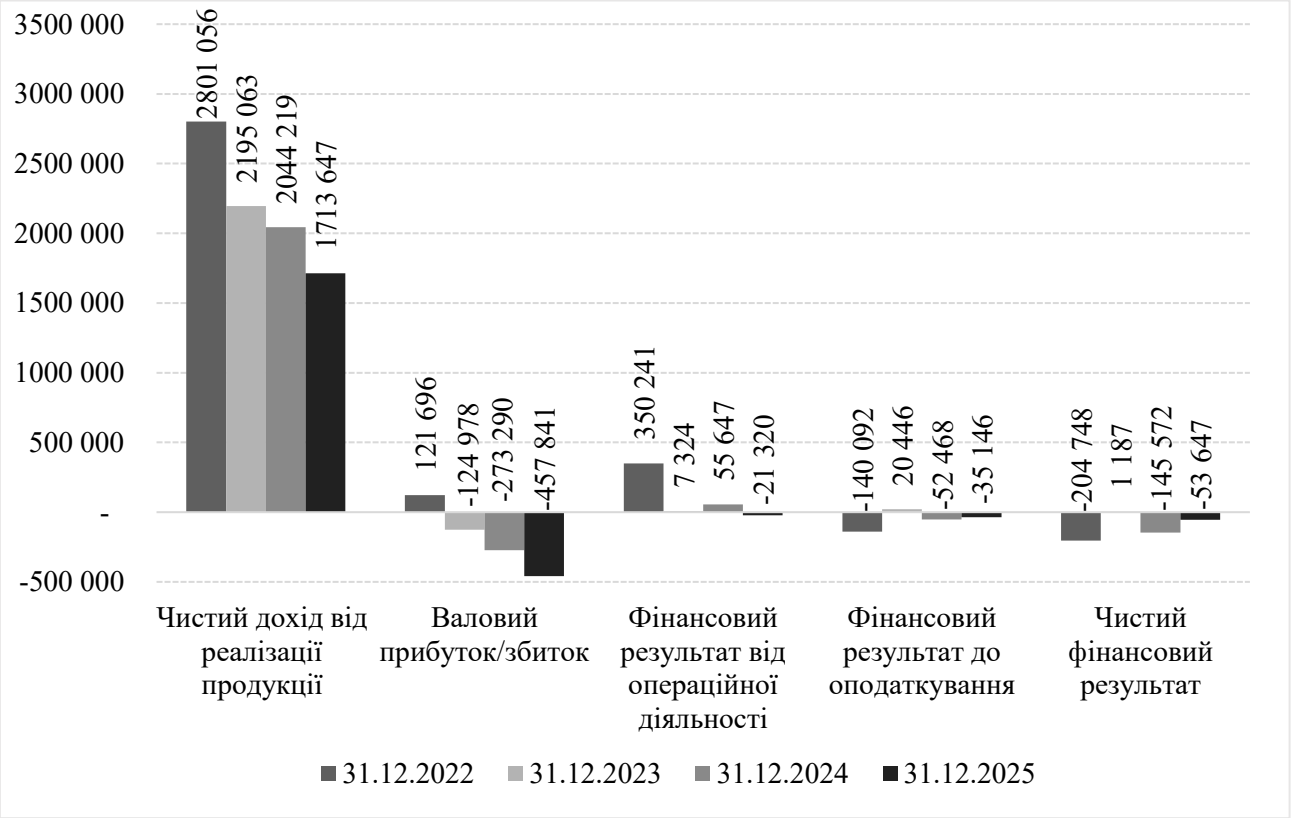

Рисунок 3.3 Фінансові результати ПАТ «Запоріжжяобленерго» станом на кінець 2022-2023 рр. та прогноз на кінець 2024-2025 рр.

У кінці 2024 року прогнозується зменшення чистого доходу до рівня 2 044 219 тис грн, що на 150 844 тис грн або 6,9% у порівнянні з кінцем 2023 року. Валовий збиток збільшиться на 148 312 тис грн або 118,7% відносно кінця 2023 року та складе 273 290 тис грн. Прибуток від операційної діяльності за 2024 рік може збільшитися на 48 323 тис грн або 659,8% та скласти 55 647 тис грн, при цьому фінансовий результат до оподаткування

прогнозується на рівні -52 467, що на 72 914 тис грн або 356,6% менше, ніж за 2023 рік. За прогнозами чистий прибуток у розмірі 1 187 тис грн зменшиться до 145 572 тис грн за 2024 рік.

Чен Цзен вважає за потрібне вживати таких заходів щодо удосконалення фінансової стратегії підприємства:

– створити окремий фінансовий департамент, який буде відповідати за фінансово-господарську діяльність

– створити систему оцінки ефективності фінансового менеджменту аби слідувати стратегічним цілям та оцінювати продуктивність праці працівників

– приділяти особливу увагу бюджетуванню на підприємстві, посилити норми складання бюджету та забезпечити його прозорість, дотримуватися встановленого рівня витрат [70].

Враховуючи те, що основою підвищення фінансової стійкості підприємства є збільшення вхідних грошових потоків та зменшення вихідних потоків, важливою складовою є складання фактичних та прогнозних надходжень та видатків, що допоможе оцінювати забезпеченість підприємства фінансовими ресурсами та планування господарської діяльності в цілому. Напрямами покращення фінансової стійкості підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» представлено на рис. 3.4.

Напрями покращення фінансової стійкості, що збільшують надходження	Напрями покращення фінансової стійкості, що збільшують надходження
• проведення робіт щодо своєчасної оплати за надані послуги та погашення дебіторської заборгованості перед ПАТ «Запоріжжяобленерго» (2 615 млн грн), у т.ч. за активну електричну енергію, відпущену до 01.01.2019 року (1 217 млн грн); • розширення кола обслуговування споживачів у Запорізькій області.	• реконструкція, модернізація та оновлення застарілого обладнання, електричних мереж; • проведення заходів щодо виявлення випадків розкрадання електроенергії та товарно-матеріальних цінностей; • оптимізація величини запасів на підприємстві, що прискорює оборотність оборотних коштів, запобігає втратам та вивільнює грошові кошти; • контроль та оптимізація витрат.

Рисунок 3.4 – Основні напрями покращення фінансової стійкості підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»

Кошти, отримані шляхом збільшення надходжень та скорочення витрат важливо направляти на погашення кредиторської заборгованості перед бюджетом (627 млн грн), ДП «Енергоринок» (680 млн грн) та ПрАТ «НЕК «Укренерго» (1 270 млн грн). Рекомендується погашати заборгованість пропорційно, проте, оскільки заборгованість перед ДП «Енергоринок» визнана судом, її варто погашати першочергово, бо існує ймовірність примусового стягнення такої заборгованості.

3.3 Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго»

Для більш детального визначення стратегії фінансової стійкості підприємства розглянемо матрицю фінансових стратегій Франшона–Романе, яка дозволяє визначити положення підприємства зважаючи на фінансовий ризик. Метод Франшона–Романе ґрунтується на розрахунку результату господарської діяльності, результату фінансової діяльності та результату фінансово-господарської діяльності. І.В. Журавльова та С.В. Лелюк [71] пропонують проводити розрахунок за формулами нижче:

$$РГД = БР – ΔФЕП – ΔОЗ_п + ІД, \quad (3.1)$$

де РГД – результат господарської діяльності;

БР – брутто-результат від експлуатації інвестицій (форма №2 р. 2000 + форма 1 р. 1103 + р. 1102 – форма №2 р.2500 – р. 2000*0,2 – р. 2505 – р. 2510 – форма №1 р.1620 середньорічне – (форма №2 р. 2000*0,2 + р. 2300));

ΔФЕП – зміна фінансово-експлуатаційних потреб ((форма №1 р.1100 гр.4 + р. 1120 + …р. 1155 гр. 4 + р. 1605 + … р. 1690 гр. 4) – (форма №1 р.1100 гр.3 + р. 1120 + …р. 1155 гр. 3 + р. 1605 + … р. 1690 гр. 3));

$ΔОЗ_п$ – зміна первісної вартості основних засобів (форма №1, р. 1011, гр. 4 – гр. 3);

ІД – інші доходи (форма №2, р. 2120).

$$РФД = ΔПК – ФВ – ПП – Д + ДУК – ВУК – ДФІ + ІФД, \quad (3.2)$$

де РФД – результат фінансової діяльності;

ΔПК – зміна позикового капіталу (форма №1, р. 1595+1695, гр. 4 мінус гр. 3);

ФВ – фінансові витрати (форма №2, р. 2250);

ПП – податок на прибуток (форма №2, р. 2300);

Д – виплачені дивіденди (форма №3, р. 3355);

ДУК – дохід від участі в капіталі (форма №2, р. 2200);

ВУК – втрати від участі в капіталі та інші витрати (форма №2, р. 2250+2270);

ДФІ – довгострокові фінансові інвестиції (форма №1, р. 1030+1035);

ІФД – інші фінансові доходи (форма №2, р. 2220).

$$РФГД = РГД + РФД, \quad (3.3)$$

де РФГД – результат фінансово-господарської діяльності.

Розрахувавши дані показники для ПАТ «Запоріжжяобленерго», можна стверджувати, що підприємство залучає кошти із зовнішніх джерел для фінансування виробничих потреб через нестачу власних коштів, оскільки результат господарської діяльності є від’ємним. Результат фінансової діяльності також є негативним, тобто підприємство зменшує обсяг позикових джерел фінансування та ефективність політики формування структури капіталу. Отже, підприємство за результатами 2023 року мало нестачу грошових коштів у розмірі 2 671 015 тис грн, що може призвести до скорочення виробничих можливостей підприємства. Матриця фінансових стратегій представлена у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Матриця фінансових стратегій [71]

Показники	РФД < 0	РФД → 0	РФД > 0
РГД > 0	Квадрант 1 Батько сімейства РФГД → 0	Квадрант 4 Рантьє РФГД > 0	Квадрант 6 Материнське товариство РФГД > 0
РГД → 0	Квадрант 7 Епізодичний дефіцит РФГД < 0	Квадрант 2 Стійка рівновага РФГД → 0	Квадрант 5 Атака РФГД > 0
РГД < 0	Квадрант 9 Кризовий стан РФГД < 0	Квадрант 8 Дилема РФГД < 0	Квадрант 3 Хитка рівновага РФГД → 0

Квадранти 1, 2 та 3 є головною діагоналлю матриці та представляються як зона рівноваги. Справа від діагоналі квадранти 4, 5 та 6 є зоною успіху, де розрахункові значення є позитивними, а отже фінансовий ризик є мінімальним. Зліва від діагоналі квадранти 7, 8 та 9 представляють зону дефіцитів, де споживаються ліквідні засоби, тому показники є від'ємними. По горизонталі показується зростання позикових коштів, а по вертикалі показується реалізація інвестиційних проєктів підприємством. Оскільки ПАТ «Запоріжжяобленерго» має усі негативні розраховані показники, то підприємство знаходиться у квадранті 9. Цей квадрант характеризується збитковістю підприємства, його неліквідністю та неплатоспроможністю та потребує фінансової підтримки. Можливі переходи у квадрант 7, який характеризується епізодичним дефіцитом ліквідних засобів через різницю у терміні надходжень та витрат, та у квадрант 8, у якому підприємство має нестачу ліквідних активів, незважаючи на збільшення позикових коштів.

Отже підприємство знаходиться у кризовому стані та потребує фінансової підтримки. А.В. Череп та В.М. Корженевська пропонують впроваджувати заходи щодо відновлення платоспроможності та фінансової стійкості з метою недопущення подальшого поглиблення кризи та уникнення банкрутства. Важливо налагоджувати взаємовідносини з контрагентами та оцінити власні конкурентні переваги, диверсифікувати збут продукції, прискорювати оборотність оборотних коштів та контроль за дебіторською та кредиторською заборгованостями, списувати прострочену заборгованість, оптимізувати грошові

потоки, структуру балансу підприємства, собівартість продукції, оновлювати застарілі основні засоби. Перебуваючи у кризовому стані, підприємству необхідно приймати рішення, щоб якнайшвидше отримати грошові надходження: залучати додатковий капітал, звільняти витратних працівників, спонукати споживачів до сплати рахунків [72].

А.В. Череп та А.І. Павленко рекомендують з метою покращення показників ліквідності обмежити ріст поточних зобов'язань, нарощувати частку швидколіквідних активів, контролювати розрахунки зі споживачами. Для покращення показників фінансової стійкості пропонують обмежити ріст короткострокових зобов'язань, збільшувати нерозподілений прибуток, оновлювати основні засоби шляхом оренди, формувати резервні накопичення [73].

Ґрунтуючись на системі формування управління фінансовою стійкістю підприємства, яка була представлена на рисунку 3.1, вважаємо за доцільне впровадити наступні заходи з метою формування стратегія управління фінансовою стійкістю ПАТ «Запоріжжяобленерго».

Етап 1. Цілями управління фінансовою стійкістю ПАТ «Запоріжжяобленерго» є зміцнення фінансової стійкості підприємства та підвищення його ліквідності.

Етап 2. У другому розділі магістерської роботи було проведено аналіз фінансової стійкості та виявлено, що підприємство має нестійкий фінансовий стан, спостерігається нестача власних коштів для фінансування господарської діяльності, є залежність від зовнішніх джерел фінансування, проте настання банкрутства підприємству не загрожує. Представлені розрахунки були проведені станом на кінець кожного року, проте тут доцільно буде здійснити подібні розрахунки по щоквартальним даним або, для більш детального аналізу та точності розрахунків, щомісячним, аби дослідити точну тенденцію змін, враховуючи те, що підприємство має залежність від сезонних змін.

Етап 3. Основними зовнішніми факторами впливу на діяльність підприємства визначено постійні пошкодження інфраструктури підприємства,

зниження обсягів розподілу електричної енергії, високий ступінь державного регулювання ринку електроенергії, споживання необлікованої електроенергії, залежність від погодних умов.

Внутрішніми чинниками впливу є наявність значних обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості, нестача власних джерел фінансування, застаріле та зношене обладнання, втрата основних засобів та виробничих потужностей.

Серед ризиків та загроз діяльності підприємства можна відзначити війну, зменшення обсягів розрахунків за відпущену електроенергію, зміни у функціонуванні ринку електричної енергії, подальше розкрадання електричної енергії, втрата кваліфікованих працівників.

Етап 4. Напрямами удосконалення фінансової стійкості є зменшення обсягів дебіторської заборгованості, грошові кошти якої будуть спрямовані на погашення кредиторської заборгованості, пошук додаткових джерел надходжень та оптимізація витрат.

Етап 5. Основні показники, які потребують покращення, наведено у таблиці 3.4

Етап 6. Серед заходів, які варто впровадити на підприємстві є:

– для зменшення дебіторської заборгованості – проведення робіт щодо збору коштів за надані послуги, постійний моніторинг, ведення переговорів та робіт претензійно-позовного характеру щодо простроченої заборгованості;

– для зменшення кредиторської заборгованості – ведення переговорів щодо вигідних умов оплати, укладення договорів реструктуризації, прощення боргу, недопущення нарахування штрафних санкцій та інфляційних нарахувань;

– для збільшення власного капіталу можливе отримання фінансової допомоги від держави, органів місцевого самоврядування тощо;

– для збільшення чистого доходу та грошових коштів – пошук нових джерел доходу (здача необоротних активів в оренду, реалізація товарно-матеріальних цінностей, розширення кола споживачів).

Таблиця 3.4 – Показники діяльності ПАТ «Запоріжжяобленерго», які потребують покращення

Показник	Фактичний показник за 2023 рік	Напрям покращення
Середній термін погашення дебіторської заборгованості (дні)	400,58	Зменшення швидкості погашення дебіторської заборгованості
Наявність власних та довгострокових позикових коштів, тис грн	-577 854	Збільшення власного капіталу
Коефіцієнт фінансової автономії	0,06	Нормативне значення більше 0,5; збільшення власного капіталу
Коефіцієнт фінансової залежності	0,94	Нормативне значення менше 0,5; зменшення кредиторської заборгованості
Коефіцієнт фінансового ризику	16,61	Нормативне значення 0,5; зменшення кредиторської заборгованості та збільшення власного капіталу
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	- 2,83	Нормативне значення більше 0,1; збільшення власного капіталу
Запас фінансової стійкості, %	2,38	Збільшення чистого доходу, зменшення змінних витрат
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	Нормативне значення більше 0,2; зменшення кредиторської заборгованості та збільшення грошових коштів
Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності	0,84	Нормативне значення більше 1; зменшення кредиторської заборгованості

Етап 7. Впровадження стратегії на підприємстві, визначення відповідальних осіб та встановлення термінів виконання завдань.

Етап 8. Здійснення моніторингу за реалізацією стратегії, рекомендується проведення контрольних розрахунків показників щоквартально та, за потреби, коригування заходів.

Етап 9. Аналіз реалізації стратегії, пошук невикористаних можливостей, виявлення сильних та слабких сторін стратегії.

Висновки до розділу 3

Основою для підвищення фінансової стійкості підприємства є збільшення вхідних грошових потоків та зменшення вихідних потоків. Наявність

достатнього обсягу грошових коштів підвищує рівень ліквідності та платоспроможності, що так само збільшує фінансову незалежність підприємства.

Для досягнення фінансової стійкості підприємству також необхідно збільшувати розмір власного капіталу та зменшувати рівень позикових ресурсів. Тому управління активами відіграє важливу роль у діяльності суб'єкта господарювання.

Серед чинників, які впливають на діяльність ПАТ «Запоріжжяобленерго», а також на його фінансовий стан, можна виділити:

– значний обсяг кредиторської заборгованості, у тому числі перед бюджетом та ДП «Енергоринок» та ПрАТ «НЕК «Укренерго»;

– зростання дебіторської заборгованості;

– постійні пошкодження інфраструктури підприємства внаслідок воєнних дій та масованих обстрілів та окупація більшої частини Запорізької області;

– ризик відтоку кваліфікованих працівників;

– застаріле та зношене обладнання;

– високий ступінь державного регулювання;

– самовільне приєднання до електромереж, споживання необлікованої електроенергії, розкрадання товарно-матеріальних цінностей підприємства.

З метою збільшення надходжень грошових коштів за послуги з розподілу електричної енергії на підприємстві заплановано проведення таких заходів:

– роботи щодо збору коштів, у тому числі штрафних санкцій, за електричну енергію, яка була відпущена до 01.01.2019 року, за укладеними договорами реструктуризації заборгованості, Актами про порушення ПРРЕЕ;

– роботи щодо виявлення споживачів, які порушують ПРРЕЕ;

– роботи щодо відключення споживачів зі значним рівнем заборгованості;

– роботи претензійно-позовного характеру щодо простроченої заборгованості;

– роботи щодо мінімізації технологічних втрат електричної енергії;

– удосконалення системи матеріального стимулювання працівників.

Для того, щоб показник EBITDA зріс на 10%, а інші показники діяльності були у межах нормативних значень, проведений розрахунок оптимізації структури балансу вказує на те, що необхідно зменшити рівень поточних зобов'язань на 97% та збільшити власний капітал на 46%.

При оптимізації структури балансу за показниками ліквідності варто зменшити запаси на 70%, дебіторську заборгованість – на 86%, поточні зобов’язання – на 76% та збільшити грошові кошти на 208%.

У кінці 2024 року прогнозуються такі фінансові результати:

– чистий дохід 2 044 219 тис грн, зменшення на 6,9%;

– валовий збиток 148 312 тис грн, збільшення на 118,7%;

– прибуток від операційної діяльності 55 647 тис грн, збільшення на 659,8%;

– збиток до оподаткування 52 467, зменшення на 356,6%;

– чистий збиток 145 572 тис грн, зменшення на 12 363,9%.

Напрямами покращення фінансової стійкості підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» є:

– проведення робіт щодо погашення дебіторської та кредиторської заборгованостей;

– розширення кола обслуговування споживачів у Запорізькій області;

– реконструкція, модернізація та оновлення застарілого обладнання, електричних мереж;

– проведення заходів щодо виявлення випадків розкрадання електроенергії та товарно-матеріальних цінностей підприємства;

– оптимізація величини запасів на підприємстві;

– контроль та оптимізація витрат.

ВИСНОВКИ

Оцінка фінансової стійкості підприємства передбачає аналіз показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності, ділової активності, майнового стану підприємства.

Під фінансовою стійкістю слід розуміти такий стан підприємства, за якого підприємство може здійснювати безперервну діяльність, забезпечивши покриття фінансовими ресурсами своїх короткострокових та довгострокових зобов'язань, тобто бути ліквідним та платоспроможним, у випадку настання несприятливих ринкових умов.

Фінансово стійким вважається суб'єкт господарювання, який здатен покривати вкладені в активи кошти за рахунок власного капіталу, не допускати невиправданої дебіторської та кредиторської заборгованості, вчасно розраховуватися за власними зобов'язаннями.

Стратегічне управління фінансовою стійкістю підприємства полягає у довгостроковому плануванні фінансових ресурсів підприємства, що забезпечуватиме фінансову стабільність незалежно від зовнішніх та внутрішніх чинників, а також узгоджуватиметься з цілями підприємства та сприятиме їхньому досягненню.

Основним видом діяльності ПАТ «Запоріжжяобленерго» за кодом КВЕД є розподілення електроенергії. Як інші види діяльності виділено професійно-технічну освіту та діяльність у сфері проводового електрозв'язку.

Метою діяльності ПАТ «Запоріжжяобленерго» є «забезпечення надійного та безперебійного надання послуг з розподілу електричної енергії з дотриманням встановлених показників якості надання послуг споживачам Запорозької області для задоволення потреб та інтересів акціонерів компанії, її працівників, споживачів та держави».

У межах проведеного фінансового аналізу підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» отримано такі результати:

– найбільшу частку у структурі оборотних активів займає дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (71% у 2023 році);

– найбільшу частку у структурі необоротних активів займають основні засоби (89% у 2023 році);

– у 2023 році темп зростання чистого прибутку менший за темп зростання чистого доходу, який у свою чергу менше темпу зростання активів, отже, «золоте правило економіки» не виконується;

– витратні показники рентабельності є невисокими, а їхнє зменшення свідчить про спад ефективності виробництва, зменшення дохідних показники рентабельності свідчить про зниження ефективності продажу продукції, збільшення ресурсних показників підвищує привабливість підприємства, що пов’язано з отриманням прибутку до оподаткування та чистим прибутком у 2023 році;

– у середньому у 2023 році кредиторська заборгованість погашалася за 458 днів, а дебіторська – за 401 день;

– показник оборотності власного капіталу перевищує 1, отже власний капітал використовується ефективно;

– підприємство має нестійкий (передкризовий) фінансовий стан, оскільки має нестачу власних коштів та довгострокових кредитів для формування запасів і лише загальні кошти у надлишку;

– згідно з відносними коефіцієнтами фінансової стійкості ПАТ «Запоріжжяобленерго» не є стійким та надійним, оскільки підприємство не в змозі покривати свої зобов’язання власними джерелами фінансування, має високу частку поточних зобов’язань, залежність від зовнішніх джерел фінансування збільшується, мобільність власних оборотних коштів є низькою;

– запас фінансової стійкості не на високому рівні, що не може гарантувати високу захищеність кредиторів та постачальників і не може бути використаним у непередбачуваних ситуаціях, отже ймовірності несплати коштів по своїм зобов’язанням висока;

– у порівнянні з іншими операторами системи розподілу, ПАТ «Запоріжжяобленерго» має середні показники власних коштів та довгострокових кредитів та найнижчі відносні показники фінансової стійкості, проте коефіцієнт загальної та швидкої ліквідності є одним з найвищих;

– загалом підприємству банкрутство не загрожує (за моделями Тафлера, Лісу та Спрінгейта протягом 2020-2023 років загроза банкрутства відсутня, за моделями Альтмана та Тафлера у 2023 році ризик ймовірності банкрутства був підвищеним);

– підприємство має недостатньо грошових коштів для покриття короткострокової заборгованості та недостатньо оборотних активів для покриття поточних зобов'язань;

– підприємство потенційно платоспроможне з урахуванням майбутніх надходжень від дебіторів, тобто достатньо високо- та середньоліквідних активів для покриття поточних зобов'язань і забезпечень;

– підприємство не вважається платоспроможним на момент складання балансу, проте є платоспроможним у найближчій перспективі та середньостроковому періоді одного обороту оборотних активів;

– на кінець 2024 року прогнозується чистий дохід 2 044 219 тис грн (зменшення на 7%), прибуток від операційної діяльності 55 647 тис грн (збільшення на 660%), чистий збиток 145 572 тис грн (зменшення на 12 364%).

Визначено такі етапи формування системи управління фінансовою стійкістю підприємства є:

- постановка цілей управління фінансовою стійкістю;
- оцінка та аналіз фінансової стійкості;
- визначення основних чинників впливу на фінансову стійкість;
- визначення напрямів удосконалення фінансової стійкості;
- встановлення цільових нормативних значень для показників;
- визначення заходів, спрямованих на досягнення визначених цілей;
- впровадження розробленої стратегії на підприємстві;

– контроль реалізації стратегії;

– аналіз досягнутих результатів.

Проведений пошук оптимальної структури капіталу підприємства свідчить, що для досягнення бажаних результатів та приведення показників у норму, необхідно зменшити поточні зобов’язання, дебіторську заборгованість, запаси, збільшити власний капітал та грошові кошти.

У процесі дослідження було виявлено, що основними чинники впливу на господарську діяльність ПАТ «Запоріжжяобленерго» є наявність значних обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості, постійні пошкодження інфраструктури підприємства внаслідок воєнних дій та масованих обстрілів та окупація більшої частини Запорізької області, застаріле та зношене обладнання; високий ступінь державного регулювання; самовільне приєднання до електромереж, споживання необлікованої електроенергії, розкрадання товарно-матеріальних цінностей підприємства.

Розроблено стратегію управління фінансовою стійкістю та рекомендації щодо її покращення, керуючись тим, що для досягнення фінансової стійкості підприємству необхідно збільшувати вхідні грошові потоки та зменшувати вихідні потоки.

Напрямами покращення фінансової стійкості підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» є:

– проведення робіт щодо погашення дебіторської та кредиторської заборгованостей;

– розширення кола обслуговування споживачів у Запорізькій області;

– реконструкція, модернізація та оновлення застарілого обладнання, електричних мереж;

– проведення заходів щодо виявлення випадків розкрадання електроенергії та товарно-матеріальних цінностей підприємства;

– оптимізація величини запасів на підприємстві;

– контроль та оптимізація витрат.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Левкович О.В., Калашнікова Ю.М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства. Ефективна економіка. 2021. № 4.

2. Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін. Фінанси підприємств: навч. посіб. / за ред. А.М. Поддєрьогіна. Київ: КНЕУ. 2013. 219 с.

3. Докієнко Л.М. Концептуальні підходи до комплексної діагностики фінансової стійкості підприємства. Підприємництво та інновації. 2020. (14). С. 25-31. DOI: https://doi.org/10.37320/2415-3583/14.5.

4. Приймак, С., Волкова, О. Діагностика фінансової стійкості підприємств в умовах посилення глобальної конкуренції. Економіка та суспільство. 2021. (30). DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-58.

5. Партин Г., Папірник С. Забезпечення фінансової стійкості підприємства за умов нестабільності середовища функціонування. Mechanism of an Economic Regulation. 2022. (3-4(97-98). С. 129-135. DOI: https://doi.org/10.32782/mer.2022.97-98.21.

6. Адонін С., Калашнікова Ю. Оцінка фінансової стійкості підприємства та шляхи її підвищення. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2020. (4). С. 155-160. DOI: https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.4.19.

7. Чередніченко А.О., Васечко Л.І., Рамський А.Ю. Стратегічне управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання в сучасному економічному середовищі. Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій. 2023. 1(11). С. 112-124. DOI: http://doi.org/10.32750/2023-0109.

8. Naranchimeg L., Enkhamgalan Ch. Some Issues of Financial Stability Analysis. iBusiness. 2020. 12. С. 140-149. DOI: https://doi.org/10.4236/ib.2020.124010.

9. Лучко М.Р., Жукевич С.В., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.

10. Омельченко О.В., Швед В.В., Штифлюк В.В. Про деякі питання оцінки фінансового стану підприємства. Інфраструктура ринку. 2022. № 68. С. 145-150. DOI: https://doi.org/10.32782/infrastruct68-25.

11. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2003. 554 с.

12. Кравченко М.О., Леонтовська М.А. Підходи до оцінювання фінансової стійкості інноваційно-активних підприємств. Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». 2022. № 24. С. 93-98. DOI: https://doi.org/10.20535/2307-5651.24.2022.274831.

13. Ткаченко Є.Ю., Фатюха В.В., Яришко О.В. Фінансова стійкість підприємства : сутність та основи управління. Інфраструктура ринку. Серія «Гроші, фінанси і кредит». Одеса. 2021. Вип. 56. С. 129-134. DOI: https://doi.org/10.32843/infrastruct56-22.

14. Товажнянська О.І., Перерва П.Г. Класифікація факторів впливу на фінансову стійкість промислового підприємства. Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні : матер. 5-ї Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 25 лютого 2022 р. Вінниц. нац. техн. ун-т. Електрон. текст. дані. Вінниця, 2022. С. 710-712.

15. Сподіна А.О., Тарасенко І.О. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2022. № 12(131). С. 24-31.

16. Kilichev Alisher Akramovich. Determination of the level of financial stability of an enterprise: essence, goals and tasks in modern conditions. American Journal Of Social Sciences And Humanity Research. 2022. 2(06). pp. 98–108. DOI: https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume02Issue06-16.

17. Борецька Н.П., Міщенко К.В. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2016. №20. С. 63-66.

18. Головань Р.В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2019) : Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., м. Вінниця, 11.05.2019 – 30.05.2019.

Вінницький національний технічний університет. 2019. URL: https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2019/paper/view/8051 (дата звернення: 16.10.2024).

19. Трач О., Шведа Н. Фінансова стійкість як основа успішного підприємства. Фундаментальні та прикладні проблеми сучасних технологій: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль. 2018. С. 336-337.

20. Швед В.В., Омельченко О.В., Мартинюк В.С. Концептуальні та методологічні підходи до визначення стійкості фінансового стану підприємства. Подільський науковий вісник. 2024. № 1 (29). С. 30-38. DOI: https://doi.org/10.58521/2521-1390-2024-29-5.

21. Bakhranova Rayhona. The role of the financial strategy of the enterprise in the maintenance of economic stability. JournalNX- A Multidisciplinary Peer ReviewedJournal. 2023. Vol. 9, Is. 4. pp. 492-496. DOI: https://doi.org/10.17605/OSF.IO/SA3NE.

22. Передерієнко Н.І., Чабан О.К. Управління фінансовою стійкістю підприємств видавничо-поліграфічної галузі. XXIII Міжнар. наук.-практ. конф. з проблем видавничо-поліграфічної галузі : тези доповідей, 26 листопада 2016 р. Київ : УкрНДІСВД, 2016. URL: https://ela.kpi.ua/items/71b99d8c-bad0-403a-b03c-78ce1dfaf9bf (дата звернення: 14.09.2024).

23. Августин Р., Демків І. Стратегічно-тактичний інструментарій управління фінансовою стійкістю і платоспроможністю підприємства. Modeling the development of the economic systems. 2022. Is. 3. С. 121–126. https://doi.org/10.31891/mdes/2022-5-17.

24. Домбровська С.О., Горбаченко М.Д. Фінансова стійкість підприємства: оцінка та шляхи підвищення. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2021. Збір. наук. праць №3-4 (280-281). С. 28-34. DOI:10.32680/2409-9260-2021-3-4-280-281-28-34.

25. Кобрин Л.Й. Стратегічні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємства. Наукові записки / Scientific papers. 2020. 2 (61). С. 124-130.

26. Шушкова Ю. В., Парфенюк Є. І. Стратегічні орієнтири та засоби зміцнення фінансової стійкості підприємств в умовах нестабільності. Академічні візії. 2023. (24). DOI: http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8424502 https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/623.

27. Ганін В., Алєкпєров Р. Оцінка системи управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах господарювання. Молодий вчений. 2020. 11 (87). С. 149-152. DOI: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-32.

28. Васечко Л.І. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стійкості підпримства. Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій. 2021. 1(7). С. 26-40. DOI: https://doi.org/10.32750/2021-0103.

29. Квасовський О. Р. Науковий підхід до прийняття менеджментом підприємств виважених фінансових рішень. Формування єдиного європейського фінансового простору та розвиток світової фінансової думки : зб. тез доп. Всеукр.наук.-практ. конф. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. С. 65-71.

30. Жук Н.Т. Аналітична оцінка рівня фінансової безпеки підприємств. Світ фінансів. 2022. 3(72). С. 165- 176. DOI: 10.35774/sf2022.03.093.

31. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2004. 412 с.

32. Базілінська О.Я., Панченко О.І. Фінансова стійкість у системі стратегічного управління підприємством. Проблеми економіки. 2019. № 1 (39). С. 89-94. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-1-89-94.

33. Череп А.В., Герасимова В.О. Економіка підприємств : навч. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра освітньо-професійних програм «Фінанси і кредит», «Економічна кібернетика», «Міжнародна економіка», «Управління персоналом та економіка праці», «Облік і аудит», «Маркетинг». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021. 155 с.

34. Вівчар О., Кос Т. Сучасні методи оцінювання фінансової стійкості підприємства. Молодий вчений. 2023. 4 (116). С. 115-119. DOI: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-23.

35. Багацька К.В., Говорушко Т.А., Шеремет О.О. Фінансовий аналіз : підруч. Київ. 2014. 320 с.

36. Гайбура Ю.А. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ПДАТУ, 2021. 176 с.

37. Берест М.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 164 с.

38. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : Видавництво ПП «Астрая», 2020. 434 с.

39. Петрова В. Ф. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий аналіз» (для студентів заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст та слухачів другої вищої освіти спеціальності 7.03050901 – Облік і аудит). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 138 с.

40. Приймак С.В. Аналіз господарської діяльності. Практикум : навч. посіб. Львів, 2022. 277 с.

41. Ткаченко І.П. Фінансовий аналіз : підручник. Кам'янське : ДДТУ, 2019. 223 с.

42. Кондратенко Н. О., Великих К. О. Фінансовий аналіз : конспект лекцій для студентів бакалавріату усіх форм навчання спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування. Харків : ХНУМГ ім. Бекетова, 2020. 166 с.

43. Бодарєва Т.І., Шірінян Л.В. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Економіка та управління підприємствами. 2018. Вип. 35. С. 85-90.

44. Ліснічук О.А., Нестерчук Т.А. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства. Економіка та суспільство. 2018. Вип. №18. С. 454-462. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-63.

45. Ревенко В.С. Розробка механізму управління фінансовим важелем і рентабельністю капіталу підприємства. XLV Науково-технічна конференція факультету менеджменту : Всеукр. наук.-тех. конф. підрозділів ВНТУ, м. Вінниця, 02.03.2016 – 11.03.2016. Вінницький національний технічний

університет. 2016. URL: https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2016/paper/view/610.

46. Фінанси підприємств : підруч. / В.В. Сокуренко, Д.В. Швець, С.М. Бортник, С.О. Ткаченко ; за заг. ред. В. В. Сокуренка. 2-ге вид., допов. та перероб. Харків : ХНУВС, 2022. 292 с.

47. ПАТ «Запоріжжяобленерго». URL: https://www.zoe.com.ua/ (дата звернення: 25.09.2024).

48. АТ «Українські розподільні мережі». URL: https://www.udg-energy.com.ua/ (дата звернення: 25.09.2024).

49. 00130725 – АТ «Тернопільобленерго». Фінансова звітність за 2023 рік. Clarity Project. URL: https://clarity-project.info/edr/00130725/finances?current_year=2023 (дата звернення: 27.09.2024).

50. 22767506 – АТ «Хмельницькобленерго». Фінансова звітність за 2023 рік. Clarity Project. URL: https://clarity-project.info/edr/22767506/finances?current_year=2023 дата звернення: 27.09.2024).

51. 23399393 – АТ «Миколаївобленерго». Фінансова звітність за 2023 рік. Clarity Project. URL: https://clarity-project.info/edr/23399393/finances (дата звернення: 27.09.2024).

52. АТ «Харківобленерго». Фінансова звітність. URL: https://www.oblenergo.kharkov.ua/uk/shareholders/finreport (дата звернення: 27.09.2024).

53. 22800735 – АТ «Черкасиобленерго». Фінансова звітність за 2023 рік. Clarity Project. URL: https://clarity-project.info/edr/22800735/finances?current_year=2023 (дата звернення: 27.09.2024).

54. Боронос В.Г., Плікус І.Й. Управління фінансовою санацією підприємств : підр. Суми : Сумський державний університет, 2022. 459 с.

55. Добровольська О. В., Рондова М. А. Прогнозування банкрутства як методу оцінки фінансового стану підприємства. Агросвіт. 2021. № 20. С. 40–45. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.20.40.

56. Мулик Т. О. Антикризова діагностика в контексті управління підприємств. Economic Synergy. 2023. (1). С. 220–245. DOI: https://doi.org/10.53920/ES-2023-1-17.

57. Бугай В., Федорець А. Моделювання ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі ПрАТ «Кропивницький ОЕЗ»). Економіка та суспільство. 2023. №50. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-67.

58. Ольвінська Ю.О., Осадчий М.Л. Оцінка платоспроможності та ймовірності банкрутства ДП «МТП «Южний». Ефективна економіка. 2021. № 7. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.7.95.

59. Чайка Т.Ю., Лошакова С.Є., Водоріз Я.С. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. Економіка та суспільство. 2018. Вип. 15. С. 900-908.

60. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловська, І.Б. Висоцька. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

61. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / уклад. : Н.Л. Марусяк. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 172 с.

62. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. Проблеми групування активів в аналізі ліквідності балансу. Стан та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Збірн. доп. Всеукр. наук.-практ. конф., 14 лютого 2012 р. Полтава : ПДАА, 2012. С.120-122.

63. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Частина ІІ. Спеціальні методи фінансового аналізу : навч.посіб. Дніпро : НМетАУ, 2016. 79 с.

64. Шушкова Ю.В., Парфенюк Є.І. Стратегічні орієнтири та засоби зміцнення фінансової стійкості підприємств в умовах нестабільності. Академічні візії. 2023. (24). DOI: http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8424502.

65. Ізюмська В., Нікульшина А. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Економіка та суспільство. 2021. (34). DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-26.

66. Коваль О. А., Літус П. Р. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Ефективна економіка. 2020. № 12. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.12.77.

67. Владимир О. М. Фінансовий менеджмент (опорний конспект лекцій для магістрів денної форми навчання спеціальності 8.18010012 «Управління інноваційною діяльністю»). Тернопіль : ТНТУ ім. Івана Пулюя, 2015. 128 с.

68. Kirk W. McLaren. Long-Term Financial Management for Business Stability. Forbes : веб-сайт. URL: https://www.forbes.com/sites/forbesbooksauthors/2024/09/30/long-term-financial-management-for-business-stability/ (дата звернення: 18.10.2024).

69. Про схвалення Інвестиційної програми ПАТ «Запоріжжяобленерго» на 2024 рік : Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 10.01.2024 №24 URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0024874-24#Text (дата звернення: 25.09.2024).

70. Cheng Zeng. Enterprise Financial Management in Modern Environment. Proceedings of the 2022 International Conference on Economics, Smart Finance and Contemporary Trade (ESFCT 2022). 2022. pp. 1116–1122. DOI: https://doi.org/10.2991/978-94-6463-052-7_125.

71. Фінансова стратегія : метод. рекоменд. до лаб. робіт та самостійної роботи студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» другого (магістерського) рівня / уклад. І.В. Журавльова, С.В. Лелюк. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 76 с.

72. Череп А.В., Корженевська В.М. Використання економічних інструментів в системі антикризового управління підприємством. Актуальні проблеми економіки. 2017. № 1 (187). С. 177-187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2017_1_20 (дата звернення: 25.10.2024).

73. Череп А.В., Павленко А.І. Формування стратегії антикризового управління підприємств машинобудування Запорізької області. Вісник соціально-економічних досліджень. 2018. № 1 (65). С. 161–173.

ДОДАТОК А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

	КОДИ
Дата (рік, місяць, число)	2024 01 01
за ЄДРПОУ	00131926
за КАТОТТГ [1]	UA23060070010154443
за КОПФГ	230
за КВЕД	35.13

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО"
Територія ЗАПОРІЗЬКА
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство
Вид економічної діяльності Розподілення електроенергії
Середня кількість працівників [2] 2 470
Адреса, телефон Сталеварів, буд. 14, ЗАПОРІЗЬКИЙ РАЙОН, ЗАПОРІЗЬКА обл., 69035 2863471

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2023 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6 952	3 200
первісна вартість	1001	30 333	30 823
накопичена амортизація	1002	23 381	27 623
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	603 361	734 764
первісна вартість	1011	4 468 747	4 683 711
знос	1012	3 865 386	3 948 947
Інвестиційна нерухомість	1015	421	413
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	716	716
знос інвестиційної нерухомості	1017	295	303
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	72 093	34 766
Відстрочені податкові активи	1045	53 341	50 862
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	25	25
Усього за розділом I	**1095**	**736 193**	**824 030**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	69 180	89 008
виробничі запаси	1101	65 808	82 769
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	3 372	6 239
товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 073 834	2 115 980
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	17 948	137 609
з бюджетом	1135	82	5 894
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	87 503	87 503
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	57 962	233 701
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	222 560	76 848
готівка	1166	-	-
рахунки в банках	1167	222 560	76 848
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження ДОДАТКУ А

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	147 505	224 010
Усього за розділом II	**1195**	**2 676 574**	**2 970 553**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	**1**	**1**
Баланс	**1300**	**3 412 768**	**3 794 584**

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	44 840	44 840
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	44 441	42 818
Додатковий капітал	1410	97 221	97 221
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	8 525	82 659
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	145 646	(52 119)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	**1495**	**340 673**	**215 419**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	89	47
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	3 892	3 177
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	7 753	27 533
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	**1595**	**11 734**	**30 757**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	8 799	9 899
товари, роботи, послуги	1615	1 595 523	2 044 130
розрахунками з бюджетом	1620	715 793	664 836
у тому числі з податку на прибуток	1621	34 933	16 379
розрахунками зі страхування	1625	5 610	3 630
розрахунками з оплати праці	1630	25 324	19 038
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	143 239	162 898
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	11 544	94 509
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	203 439	173 926
Доходи майбутніх періодів	1665	28 278	25 836
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	322 812	349 700
Усього за розділом III	**1695**	**3 060 361**	**3 548 402**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	-	**6**
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	**1800**	-	-
Баланс	**1900**	**3 412 768**	**3 794 584**

ЕП ГАВРИЛОВ МИХАЙЛО ЛЕОНІДОВИЧ
ЕП КОСАРЄВА ОЛЕНА ВІКТОРІВНА

Керівник **ГАВРИЛОВ Михайло**

Головний бухгалтер **КОСАРЄВА Олена**

[1] Код ідентифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

[2] Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ДОДАТОК Б

		КОДИ		
	Дата (рік, місяць, число)	2024	01	01
Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО"	за ЄДРПОУ	00130926		

(найменування)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2023 р.

Форма № 2 Код за ДКУД **1801003**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 195 063	2 801 056
Чисті зароблені страхові премії	*2010*	-	-
премії підписані, валова сума	*2011*	-	-
премії, передані у перестрахування	*2012*	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	*2013*	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	*2014*	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів,робіт, послуг)	2050	(2 320 041)	(2 679 360)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	*2070*	-	-
Валовий: прибуток	2090	-	121 696
збиток	2095	(124 978)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	*2105*	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	*2110*	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	*2111*	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	*2112*	-	-
Інші операційні доходи	2120	363 956	555 880
у тому числі: дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	*2121*	-	-
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	*2122*	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	*2123*	-	-
Адміністративні витрати	2130	(83 882)	(55 541)
Витрати на збут	2150	(-)	(-)
Інші операційні витрати	2180	(147 772)	(271 794)
у тому числі: витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	*2181*	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	*2182*	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	7 324	350 241
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	22 934	35 067
Інші доходи	2240	8 265	5 833
у тому числі: дохід від благодійної допомоги	*2241*	-	-
Фінансові витрати	2250	(3 060)	(12 745)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(15 017)	(518 488)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	*2275*	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	20 446	-
збиток	2295	(-)	(140 092)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(19 259)	(64 656)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1 187	-
збиток	2355	(-)	(204 748)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	**2450**	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	**2460**	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	**2465**	1 187	(204 748)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 625 690	1 859 432
Витрати на оплату праці	2505	561 260	644 412
Відрахування на соціальні заходи	2510	122 237	146 069
Амортизація	2515	87 619	180 656
Інші операційні витрати	2520	149 873	172 126
Разом	**2550**	2 546 679	3 002 695

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	179360000	179360000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	179360000	179360000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,01	(1,14)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,01	(1,14)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Електронний підпис ЕП

ЕП ГАВРИЛОВ МИХАЙЛО ЛЕОНІДОВИЧ

Керівник ГАВРИЛОВ Михайло

ЕП КОСАРЄВА ОЛЕНА ВІКТОРІВНА

Головний бухгалтер КОСАРЄВА Олена

ДОДАТОК В

			КОДИ
		Дата	01.01.2023
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО"	**за ЄДРПОУ**	00130926
Територія		**за КАТОТТГ**	UA2306007001 0154443
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	**за КОПФГ**	230
Вид економічної діяльності	Розподілення електроенергії	**за КВЕД**	35.13

Середня кількість працівників: 4619
Адреса, телефон: 69035 Запоріжжя, Сталеварів, 14, 061 228-51-00 (83-86)
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2022 р.
Форма №1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	10 988	6 722
первісна вартість	1001	29 816	30 103
накопичена амортизація	1002	(18 828)	(23 381)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	74 496	72 717
Основні засоби	1010	1 156 361	989 275
первісна вартість	1011	4 340 086	4 336 207
знос	1012	(3 183 725)	(3 346 932)
Інвестиційна нерухомість	1015	430	421
первісна вартість	1016	716	716
знос	1017	(286)	(295)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	107 699	72 093
Відстрочені податкові активи	1045	43 382	53 341
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0

Продовження ДОДАТКУ В

Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	25	25
Усього за розділом I	1095	1 393 381	1 194 594
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	89 950	69 180
Виробничі запаси	1101	87 146	65 808
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	2 804	3 372
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 607 184	2 073 845
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	95 919	6 151
з бюджетом	1135	82	82
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	87 503	87 503
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	142 821	208 534
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	218 618	222 560
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	218 618	222 560
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	2 242 077	2 667 855
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	1	1
Баланс	1300	3 635 459	3 862 450

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	44 840	44 840
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	44 441	44 441
Додатковий капітал	1410	97 221	97 221
Емісійний дохід	1411	0	0

Продовження ДОДАТКУ В

Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	8 525	8 525
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	435 830	595 692
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	630 857	790 719
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	128	89
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	4 494	3 892
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	7 753
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	4 622	11 734
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	221 505	8 799
товари, роботи, послуги	1615	763 766	1 581 900
розрахунками з бюджетом	1620	1 038 845	715 702
у тому числі з податку на прибуток	1621	21 101	34 933
розрахунками зі страхування	1625	19 651	5 610
розрахунками з оплати праці	1630	49 793	25 324
одержаними авансами	1635	227 727	143 239
розрахунками з учасниками	1640	11 544	11 544
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	307 063	203 439
Доходи майбутніх періодів	1665	29 817	28 278
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	330 269	336 162
Усього за розділом III	1695	2 999 980	3 059 997
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	3 635 459	3 862 450

ДОДАТОК Д

			КОДИ
		Дата	01.01.2023
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО"	**за ЄДРПОУ**	00130926

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2022 рік
Форма №2
I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 801 056	3 537 275
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 679 204)	(3 178 051)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	121 852	359 224
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	561 693	568 499
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(55 532)	(71 102)
Витрати на збут	2150	(0)	(0)
Інші операційні витрати	2180	(343 678)	(470 107)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:	2190	284 335	386 514

Продовження ДОДАТКУ Д

прибуток			
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	35 067	73 256
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(12 745)	(81 823)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	306 657	377 947
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-64 656	-105 275
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	242 001	272 672
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	242 001	272 672

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 859 432	1 903 343
Витрати на оплату праці	2505	644 412	893 194
Відрахування на соціальні заходи	2510	146 069	197 775
Амортизація	2515	180 656	285 588
Інші операційні витрати	2520	172 126	437 641
Разом	2550	3 002 695	3 717 541

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Продовження ДОДАТКУ Д

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	179 360 000	179 360 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	179 360 000	179 360 000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,349250	1,520250
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,349250	1,520250
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Примітки: Примітки надано у примітках до окремої фінансової звітності ПАТ "Запоріжжяобленерго".

Керівник Гаврилов Михайло Леонідович

Головний бухгалтер Колесник Наталія Владиславівна

ДОДАТОК Е

			КОДИ
		Дата	01.01.2022
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО"	**за ЄДРПОУ**	00130926
Територія	Запорізька обл.	**за КАТОТТГ**	UA2306007001 0154443
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	**за КОПФГ**	230
Вид економічної діяльності	Розподілення електроенергії	**за КВЕД**	35.13

Середня кількість працівників: 4478
Адреса, телефон: 69035 Запоріжжя, Сталеварів, 14, 061 225-36-00 (83-86)
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2021 р.
Форма №1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	5 918	10 988
первісна вартість	1001	21 598	29 816
накопичена амортизація	1002	(15 680)	(18 828)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	101 260	74 496
Основні засоби	1010	910 349	1 156 361
первісна вартість	1011	3 813 449	4 340 086
знос	1012	(2 903 100)	(3 183 725)
Інвестиційна нерухомість	1015	438	430
первісна вартість	1016	716	716
знос	1017	(278)	(286)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	149 437	107 699
Відстрочені податкові активи	1045	12 787	43 382
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних	1065	0	0

Продовження ДОДАТКУ Е

фондах			
Інші необоротні активи	1090	0	25
Усього за розділом I	1095	1 180 189	1 393 381
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	73 883	89 950
Виробничі запаси	1101	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 454 476	1 607 184
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	7 644	95 919
з бюджетом	1135	82	82
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	87 503	87 503
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	207 869	142 821
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	95 046	218 618
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	95 046	218 618
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	1 926 503	2 242 077
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	1	1
Баланс	1300	3 106 693	3 635 459

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	44 840	44 840
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	44 441	44 441
Додатковий капітал	1410	95 723	97 221
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	8 359	8 525
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	166 196	435 742

Продовження ДОДАТКУ Е

Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	359 559	630 769
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	366	257
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	37 704	4 494
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	38 070	4 751
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	523 340	221 505
товари, роботи, послуги	1615	316 177	763 725
розрахунками з бюджетом	1620	1 205 692	1 038 845
у тому числі з податку на прибуток	1621	13 621	21 101
розрахунками зі страхування	1625	22 089	19 651
розрахунками з оплати праці	1630	50 956	49 793
одержаними авансами	1635	257 947	227 727
розрахунками з учасниками	1640	11 544	11 544
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	29 948	307 063
Доходи майбутніх періодів	1665	29 443	29 817
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	261 928	330 269
Усього за розділом III	1695	2 709 064	2 999 939
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	3 106 693	3 635 459

ДОДАТОК Ж

			КОДИ
		Дата	01.01.2022
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО"	**за ЄДРПОУ**	00130926

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2021 рік
Форма №2
I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 537 275	2 699 513
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 178 051)	(2 352 875)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	359 224	346 638
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	568 499	291 507
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(71 102)	(68 527)
Витрати на збут	2150	(0)	(0)
Інші операційні витрати	2180	(470 107)	(489 074)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	386 514	80 544
збиток	2195	(0)	(0)

Продовження ДОДАТКУ Ж

Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	73 256	119 635
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(81 823)	(160 950)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(9 789)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	377 947	29 440
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-105 275	-27 162
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	272 672	2 278
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	272 672	2 278

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 903 343	1 337 253
Витрати на оплату праці	2505	893 194	799 925
Відрахування на соціальні заходи	2510	197 775	175 212
Амортизація	2515	285 588	135 769
Інші операційні витрати	2520	437 641	459 934
Разом	2550	3 717 541	2 908 093

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4

Продовження ДОДАТКУ Ж

Середньорічна кількість простих акцій	2600	179 360 000	179 360 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	179 360 000	179 360 000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,520250	0,012700
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,520250	0,012700
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Примітки: Примітки надано у примітках до окремої фінансової звітності ПАТ "Запоріжжяобленерго".

Керівник Гаврилов Михайло Леонідович

Головний бухгалтер Колесник Наталія Владиславівна

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Чеховська Валерія Сергіївна, студентка 2 курсу, денної форми навчання, економічного факультету, спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», освітня програма «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти lerachehovskaya@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Стратегічне управління фінансовою стійкістю підприємства ПАТ «Запоріжжяобленерго» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

_____	_____	_____
(дата)	(підпис)	(ініціали, прізвище)